

NACRT

**IZVJEŠÆA O PROVEDBI
NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH
DROGA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2005. GODINI**

Lipanj, 2006.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. EPIDEMIOLOŠKO STANJE BOLESTI OVISNOSTI U 2005.	7
2.1. Prikaz osoba lijeèenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u Republici Hrvatskoj tijekom 2005.godine	7
2.2. Terapijske zajednice	27
2.3. Udruge koje se bave suzbijanjem zlouporabe opojnih droga	33
3. IZVJEŠÆE O AKTIVNOSTIMA I MJERAMA NA IZVRŠENJU PROVEDBENIH PROGRAMA NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I AKCIJSKOG PLANA SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA ZA 2005.	36
3.1. MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA I EUROPSKIH INTEGRACIJA	36
3.2. MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA	36
3.3. MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA I MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI	37
3.4. MINISTARSTVO OBRANE	38
3.4.1. Zapljene ilegalnih droga od strane Ministarstva obrane	39
3.4.2. Kaznena djela zlouporabe opojnih droga u odnosu na poèinitelje pripadnike Oružanih snaga RH	40
3.5. MINISTARSTVO PRAVOSUĐA	43
3.5.1. Kriminalitet zlouporabe opojnih droga	43
3.5.2. Zatvorenici – ovisnici u penalnom sustavu	48
3.6. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA	56
3.6.1. Zapljene ilegalnih droga od strane Ministarstva unutarnjih poslova	61
3.6.2. Trendovi proizvodnje, krijumèarenja i preprodaje opojnih droga u Republici Hrvatskoj	63
3.7. MINISTARSTVO FINACIJA	64
3.7.1. Zapljene ilegalnih droga od strane Ministarstva financija – Carinske uprave	65
3.8. MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI	67
3.8.1. Nadzor nad proizvodnjom i prometom opojnih droga	67
3.8.2. Sustav za prevenciju i lijeèenje ovisnosti	68
3.9. MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA	70
4. IZVJEŠÆE O PROVEDBI NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I AKCIJSKOG PLANA SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA U ŹUPANIJAMA I GRADU ZAGREBU U 2005.	72
5. IZVJEŠÆE O RADU POVJERENSTVA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA, UREDA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I STRUÈNOG SAVJETA UREDA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA ZA 2005.	106

5.1. Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga_____	106
5.2. Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga_____	107
5.3. Struèni savjet Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga_____	113
6. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI UREDA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA_____	115
6.1. Pompidou grupa Vijeća Europe _____	116
6.2. Komisija o opojnim drogama _____	121
6.3. Bilateralna suradnja_____	124
7. IZVJEŠÆE O UTROŠENIM SREDSTVIMA ZA PROVEDBU NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I AKCIJSKOG PLANA SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA ZA 2005. _____	126
8. SVJETSKI TRENDOVI ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA _____	148
8.1. Trendovi zlouporabe opojnih droga u Europi _____	149

1. UVOD

Suzbijanje problematike droga zahtijeva cjelovit pristup koji poštuje problematiku uporabe i zlouporabe droga kao posljedicu istodobnog višeslojnog događanja na individualnom i širem socijalnom području, u koji su uključeni različiti akteri i različite razine djelovanja i usklađivanja. Stoga se politika suzbijanja zlouporabe opojnih droga temelji na multidisciplinarnom pristupu te uključuje zajedničko djelovanje različitih sektora na području socijalne zaštite, zdravstva, školstva, pravosuđa, unutarnjih poslova, financija i obrane te posljedično različitih dijelova civilnog društva. Da bi mjere poduzete radi suzbijanja zlouporabe opojnih droga bile primjereno i učinkovito usklađene, kako među tijelima državne uprave tako između ostalih institucija i tijela državne uprave, te tijela državne uprave i lokalne uprave, Zakonom o suzbijanju zlouporabe opojnih droga ustrojen je institucionalni sustav za prevenciju ovisnosti i za provedbu mjera suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. koju je prihvatio Hrvatski sabor 2. prosinca 2005. i Akcijskim planom suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2009. koji je Vlada Republike Hrvatske prihvatila 15. veljače 2006. godine, određeni su prioriteti, definirani pojedini ciljevi, načini njihova ostvarivanja, te podijeljena odgovornost za provedbu planiranih mjera i aktivnosti među tijelima državne uprave koja su uključena u sustav suzbijanja zlouporabe opojnih droga. U novoj Nacionalnoj strategiji i Akcijskom planu osobito je naglašeno načelo decentralizacije te je sukladno tome, jedna od predviđenih provedbenih aktivnosti i donošenje Akcijskog plana, suzbijanje zlouporabe opojnih droga za 2006.-2009. godinu na razini županija. U akcijskim planovima na razini županija iznimno su značajni programi prevencije ovisnosti usmjereni djeci, mladima i obitelji, te je potrebno planirati ih i provoditi putem koordinacije i suradnje državnih institucija, nevladinih organizacija, medija te svih ostalih institucija na lokalnoj razini.

Tijekom 2005. uočena je bolja koordiniranost i učinkovitost sustava u cjelini, što se očituje u učinkovitijoj provedbi mjera, boljoj organizaciji sustava liječenja ovisnika, većem broju zapljena opojnih droga, aktivnijim uključivanjem lokalne uprave u provedbu suzbijanja zlouporabe opojnih droga na njihovom području, većem broju preventivnih i edukativnih aktivnosti koje se u sklopu školskog sustava provede u cijeloj Hrvatskoj.

U 2005. godini završena je integracija centara za prevenciju ovisnosti u županijskim zavodima za javno zdravstvo, popunjeni su stručni timovi u njima te su osigurana financijska sredstva za njihovo funkcioniranje. Samim tim u svakoj županiji u Republici Hrvatskoj ustrojen je Centar za prevenciju ovisnosti pri Zavodu za javno zdravstvo kao glavni nositelj velikog broja mjera za suzbijanje zlouporabe opojnih droga na lokalnoj razini, što uključuje mjere prevencije ovisnosti, izvanbolničkog liječenja ovisnika o drogama, rad s maloljetnicima - konzumentima i ovisnicima o drogama, rad s obitelji ovisnika, smanjenje štetnih i zdravstvenih posljedica nastalih zlouporabom opojnih droga i druge mjere usmjerene na pružanje pomoći ovisnicima o drogama i njihovim obiteljima. **Do kraja 2005. u Registru osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, koji prati sve podatke o osobama liječenim zbog zlouporabe droga u zdravstvenom sustavu kao i podatke o uzrocima smrti umrlih ovisnika, ukupno je registrirano 22.360 osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga.** Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u

zdravstvenom sustavu tijekom 2005. godine zbog zlouporabe opojnih droga tretirano je 6.668 ovisnika (224 osobe na 100.000 stanovnika u dobi od 15-64 godine), što predstavlja poveæanje od 15,6 posto. Od svih lijeèenih, najveæi broj (4.867) ovisnika uzimali su opijate, novih osoba u tretmanu je bilo 1.770, a novih ovisnika o opijatima 785. U usporedbi s 2004. godinom broj novih osoba u tretmanu veæi je za 9, 33% a bilježi se i poveæanje broja ovisnika o opijatima za 7, 24 %. Prema broju lijeèenih osoba na 100.000 stanovnika u aktivnoj dobi (15-65 godina) na prvom je mjestu Istarska županija (732 osobe, stopa 515/100.000 stanovnika u aktivnoj dobi od 15-65 godina) na drugom je mjestu Zadarska županija (494 osobe sa stopom 465,4/100.000 stanovnika), slijede Varaždinska županija (490 osoba sa stopom 394,8/100.000 stanovnika) i Šibensko-kninska (261 osoba sa stopom 365,2 /100.000 stanovnika), dok je stopa za cijelu Hrvatsku iznosila 223,8/100.000 stanovnika u dobi od 15 do 64 godine života. Poveæan broj osoba u tretmanu može se tumaèiti i sve stabilnijom mrežom centara za prevenciju ovisnosti te boljim obuhvatom veæeg broja ovisnika nekim od oblika lijeèenja.

Tijekom 2005. godine od posljedica uzimanja droga umrle su 104 osobe, a kao uzrok smrti u 78 posto sluèajeva navodi se predoziranje opijatima (81 osoba). U usporedbi s 2004. godinom kada je 108 osoba umrlo od posljedica uzimanja droga, došlo je do neznatnog smanjenja broja umrlih zbog zlouporabe droga.

Nadalje, tijekom 2005. godine zabilježene su 42 roditelje koje su uzimale droge, a 39,2 posto svih ovisnica o drogama koje su bile u tretmanu u zdravstvenom sustavu imaju djecu (ukupno je lijeèeno 798 žena ovisnica, a od toga 313 ih imaju djecu). Navedeni podatak ukazuje na vrlo veliku potrebu planiranja posebnih zdravstvenih i socijalnih programa za žene ovisnice i djecu žena ovisnica o drogama, jer je oèito da ta djeca trpe vrlo velike zdravstvene i socijalne posljedice zbog majèine ovisnosti.

Valja napomenuti da su tijekom 2005. godine u terapijskim zajednicama na odvikavanju od ovisnosti bila 1.152 ovisnika, od kojih 1.019 muških ovisnika i 133 ženske ovisnice. Najviše osoba na odvikavanju i rehabilitaciji u terapijskim zajednicama su muškarci (od 85 posto do 88 posto), dok se udio žena koje su na odvikavanju u terapijskim zajednicama kreæe od 12 do 15 posto. Tijekom 2005. godine, u usporedbi s 2004., broj ovisnika na odvikavanju i rehabilitaciji u terapijskim zajednicama smanjio se za 6,7 posto. Buduæi da terapijske zajednice ne dostavljaju podatke za Registar osoba lijeèenih zbog zlouporabe opojnih droga koji se vodi pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, navedeni podaci se ne mogu uspoređivati s podacima Hrvatskog zavoda, jer je moguæe da je ista osoba tijekom 2005. godine bila evidentirana i u zdravstvenom sustavu i u terapijskoj zajednici. Međutim, kvaliteta samog sustava i uèinak provedbe mjera ne može se mjeriti iskljuèivo poveæanjem ili smanjenjem broja ovisnika u zdravstvenom sustavu i drugim sustavima za tretman i rehabilitaciju ovisnika o drogama. Prije bi se moglo reæi da je isto posljedica bolje razvijenog sustava lijeèenja i vrlo visokog postotka obuhvata ovisnika i konzumenata nekim od oblika lijeèenja, tretmana i rehabilitacije. Problem ovisnosti je multidisciplinarna pojava koja pogađa sve društvene slojeve, sve društvene zajednice i sve zemlje, te pojavu ovisnosti treba promatrati ne samo u nacionalnim okvirima pojedine države, veæ i u međunarodnom kontekstu. Može se reæi da se zlouporaba opojnih droga, posebice među mladima, poveæava svugdje u svijetu i u Europi, tako da Hrvatska nije izoliran sluèaj. Redovita i kontinuirana uporaba heroína, intravenozno uzimanje droga te intenzivna uporaba stimulansa èine

značajan udio zdravstvenih i socijalnih problema u Europi. Kako bi se mogao razumjeti opseg problema i praćenje trendova tijekom vremena, Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA), u suradnji sa zemljama članicama tog centra, radi na redefiniranju koncepta "problematična uporaba droga"¹ i razvoju strategija mjerenja njezinih razmjera i utjecaja. Problematična uporaba droga se dijeli na uporabu heroina koji povijesno predstavlja najveći problem u većini EU zemalja i problematičnu uporabu stimulansa, koji prednjači u Finskoj i Švedskoj. Međutim problematična uporaba droga postaje sve raznovrsnija pa se sve više ističe problem uporabe nekoliko vrsta droge odjednom. Tako se primjerice u Španjolskoj smanjuje problem ovisnika o opijatima, dok raste problem vezan uz uporabu kokaina. Njemačka i Nizozemska također izvještavaju o rastućem udjelu ovisnika o cracku/kokainu.

Procjene prevalencije problematične uporabe droga na nacionalnoj razini u razdoblju od 1999.-2003. kreću se od 2-10 slučajeva na 1.000 osoba u dobi između 15 i 64 godine, odnosno do 1 posto u odrasloj populaciji. O većem problemu izvještavaju Danska, Španjolska, Irska, Italija, Luksemburg, Austrija, Portugal i Velika Britanija (6-10 / 1.000), a manje stope imaju Njemačka, Grčka, Nizozemska i Poljska (< 6 / 1.000). Sukladno navedenom, procjenjuje se kako u EU ima oko 1,2 – 2,1 milijuna problematičnih ovisnika o drogama, od kojih je između 850.000 i 1,3 milijuna aktivnih intravenoznih ovisnika. Dostupni podaci govore o oko 6 – 10 intravenoznih ovisnika na 1.000 osoba u dobi između 15 i 64 godine na području EU; prednjači Luksemburg, dok najnižu stopu ima Grčka.

U Republici Hrvatskoj na 1.000 stanovnika je 2 do 7 osoba ovisnih o drogi, te se može reći da smo među europskim zemljama sa srednjom raširenošću zlouporabe opojnih droga, ali nažalost s još uvijek uzlaznim trendom.

Budući da su u Republici Hrvatskoj zapljene droga iz godine u godinu sve veće, da se povećava broj ovisnika u sustavu za tretman i liječenje, da se u svim školama i lokalnim sredinama provode različiti preventivni programi, te da se oko 60 nevladinih organizacija na različite načine uključuje u borbu protiv ovisnosti, može se reći da se s razine različitih sektora provode značajne mjere kako bi došlo do smanjenje potražnje i smanjenja ponude droga.

Međutim, očito je da je droga unatoč tim naporima postala dostupnija, da se pojavljuju različite nove droge na tržištu, te da se znatizelja za iskušavanjem različitih droga među mladima još uvijek ne smanjuje. Valja istaknuti da u borbi protiv ovisnosti o drogama i suzbijanju zlouporabe opojnih droga svoj doprinos trebaju dati svi, od državnih institucija na nacionalnoj i lokalnoj razini, do obitelji, škole, nevladinih organizacija i medija te da se koordiniranim i sustavnim mjerama moramo suprotstaviti tom sverastućem problemu današnjice.

¹ Pojam problematična uporaba droga podrazumijeva intravenozno ili dugotrajno/redovito uzimanje opijata, kokaina i/ili amfetamina.

2. EPIDEMIOLOŠKO STANJE BOLESTI OVISNOSTI U 2005. GODINI

2.1 Prikaz osoba lijeèenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga u Republici Hrvatskoj tijekom 2005. godine

Tablica 1. Broj osoba lijeèenih zbog zloporabe droga (MKB X, F11-F19), broj novootkrivenih ukupno te novootkrivenih ovisnika opijatskog tipa u Hrvatskoj u razdoblju od 1995. do 2005.

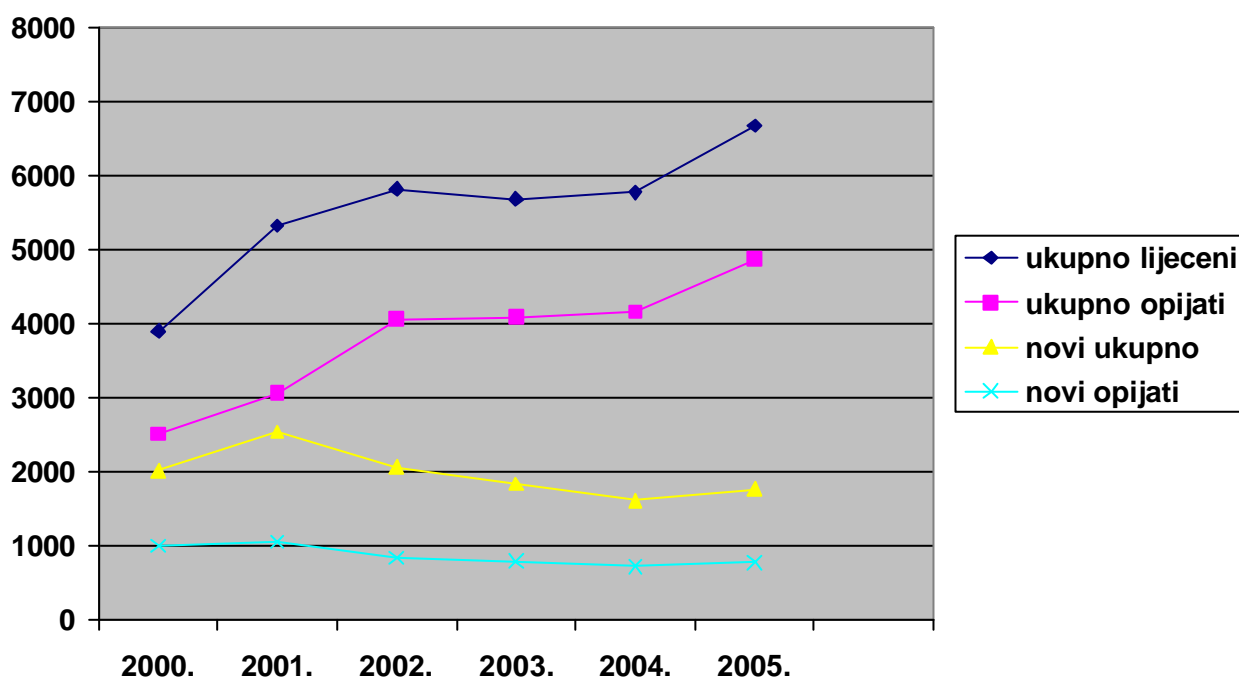
Godina	Broj osoba	Od toga opijata	Novootkriveni (prvi put registrirani)			
			Svi tipovi ovisnosti (F11.-F19)	Udio od svih lijeèenih	Od toga opijatni tip (F11.-)	Udio (F11.-) od novih
1	2	3	4	5	7	8
1995.	1.340	989	652	48,7	521	79,9
1996.	1.766	1.436	749	42,2	610	81,4
1997.	2.344	1.866	797	34,0	631	79,2
1998.	2.750	2.085	1.466	53,3	1.048	71,5
1999.	3.048	2.057	1.657	54,4	893	53,9
2000.	3.899	2.520	2.026	52,0	1.009	49,8
2001.	5.320	3.067	2.548	47,9	1.066	41,8
2002.	5.811	4.061	2.067	35,6	846	40,9
2003.	5.678	4.087	1.840	32,4	802	43,6
2004.	5.768	4.163	1.619	28,1	732	45,2
2005.	6.668	4.867	1.770	26,5	785	44,4

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Od 1978. godine u Hrvatskom se zavodu za javno zdravstvo vodi Registar osoba lijeèenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga koji prati sve podatke o osobama lijeèenim zbog zloporabe droga u zdravstvenom sustavu kao i podatke o uzrocima smrti ovisnika. Do kraja 2005. u Registru je ukupno registrirano **22.360** osoba lijeèenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga. Podatci se prikupljaju iz bolnica, specijalistièko-konzilijarnih službi, te službi za prevenciju ovisnosti i izvanbolnièko lijeèenje ovisnika županijskih zavoda za javno zdravstvo. U tijeku je usuglašavanje za prikupljanje podataka iz nevladinih udruga i terapijskih zajednica i zatvorskih bolnica. Podatci se dostavljaju na ispunjenom Pompidou obrascu, iz službi za prevenciju ovisnosti u elektronskom obliku, a iz drugih zdravstvenih ustanova na papirnatim obrascima. U Hrvatskoj je temeljna zadaća Pompidou upitnika prilagođena, te se ne prikupljaju samo podatci o prvom zahtjevu za lijeèenje, već se upitnik ispunjava za sve osobe

koje se u sustavu pojavljuju zbog bilo kojeg oblika tretmana i bez obzira na vrstu droge. Ako se tretman nastavlja više godina, godišnje se dostavljaju samo promjene, te se svi podatci vezuju uz osobu koja se prati kroz èitavo razdoblje. Tijekom 2005. godine u sustavu zdravstva je zbog zloporabe psihoaktivnih droga tretirano **6.668 osoba** ukupno (224 osobe na 100.000 stanovnika u dobi od 15-64 godine). To je 15,6 posto više nego godinu prije kada je tretirano 5.768 osoba. Od svih lijeèenih, 4.867 su uzimali opijate. Novih je u sustavu bilo 1.770, što predstavlja poveæanje za 9,33 posto u usporedbi s prethodnom godinom, a novih lijeèenih zbog opijata – 785, što predstavlja takoðer porast u odnosu na 2004. kada ih je bilo 732. Poveæanje broja osoba u tretmanu vjerojatno se može tumaèiti sve stabilnijom mrežom centara za prevenciju ovisnosti u zavodima za javno zdravstvo. Ne samo da su centri postupno popunjavali kadrovske normative te postajali sve više prepoznatljivima na terenu, veæ je i izvješćavanje sve kvalitetnije. Svi centri rabe istovjetan raèunalni program za upis i obradu podataka koji olakšava i standardizira razmjenu podataka s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i omogućava lokalne obrade i analize. Nužno je i dalje poboljšavati funkcioniranje sustava za lijeèenje i poveæati pridobivanje do sada nelijeèenih.

Grafièki prikaz 1. Ukupno lijeèeni, ukupno opijatski ovisnici, novoregistrirani i novoregistrirani opijatski ovisnici 2000. – 2005.

Tablica 2. Broj lijeèenih te naèini lijeèenja ovisnika o drogama
prema ustanovama lijeèenja u 2005.

ZDRAVSTVENA USTANOVA	Ambulantni dolasci*	Stacionarni boravci	
	Broj	Broj	b.o.dana
STACIONARNA ZDRAVSTVENA USTANOVA			
Psihijatrijska bolnica Sv. Ivan, Jankomir		233	5.411
Psihijatrijska bolnica Vrapèe	3	357	9.395
Klinièka bolnica "Sestre milosrdnice"	1.386	184	3.027
KBC Zagreb (Rebro)		11	106
Opæa bolnica Sv. Duh		5	19
Djeèja psihijatrija Kukuljeviæeva		17	343
NPS bolnica "Dr. I. Barbot" Popovaèa		24	708
Psihijatrijska bolnica Rab		58	4.877
Psihijatrijska bolnica Ugljan		13	818
Psihijatrijska bolnica Lopaèa		4	1.205
Opæa bolnica Karlovac		7	55
Opæa bolnica Varaždin		38	285
Klinièki bolnièki centar Rijeka		87	638
Opæa bolnica Virovitica		1	11
Opæa bolnica "Dr. J. Benèeviæ", Slavonski Brod		17	247
Opæa bolnica Zadar		18	110
Klinièka bolnica Osijek		7	149
Opæa bolnica Vinkovci		23	292
Opæa bolnica Šibenik		7	50
Opæa bolnica Vukovar		3	25
Klinièka bolnica Split		41	426
Opæa bolnica Pula		111	1.426
Opæa bolnica Dubrovnik		26	187

Županijska bolnica Āakovec		13	310
Opća bolnica Koprivnica		10	43
Opća bolnica Nova Gradiška		5	56
Druge ustanove		5	69
UKUPNO STACIONARNE ZDR. USTANOVE		1.324	30.288

Izvor podatka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

*osobe na ambulantnom tretmanu bilježe se samo jedanput u pojedinoj godini

Tablica 3. Broj liječenih osoba prema službama za prevenciju ovisnosti

Službe za prevenciju i izvanbolničko liječenje	Broj liječenih osoba*
Zagreb - Jarun - Služba za prevenciju ovisnosti	736
Zagrebačka županija - Savjetovalište protiv ovisnosti	22
Karlovac - Savjetovalište za suzbijanje ovisnosti	109
Varaždin - Služba za prevenciju i liječenje	544
Rijeka - Služba za prevenciju i liječenje	303
Virovitica - Služba za prevenciju ovisnosti	7
Zadar - Služba za prevenciju ovisnosti	512
Osijek - Služba za prevenciju ovisnosti	365
Vinkovci - Služba za prevenciju ovisnosti	32
Šibenik - Služba za liječenje ovisnika	254
Split - Zavod za bolesti ovisnosti Sv. Kajo	787
Pula - Služba za prevenciju ovisnosti	660
Poreč - Služba za prevenciju ovisnosti	142
Dubrovnik - Služba za prevenciju ovisnosti	222
Āakovec - Služba za prevenciju ovisnosti	105
Koprivničko - križevačka županija - Služba za prevenciju ovisnosti	41
Krapinsko - zagorska županija - Služba za prevenciju ovisnosti	21
Bjelovar - Služba za prevenciju ovisnosti	16

Slavonski Brod - Služba za prevenciju ovisnosti	150
Gospia - Ličko-senjska županija	7
Sisak – Sisačko-moslavačka županije	51
UKUPNO SLUŽBE ZA PREVENCIJU I IZVANBOLNIČKO LIJEČENJE	5.086
UKUPNO PRIMARNA ZDRAVST. ZAŠTITA	33
SVEUKUPNO	5.188

Izvor podatka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

* osobe na ambulantnom tretmanu bilježe se samo jedanput u pojedinoj godini

Tablica 4. Način liječenja tijekom 2005.

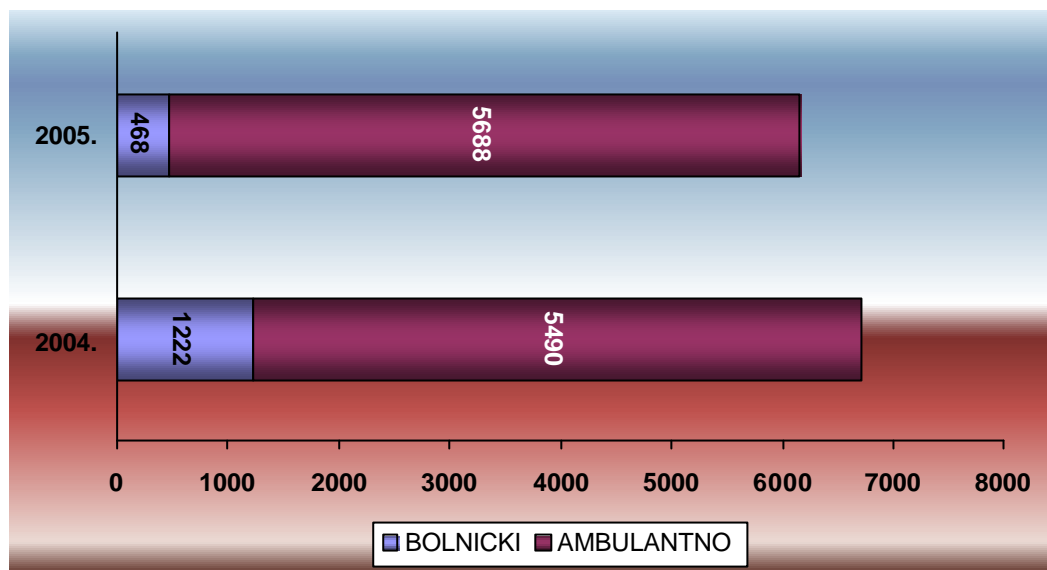
Način liječenja	Broj osoba	Udio (%)	Broj bolničkih boravaka
Ambulantno*	5.688	85,3	0
Ambulantno i bolnički	479	7,2	660
Bolnički	468	7,0	661
Ostale kombinacije	33	0,5	1
UKUPNO	6.668	100	1.322

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

* osobe na ambulantnom tretmanu bilježe se samo jedanput u pojedinoj ustanovi

Prema podacima za 2005. godinu, samo ambulantno je liječeno 5.688 osoba (85,3 posto), samo stacionarno 468 (7,0 posto) a ambulantno i bolnički 479 (7,2 posto) osoba. Prosječno trajanje bolničkog boravka bilo je 23 dana.

Grafički prikaz 2. Način liječenja tijekom 2004. i 2005.

Tablica 5. Osobe liječene zbog zlouporabe psihoaktivnih droga (mkb f11.-f19.-) prema županiji prebivališta, stopama na 100.000 stanovnika od 15-64 godine, broju ovisnika o opijatima, novootkrivenim ovisnicima u 2005.

ŽUPANIJA	Liječene osobe			Novootkriveni (prvi put registrirani)			
	Broj	Stopa na 100.000 *	Od toga opijati F11.-	Svi tipovi ovisnosti F11.-F19.-	Udio od liječenih osoba (%)	Od toga opijatni tip (F11.-)	Udio (F11.-) od novootkriven.
GRAD ZAGREB	1.835	341,7	1.340	479	26,1	185	38,6
ZAGREBAČKA	226	107,5	161	66	29,2	23	34,8
KRAPINSKO-ZAGORSKA	53	56,2	14	36	67,9	3	8,3
SISAČKO-MOSLAVAČKA	82	67,5	48	38	46,3	17	44,7
KARLOVAČKA	130	141,2	24	60	46,1	4	6,7
VARAŽDINSKA	490	394,8	223	58	11,8	21	36,2
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	66	80,0	18	30	45,5	4	13,3
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	29	33,4	1	21	72,4	0	0,0
PRIMORSKO-GORANSKA	383	181,1	346	72	18,8	49	68,1

LIÈKO-SENJSKA	18	54,5	9	10	55,6	3	30,0
VIROVITIÈKO- PODRAVSKA	9	14,8	8	3	33,3	2	66,7
POŹEŠKO-SLAVONSKA	14	25,5	9	5	35,7	2	40,0
BRODSKO-POSAVSKA	182	159,2	63	85	46,7	8	9,4
ZADARSKA	494	465,4	480	79	16,0	68	86,1
OSJEÈKO-BARANJSKA	374	168,8	142	179	47,9	39	21,8
ŠIBENSKO-KNINSKA	261	365,2	239	62	23,7	48	77,4
VUKOVARSKO- SRIJEMSKA	78	57,8	40	41	52,6	11	26,8
SPLITSKO- DALMATINSKA	820	264,8	759	174	21,2	127	73,0
ISTARSKA	732	515,0	659	120	16,4	76	63,3
DUBROVAÈKO- NERETVANSKA	240	299,0	175	103	42,9	66	64,1
MEĐIMURSKA	130	162,4	90	31	23,9	14	45,2
UKUPNO HRVATSKA	6.646	223,8	4.848	1.752	26,4	770	43,9
DRUGE DRŹAVE	22	0,0	19	18	81,8	15	83,3
U K U P N O	6.668	0,0	4.867	1.770	26,5	785	44,3

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Stope prema Popisu stanovništva 2001. godine, DrŹavni zavod za statistiku

* stanovništvo u dobi od 15-64 godine

Prema broju lijeèenih osoba na 100.000 stanovnika u aktivnoj dobi (od 15-65 godina) na prvom je mjestu Istarska Źupanija (732 osobe, stopa 515/100.000). U toj Źupaniji postoje dva vrlo aktivna centra za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje ovisnika, a lijeènici opæe medicine su jedino u toj Źupaniji stimulirani godišnjom novèanom potporom za rad s ovisnicima. Na drugom mjestu je Zadarska Źupanija sa stopom 465,4, a slijede ih VaraŹdinska i Šibensko-kninska Źupanija. Za èitavu Hrvatsku stopa je iznosila **223,8**. Uspostavom i stabilizacijom centara za lijeèenje, broj ovisnika privuèen u program je osobito u prvim godinama veæi, te upravo osiguranje pomoæi rezultira novoregistriranim ovisnicima u tretmanu. NiŹa je stopa lijeèenih ovisnika upravo u Źupanijama gdje centri još ne funkcioniraju u cijelosti.

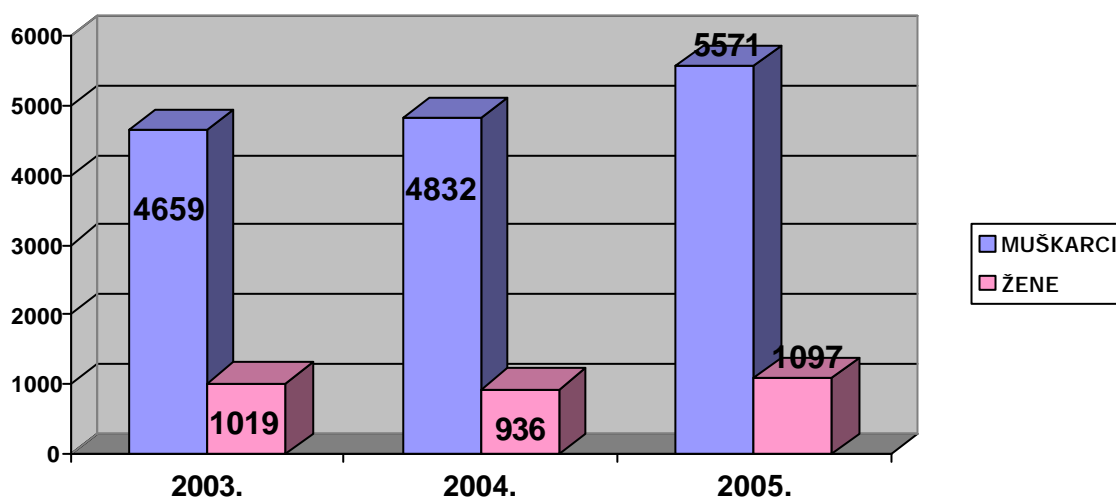
Tablica 6. Lijeèeni zbog zloporabe psihoaktivnih droga u 2005., po dobi

D O B	Muškarci		Žene		Ukupno	
	Broj	Udio %	Broj	Udio %	Broj	Udio %
< 14 god.	5	0,1	5	0,5	10	0,1
15-19 god.	589	10,6	133	12,1	722	10,8
20-24 god.	1.357	24,4	296	27,0	1.653	24,8
25-29 god.	1.473	26,4	283	25,8	1.756	26,3
30-34 god.	1.109	19,9	158	14,4	1.267	19,0
35-49 god.	962	17,3	198	18,0	1.160	17,4
> 50 god.	76	1,4	24	2,2	100	1,5
UKUPNO	5.571	100	1.097	100	6.668	100

Izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Najviše je osoba ukupno (1.756, odnosno 26,3 posto) bilo u dobnoj skupini od 25 do 29 godina. I najviše je muškaraca upravo u toj dobnoj skupini, a najbrojnije žene u tretmanu su nešto mlađe – u dobnoj skupini od 20-24 godine. Mlađih od 15 godina je bilo 10 (5 djevojaka i 5 mladića) i to kao i prijašnjih godina zbog uzimanja kanabinoida.

Grafički prikaz 3. Lijeèeni ovisnici po spolu 2003.-2005.

Tablica 7. Liječene osobe prema vrsti droge (opijati i neopijati) u 2005., po dobi

D O B	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
10-14	0	0,0	10	0,6	10	0,1
15-19	73	1,5	649	36,0	722	10,8
20-24	852	17,5	801	44,5	1.653	24,8
25-29	1.584	32,5	172	9,6	1.756	26,3
30-34	1.220	25,1	47	2,6	1.267	19,0
35-49	1.072	22,0	88	4,9	1.160	17,4
50+	66	1,4	34	1,9	100	1,5
UKUPNO	4.867	100	1.801	100	6.668	100

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 8. Broj liječenih prema dobi i vrsti droge u 2005.

VRSTA DROGE	M u š k a r c i (dob – godina)				Ž e n e (dob - godina)				UKUPNO
	Do 19	20-34	> 35	Svega	do 19	20-34	> 35	Svega	
F11 opijati	44	3.026	958	4.028	29	630	180	839	4.867
%	7,4	76,8	92,3	72,3	21,0	85,5	81,1	76,5	73,0
F12 kanabinoidi	509	760	14	1.283	90	73	3	166	1.449
%	85,7	19,3	1,3	23,0	65,2	9,9	1,4	15,1	21,7
F13 sedativi	2	10	34	46	4	10	36	50	96
%	0,3	0,3	3,3	0,8	2,9	1,4	16,2	4,6	1,4
F14 kokain	2	33	17	52	4	7	0	11	63
%	0,3	0,8	1,6	0,9	2,9	0,9		1,0	0,9
F15 stimulatorna sredstva	29	60	1	90	9	7	0	16	106
%	4,9	1,5	0,1	1,6	6,5	0,9		1,5	1,6
F16 halucinogeni	0	2	0	2	0	0	0	0	2
%	0	0,1		0,0	0	0			0,0
F18 hlapiva otapala	1	6	0	7	1	0	0	1	8
%	0,2	0,2		0,1	0,7	0		0,1	0,1
F19 više i ostalo	7	42	14	63	1	10	3	14	77
%	1,2	1,1	1,3	1,1	0,7	1,4	1,4	1,3	1,2

UKUPNO	594	3.939	1.038	5.571	138	737	222	1.097	6.668
%	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

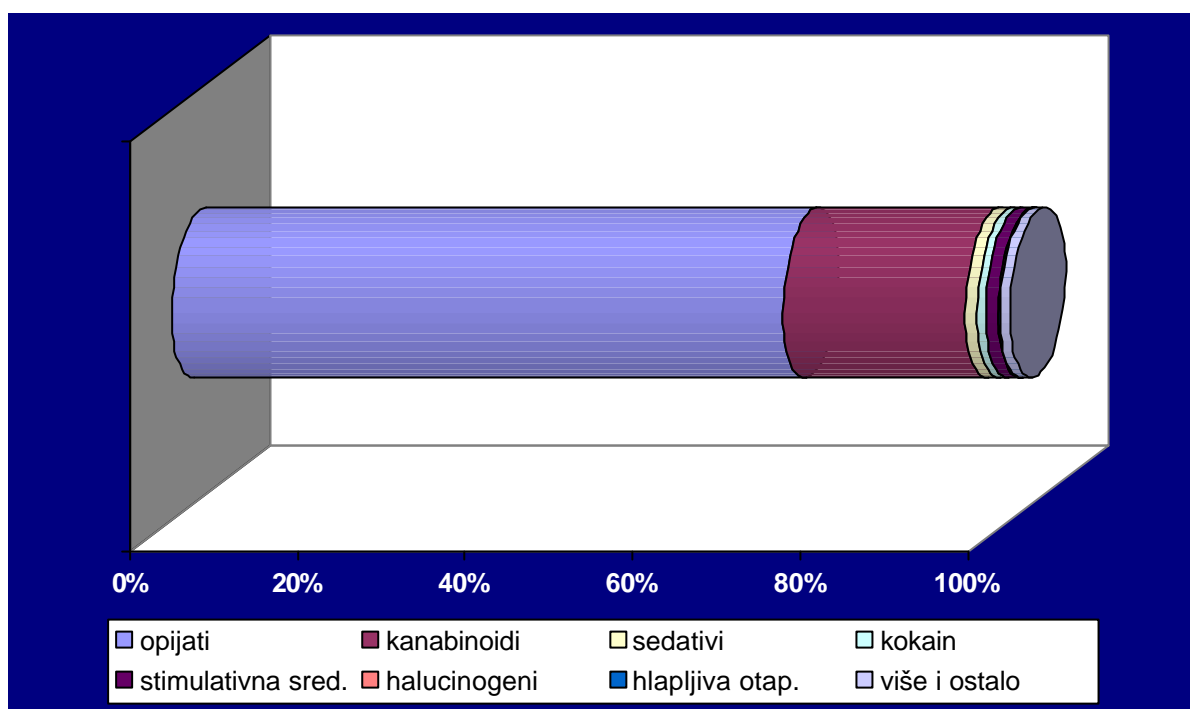
Najviše je osoba ukupno bilo na liječenju zbog uzimanja i/ili ovisnosti o opijatima – 4.867 (73 posto), gotovo isto kao i prijašnjih godina. Zbog uzimanja kanabinoida liječeno je 1.449 osoba (21,7 posto). Mladi u dobi do 19 godina najviše su uzimali kanabinoide. U toj dobnoj skupini 85,7 posto mladića uzima marihuanu, a 7,4 posto heroin. Među liječenim djevojkama iste dobi je njih 65,2 posto na liječenje došlo zbog marihuane, a 21 posto zbog konzumacije heroina. Broj liječenih zbog uzimanja kokaina kao glavne droge se nešto povećao i iznosi 0,9 posto u odnosu na 0,4 posto u prethodnoj godini.

Tablica 9. Liječene osobe prema spolu i glavnom sredstvu u 2005.

Vrsta sredstva	Broj osoba			
	muškarci	žene	ukupno	muškarci/žene
Opijati	4.028	839	4.867	4,8:1
Kanabinoidi	1.283	166	1.449	7,7:1
Sedativi	46	50	96	0,9:1
Kokain	52	11	63	4,7:1
Stimulativna sredstva	90	16	106	5,6:1
Halucinogeni	2	0	2	
Hlapljiva otapala	7	1	8	7:1
Više i ostalo	63	14	77	4,5:1
UKUPNO	5.571	1.097	6.668	5,1:1

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Grafički prikaz 4. Liječene osobe po glavnom sredstvu u 2005.

Među svim liječenima je bilo 5,1 muškaraca naprama jednoj ženi, što je vrlo slično prijašnjim godinama.

Tablica 10. Način liječenja (opijati i neopijati) u 2005.

Vrsta tretmana	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Održavanje na metadonu	886	25,5	0	0,0	886	17,8
Održavanje na subutexu	109	3,1	0	0,0	110	2,2
Održavanje ostalo	2	0,1	0	0,0	2	0,0
Detoksikacija metadonom spora	983	28,3	0	0,0	983	19,7
Detoksikacija metadonom brza	461	13,3	0	0,0	461	9,2
Detoksikacija bez metadona	413	11,9	12	0,8	425	8,5
Upute/savjetovanje/podrška	300	8,6	1.007	66,8	1.307	26,2
Bez medikacije/ psihosocijalna terapija	278	8,0	474	31,5	752	15,1
Upućen u drugi centar	25	0,7	4	0,3	29	0,6

Tretman nije poèeo/bez odluke	22	0,6	10	0,7	32	0,6
Ukupno	3.479	100	1.507	100,0	4.986	100,0

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Metadon kao sredstvo lijeèenja (održavanje, brzi ili spori detoks) je prisutan u tretmanu osoba ovisnih o opijatima i to u 2.330 sluèajeva (67 posto). Kao naèin lijeèenja registrira se i održavanje na subutexu i to u 109 sluèajeva (3,1 posto). Za osobe koje nisu uzimale opijate, najèešæe se primjenjuje savjetovanje, upute i podrška (66,8 posto).

Tablica 11. Naèin upuæivanja na lijeèenje u 2005.

Upuæen od	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Osobno	2.643	59,1	337	21,2	2.980	49,2
Lijeènik PZZ	857	19,2	48	3,0	905	14,9
Sud/uvjetna kazna/policija	190	4,2	666	41,9	856	14,1
Obitelj	350	7,8	152	9,6	502	8,3
Socijalna služba	28	0,6	295	18,6	323	5,3
Prijatelji	107	2,4	10	0,6	117	1,9
Bolnica/druga med. ustanova	98	2,2	24	1,5	122	2,0
Drugi centar za lijeèenje	109	2,4	2	0,1	111	1,8
Drugo	92	2,1	55	3,5	147	2,4
UKUPNO	4.474	100,0	1.589	100,0	6.063	100,0

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Osobe koje su lijeèene zbog uzimanja opijata, kao i prethodne godine, najèešæe dolaze samoinicijativno (59,1 posto), zatim ih upuæuje lijeènik primarne zdravstvene zaštite (19,2 posto), a obitelj u 7,8 posto sluèajeva.

Uzimatelje neopijata na lijeèenje najviše upuæuje sud, policija ili im je to uvjetna kazna i to u 41,9 posto sluèajeva. Samo 21,2 posto ili 337 osoba je došlo samoinicijativno.

Tablica 12. Kad su roditelji lijeèenih u 2005. godini saznali za problem ovisnosti

	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Unutar prve godine	600	13,1	577	37,3	1.177	19,3
Nakon 1. godine	758	16,6	337	21,8	1.095	17,9
Nakon 2 do 3 godine	1.554	34,0	371	24,0	1.925	31,5
Nakon 4 i više godina	1.117	24,5	129	8,3	1.246	20,4
Roditelji za to ne znaju	441	9,7	114	7,4	555	9,1
Drugo (roditelji umrli, ne zna za roditelje)	94	2,1	20	1,3	114	1,9
UKUPNO	4.564	100,0	1.548	100,0	6.112	100,0

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Po izjavi samih ovisnika o opijatima, njihovi roditelji su za problem najèešæe saznali dvije do tri godine od poèetka uzimanja i to u 34 posto sluèajeva. Svaki èetvrti ovisnik o heroinu izjavio je da roditelji èetiri i više godina nisu znali za njihovu ovisnost (24,5 posto).

Roditelji onih koji nisu uzimali opijate najèešæe su za problem saznali unutar prve godine od poèetka uzimanja i to u 37,3 posto sluèajeva.

Tablica 13. Naèin otkrivanja zloporabe u lijeèenih tijekom 2005.

	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		UKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Èlan obitelji	2.306	50,1	443	27,6	2.749	44,2
Policija, tijela gonjenja	554	12,0	963	59,9	1.517	24,4
Prijatelj, poznanik	571	12,4	74	4,6	645	10,4
Sam se javio na lijeèenje	719	15,6	16	1,0	735	11,8
Zdravstveni radnik	166	3,6	23	1,4	189	3,0
Netko na radnom mjestu	18	0,4	3	0,2	21	0,3
Netko od osoblja škole	33	0,7	40	2,5	73	1,2
Ostalo	239	5,2	45	2,8	284	4,6
UKUPNO	4.606	100,0	1.607	100,0	6.213	100,0

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Uzimanje neopijata najèešæe su otkrili policijski službenici i to u 59,9 posto, slijede èlanovi obitelji u 27,6 posto sluèajeva. Opijate su najèešæe otkrili èlanovi obitelji i to u 50,1 posto sluèajeva.

Tablica 14. Podatci o stanovanju osoba lijeèenih u 2005.

Stanovanje	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Živi sam	505	10,6	65	4,0	570	8,9
S primarnom obitelji	3.013	63,5	1.405	85,4	4.418	69,1
Sa sekundarnom obitelji	615	13,0	32	1,9	647	10,1
S prijateljima	41	0,9	10	0,6	51	0,8
S partnerom	407	8,6	26	1,6	433	6,8
U instituciji	70	1,5	81	4,9	151	2,4
Beskuænik	15	0,3	1	0,1	16	0,3
Drugo	79	1,7	25	1,5	104	1,6
UKUPNO	4.745	100,0	1.645	100,0	6.390	100,0

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

U Hrvatskoj ovisnici o drogama najeešeæe žive s primarnom (69,1 posto) ili sekundarnom (10,1 posto) obitelji, što ukazuje da je usprkos ovisnosti, njihova socijalizacija visoka i obitelj ih rijetko napušta i izopæuje.

Tablica 15. Lijeèene osobe prema spolu i zaposlenju u 2005.

Radni status	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Nezaposlen	2.150	44,9	455	27	2.605	40,2
Redovan posao	1.277	26,6	271	16	1.548	23,9
Uèenik	96	2,0	528	31,3	624	9,6
Povremeni posao	778	16,2	139	8,2	917	14,2
Student	166	3,5	242	14,3	408	6,3
Umirovljenik	181	3,8	18	1,1	199	3,1
Samostalna djelatnost	99	2,1	6	0,4	105	1,6
Kuæanica	6	0,1	1	0,1	7	0,1
Drugo	40	0,8	27	1,6	67	1
UKUPNO	4.793	100	1.687	100	6.480	100

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Među osobama koje su uzimale opijate najveći je udio nezaposlenih (44,9 posto), a redovito je zaposleno njih 26,6 posto, 16,2 posto izjavljuje da ima povremeni posao. Učenika i studenata je 5,5 posto ukupno. Među onima koji uzimaju neopijate, kao i prošle godine, najviše je učenika (31,3 posto) te studenata (14,3 posto). Nezaposleni čine 27 posto svih neopijatskih uzimatelja. Među liječenim ukupno najviše je onih koji su završili srednju školu (opijati – 69,2 posto; neopijati – 54,9 posto).

Tablica 16. Najviši stupanj obrazovanja osoba liječenih u 2005.

Najviši stupanj obrazovanja	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Nezavršena OŠ	55	1,2	29	1,7	84	1,3
Završena OŠ	722	15,1	313	18,3	1.035	15,9
Nezavršena SŠ	474	10,0	408	23,8	882	13,6
Završena SŠ	3.305	69,2	940	54,9	4.245	65,4
Završena VŠ	100	2,1	8	0,5	108	1,7
Završen fakultet	107	2,2	13	0,8	120	1,8
Drugo	16	0,3	1	0,1	17	0,3
UKUPNO	4.779	100,0	1.712	100	6.491	100

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Tablica 17. Prosječne dobi započinjanja eksperimentiranja, prvog i prvog i.v. uzimanja heroina, te dolaska na liječenje heroinskih ovisnika u razdoblju od 2003.-2005.

HEROINSKI OVISNICI	Godina		
	2003.	2004.	2005.
Prosječna dob prvog uzimanja bilo kojeg sredstva (godine)	16,0	16,1	16,1
Prosječna dob prvog uzimanja heroina (godine)	19,9	20,0	19,9
Prosječna dob i.v. uzimanja (godine)	20,6	20,8	20,8
Prosječna dob prvog javljanja na tretman (godine)	26,9	27,3	27,4

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Prosječna dob početka eksperimentiranja, prvog te prvog intravenoznog uzimanja heroina je slika razvoja heroinske ovisnosti u Hrvatskoj. Prvo sredstvo u prosjeku se počinje uzimati oko šesnaeste godine. Oni koji nastavljaju konzumaciju, heroin u prosjeku uzmu prvi put s 20 godina, najčešće ušmrkavanjem ili pušenjem. Nakon nekoliko mjeseci slijedi prvo intravenosko uzimanje.

Prosječna dob javljanja na liječenje je viša od 27 godina, znači više od 11 godina nakon početka eksperimentiranja. Od prvog uzimanja droga do početka liječenja prolazi nedopustivo puno vremena.

Tablica 18. Glavni povod poëtka uzimanja psihoaktivnih droga u 2005.

	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Znatiželja	1.030	22,8	442	27,9	1.472	24,2
Utjecaj vršnjaka ili partnera	1.275	28,3	411	25,9	1.686	27,7
Zabava	498	11,0	237	15,0	735	12,1
Želja za samopotvrđivanjem	271	6,0	174	11,0	445	7,3
Dosada	415	9,2	136	8,6	551	9,0
Psihički problemi	546	12,1	77	4,9	623	10,2
Problemi u obitelji	366	8,1	78	4,9	444	7,3
Neznanje o štetnim posljedicama	88	2,0	16	1,0	104	1,7
Problemi u školi	21	0,5	14	0,9	35	0,6
UKUPNO	4.510	100,0	1.585	100,0	6.095	100,0

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Prema izjavama lijeèenih osoba, glavni povod poëtka uzimanja psihoaktivnog sredstva kod onih koji uzimaju neopijate je znatiželja (27,9 posto), a zatim utjecaj vršnjaka ili partnera (25,9 posto). Želja za zabavom je povod poëtka uzimanja za njih 15 posto, a želja za samopotvrđivanjem za 11 posto lijeèenih. Opijati se poèinju uzimati najèešće pod utjecajem partnera ili vršnjaka (28,3 posto) te iz znatiželje (22,8 posto). Visok je udio onih koji izjavljuju da su imali nekih psihičkih problema (12,1 posto).

Tablica 19. Lijeèeni zbog zloporabe droga sa sadašnjim sudskim problemima po dobi u 2005.

DOB	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj osoba	%	Broj osoba	%	Broj osoba	%
10-14	0	0,0	2	0,3	2	0,1
15-19	29	2,3	252	37,3	281	14,5
20-24	284	22,5	328	48,5	612	31,5
25-29	427	33,8	70	10,4	497	25,6
30-34	295	23,3	10	1,5	305	15,7
35-39	124	9,8	9	1,3	133	6,9
40-44	67	5,3	4	0,6	71	3,7

45-49	28	2,2	0	0,0	28	1,4
50+	10	0,8	1	0,1	11	0,6
UKUPNO	1.264	100,0	676	100,0	1.940	100,0
SVEUKUPNO	4.867		1.801		6.668	

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Od svih osoba koje su uzimale opijate (4.867), sudske probleme je imalo njih 1.264 (26 posto), a od onih koji su uzimali neopijate (1.801) njih 676 (37 posto). Mladi koji uzimaju neopijate u dobi od 15 do 25 godina su imali 85,8 posto sudske probleme. Oni koji su uzimali opijate sudske su probleme imali najviše u dobi od 20 do 35 godina (79,6 posto).

Tablica 20. Raniji sudski problemi u onih koji sada imaju problema sa sudom

	Opijati	Neopijati
Sadašnji sudski problemi	1.155	668
Od toga imalo sudske probleme ranije	854	204
	74%	31%

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Među osobama koje su bile na liječenju zbog uzimanja i/ili ovisnosti o opijatima a imaju neke sudske probleme, gotovo tri četvrtine (74 posto) je i prije imalo neku vrstu sudskih problema. Od onih koji su liječeni zbog neopijata a sada imaju neke sudske probleme, njih 31 posto je i prije imalo sudske probleme.

Tablica 21. Liječeni zbog zloporabe droga sa sadašnjim sudskim problemima u 2005.

Sadašnji sudski problemi	ZLOUPORABA OPIJATA		ZLOUPORABA NEOPIJATA		SVEUKUPNO	
	Broj prijava	%	Broj prijava	%	Broj prijava	%
Mjera obveznog liječenja	175	14,5	479	61,6	654	32,9
Započeta samo istraga	137	11,3	96	12,3	233	11,7
U tijeku sudski proces	496	41,1	92	11,8	588	29,6
Pod uvjetnom kaznom	220	18,2	62	7,9	282	14,2
Očekuje izvršenje kazne	125	10,3	37	4,8	162	8,2
Nalazi se u zatvoru	31	2,6	9	1,2	40	2,0
U pritvoru	24	2,0	3	0,4	27	1,4
UKUPNO	1.208	100	778	100	1.986	100

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Uzimateljima neopijata je u 61,6 posto izreèena mjera obveznog lijeèenja. Najèešæe se radi o mlaðim korisnicima koje je policija zatekla s odreðenom kolièinom neke psihoaktivne droge (najèešæe kanabis). Ovisnicima o opijatima mjera obveznog lijeèenja izreèena je u 14,5 posto sluèajeva. Kod osoba koje su lijeèene zbog uzimanja i/ili ovisnosti o opijatima, u najveæem je broju sluèajeva u tijeku sudski proces (41,1 posto). Sudski proces je u tijeku za 11,8 posto neopijatskih konzumenata. Pod uvjetnom kaznom je bilo 18,2 posto uzimatelja opijata i istodobno 7,9 posto konzumenata neopijata.

Tablica 22. Lijeèene ovisnice koje imaju djecu u 2005.

Sredstvo	Lijeèene žene	Imaju djecu	Udio %
Opijati	804	295	36,7
Kanabinoidi	158	5	3,2
Sedativi	21	11	52,4
Kokain	11	2	18,2
UKUPNO	798	313	39,2

Izvor podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo

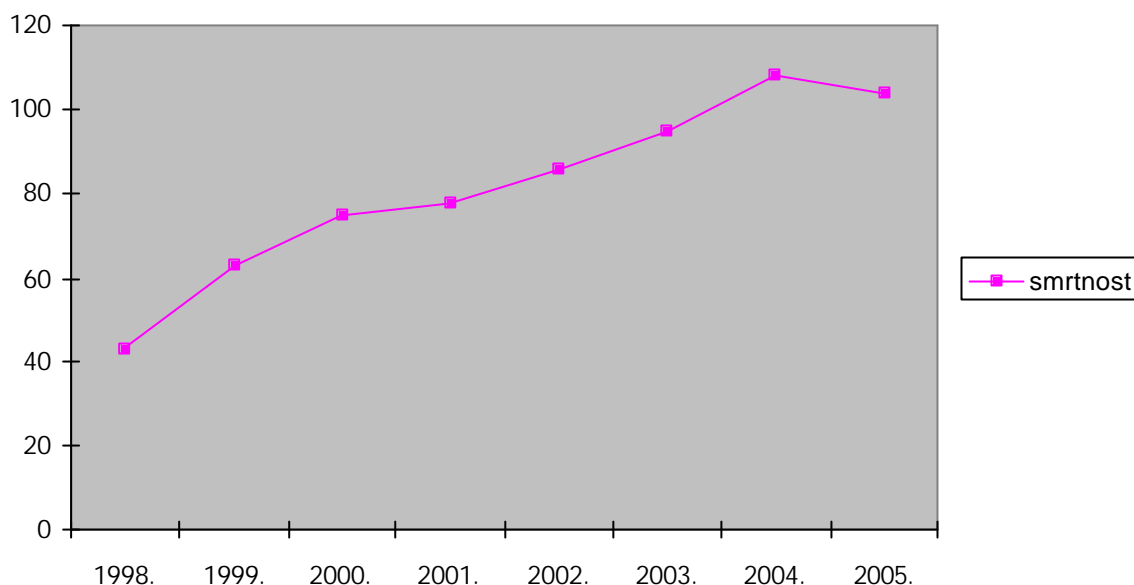
Prema podacima iz Registra ovisnika o psihoaktivnim sredstvima lijeèenih tijekom 2005. godine, udio žena koje imaju djecu najviši je meðu onima koje uzimaju sedative (52,4 posto). Kako su one i u prosjeku najstarije (gotovo 43 godine), to je i razumljivo. Svaka treæa lijeèena heroinska ovisnica (36,7 posto) ima djecu. Iz Prijave poroda (individualna prijava rodišta) razvidno je da su 42 roditelje u 2005. godini izjavile da su uzimale psihoaktivne droge, što predstavlja blagi porast u usporedbi s 2004. kada ih je prema podacima koje je prikupio Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, bilo 37. Meðu njima je bilo 14 (33,3 posto) veæ lijeèenih ovisnica o heroinu. Najviše roditelja je bilo iz grada Zagreba i Zagrebaèke županije (13), zatim po pet iz Istarske i Zadarske županije, èetiri iz Osjeèko-baranjske i po tri su iz Šibensko-kninske županije, Požeško-slavonske i Vukovarsko-srijemske, a ostalih 6 iz drugih županija.

Tablica 23. Podatci o smrtima ovisnika 1998.-2005.

GODINA	BROJ UMRLIH
1998.	43
1999.	63
2000.	75
2001.	78
2002.	86
2003.	95
2004.	108
2005.	104

Izvor podataka: DEM-2

Grafiki prikaz 5. Smrtnost ovisnika o opojnim drogama 1998.-2005.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2005. godini zabilježene su 104 smrti osoba povezane s uzimanjem i/ili ovisnosti o psihoaktivnim drogama. U najvećem broju slučajeva smrt je posljedica uzimanja opijatske skupine – 81 osoba (78 posto). Unatoč naporima, za šest osoba (6 posto) nije se uspjelo dobiti točnu dijagnozu uzroka smrti, ali su te osobe prije bile liječene i tako se nalazile u Registru. Šest osoba je počinilo suicid. Zabilježeno je i deset smrti uzrokovanih drugim bolestima, jer uzimanje droga uzrokuje i različite druge bolesti. To su bili kronični hepatitis C (3), ciroza jetara (2), nespecificirana pneumonija (2) i sl. Iak 25 osoba koje su umrle tijekom 2005. godine, prije nikad nisu bile zabilježene kao ovisnici o drogama.

Prema podacima Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smrtno otrovanih droga tijekom 2005. bilo je ukupno 58 osoba, a prema podacima Kliničkog odjela sudske medicine pri Kliničkoj bolnici Split, koji od rujna 2005. također provode kemijsko-toksikološke analize osoba za koje postoji sumnja da su umrle zbog uzimanja opojnih droga, bio je 1 slučaj i to zbog trovanja amfetaminima.

Tablica 24. Smrtnost ovisnika u 2005.

	ZAGREB	OSTALI	UKUPNO
HEROIN	13	21	34
METADON	15	5	20
KOKAIN	1	0	1
MDMA	0	1	1
AMFETAMINI	0	2	2
UKUPNO	29	29	58

Izvor: Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta u Zagrebu

Zaključak

Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u zdravstvenom sustavu tijekom **2005.** godine zbog zlouporabe opojnih droga tretirano je **6.668** ovisnika (224 osobe na 100.00 stanovnika u dobi od 15-64 godine), što predstavlja poveæanje od **15,6** posto. Od svih lijeèenih, najveæi broj (**4.867**) ovisnika uzimali su opijate, novih osoba u tretmanu je bilo **1.770**, a novih ovisnika o opijatima **785**. U usporedbi s 2004. godinom broj novih osoba u tretmanu veæi je za **9,33** posto, a bilježi se i poveæanje broja ovisnika o opijatima za **7,24** posto. Ukupno u službama za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje ovisnosti tretirano je **5.188** osoba, a stacionarno su u bolnicama **1.324** osobe. Poveæanje broja osoba u tretmanu može se tumaèiti i stabilnijom mrežom centara kao i kvalitetnijim izvješæivanjem o broju osoba s terena. Također prosjeèna dob uzimanja bilo kojeg sredstva ovisnosti je 16 godina, heroin se u prosjeku uzima s 20 godina najèešæe ušmrkavanjem i pušenjem, a nakon nekoliko mjeseci slijedi intravensko uzimanje. Prosjeèna dob javljanja na lijeèenje je viša od 27 godina, što znaèi da protekne više od 11 godina od prvog konzumiranja droga do poèetka lijeèenja.

Tijekom **2005.** godine **104** osobe su umrle zbog posljedica uzimanja droga, a kao uzrok smrti u 78 posto sluèajeva navodi se predoziranje opijatima (81 osoba). U usporedbi s 2004. godinom, kada je 108 osoba umrlo od posljedica uzimanja droga, došlo je do neznatnog smanjenja broja umrlih zbog zlouporabe droga.

Za lijeèenje opijatske ovisnosti u **67** posto sluèajeva kao sredstvo za lijeèenje (održavanje, brzi ili spori detoks) koristi se metadon, dok se za osobe koje nisu koristile opijate najèešæe primjenjuje savjetovanje i podrška. U veæini europskih zemalja koristi se neka vrsta lijeèenja metadonom kao jedan od oblika supstitucijske terapije. Naèin propisivanja i stavljanja opijatskih ovisnika na metadon je razlièit od zemlje do zemlje, a kriteriji za ukljuèivanje u terapiju se također razlikuju i ovise o dostupnosti resursa, gospodarskom standardu, te socio-kulturnim i sliènim aspektima življenja.

Glavna indikacija za primjenu opijatskih agonista (metadona, buprenorfina ili drugih) je potvrðena dijagnoza ovisnosti prema kriterijima MKB-10 ili DSM-IV.

Meðutim, na temelju izvješæa koja mjerodavna tijela državne uprave dostavljaju Uredu, prvenstveno Ministarstva unutarnjih poslova, vidljivo je da vrlo èesto dolazi do zlouporabe metadona. U zadnjih nekoliko godina znatno je porastao broj zapljena metadona što ukazuje na èinjenicu da je potrebna uspostava uèinkovitog sustava sprjeèavanja zlouporabe metadona i njegove ilegalne prodaje. Tako su u 2003. ukupno zaplijenjene 3.842 tablete heptanona, u 2004. godini taj broj narastao je do 4635 zaplijenjenih tableta heptanona, a u 2005. godini bilježi se zapljena èak 9.413 tableta heptanona. Osim navedenog, svake godine je i sve više smrtnih sluèajeva uzrokovanih predoziranjem metadonom, te je prema podacima Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku, u 2005. godini zabilježeno èak 20 smrtnih sluèajeva uzrokovanih zlouporabom metadona.

Zbog kompleksnosti postupka tretmana ovisnika te vrlo diferentnog djelovanja opijatskih agonista i moguæe zlouporabe, Nacionalnom strategijom predviðeno je da se naèin provoðenja lijeèenja opijatskim agonistima kao posebnog programa treba regulirati u obliku posebnog propisa. Slijedom navedenog, na prijedlog Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izradilo je, a 3. sijeènja 2006. Vlada Republike Hrvatske donijela, Smjernice za

farmakoterapiju opijatskih ovisnika metadonom. Navedenim smjernicama detaljnije se propisuju indikacije i kriteriji za uključivanje u program i isključivanje iz njega, vrste programa, način određivanja terapijskih doza, tko je ovlašten za provođenje pojedinog dijela terapijskog postupka, način neposrednog davanja lijeka, vođenje evidencije i provođenje stručne supervizije nad provođenjem programa.

Budući da se osobama koje su uključene u program liječenja uz primjenu metadona, sukladno Smjernicama, metadon izdaje po točno propisanom postupku na temelju liječničkog nalaza ovlaštenog liječnika, svaka uporaba i posjedovanje metadona koji se ne temelje na medicinskoj dokumentaciji i nisu u količinama određenim od strane ovlaštenog liječnika, predstavlja zlouporabu. Indiciranje, propisivanje i izdavanje metadona suprotno Smjernicama za farmakoterapiju opijatskih ovisnika metadonom, također predstavlja zlouporabu.

Jedan od vrlo važnih pokazatelja u pogledu zlouporabe droga je i taj da su tijekom 2005. godine bile 42 rodilje koje su uzimale droge, dok 39,2 posto svih ovisnika o drogama koje su bile u tretmanu u zdravstvenom sustavu imaju djecu (ukupno je liječeno 798 žena ovisnica, a od toga njih 313 imaju djecu). Navedeni podatak ukazuje na potrebu planiranja posebnih zdravstvenih i socijalnih programa za žene ovisnice i djecu žena ovisnica o drogama, jer je očito da ta djeca trpe vrlo velike zdravstvene i socijalne posljedice zbog majčine ovisnosti.

2.2 Terapijske zajednice

U Republici Hrvatskoj postoji 8 terapijskih zajednica s 32 terapijske kuće koje djeluju i rade kao nevladine organizacije te pružaju tretman i psihosocijalnu rehabilitaciju ovisnicima o drogama, kao udruge ili religijske zajednice u sklopu humanitarne djelatnosti ili su ustrojene i registrirane kao domovi socijalne skrbi za ovisnike.

Terapijske zajednice koje djeluju kao udruge i religijske zajednice u sklopu humanitarne djelatnosti su:

1. REMAR ESPANA
2. KOMUNITA "MONDO NUOVO"
3. ZAJEDNICA PAPA IVAN XXIII.
4. NARCONON ADRIATIC
5. UDRUGA SAN LORENZO - ZAJEDNICA "CENACOLO"
6. PRIJATELJI NADE - RETO CENTAR

Terapijske zajednice koje su ustrojene i djeluju kao domovi socijalne skrbi za ovisnike su:

1. ZAJEDNICA SUSRET
2. DOM ZA OVISNIKE ĐURMANEC KRAPINA

Terapijske zajednice u tretmanu ovisnika provode programe psihosocijalne rehabilitacije, radne terapije, savjetovanja obitelji, promidžbene programe s ciljem prevencije u zajednici, te pružaju pomoć ovisnicima pri upućivanju u terapijske zajednice u inozemstvo. Većina terapijskih zajednica u Republici Hrvatskoj provodi programe zasnovane na osnaživanju vjerskog života i napredovanja kroz hijerarhiju

osobnih uloga i osobnog položaja u zajednici, kao i kroz radnu terapiju. Terapijski postupci uglavnom imaju za cilj usvajanje novih pozitivnih normi ponašanja i novih stavova i vrijednosti. U tim zajednicama uz vjerske osobe, programe naješæe koordiniraju uspješno izlijeèeni ovisnici, a stručno osoblje je manje zastupljeno. Terapijske zajednice na području na kojem djeluju surađuju s centrima za prevenciju ovisnosti, centrima za socijalnu skrb, bolnicama, domovima zdravlja, tijelima državne uprave te domaćim i stranim udrugama i humanitarnim organizacijama. Terapijske zajednice Susret i Đurmanec su broj i vrstu stručnih djelatnika prilagodile zakonskim i podzakonskim aktima iz područja socijalne skrbi, ali su zadržale programsku neovisnost. U objema terapijskim zajednicama program nije vjerski usmjeren, a temelji se na radnoj terapiji, psihosocijalnoj rehabilitaciji kroz individualni i grupni rad te savjetovanju obitelji ovisnika i pomoæi pri resocijalizaciji rehabilitiranih ovisnika.

Tijekom 2005. godine posebna se pozornost posvetila izradi Zakona o terapijskim zajednicama jer je tijekom proteklog razdoblja uoèeno da terapijske zajednice nemaju riješen pravni status, što se ogleda u mogućnosti da neke pružaju pomoæ ovisnicima kao udruge u sklopu humanitarne djelatnosti, a nasuprot tome druge kao ustanove socijalne skrbi, dok sam pojam terapijska zajednica nije nigdje dosad bio zakonski definiran. Ovakav status terapijskih zajednica otvorio je cijeli niz pitanja vezanih uz tretman i rehabilitaciju ovisnika, od kojih se posebno istieu sljedeæa:

- Otežano je praenje ovisnika nakon detoksifikacije i lijeèenja u zdravstvenom sustavu te pitanja dostavljanja Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo epidemioloških podataka o ovisnicima koji su na rehabilitaciji u terapijskim zajednicama
- Pitanje kvalitete tretmana i programskih standarda u terapijskim zajednicama, posebice za osobe sa specifiènim potrebama a koje su ovisne o opojnim drogama, kao što su osobe zaražene zaraznim bolestima (HIV, hepatitis), psihièki bolesne osobe, žene trudnice i adolescenti koji uz ovisnost pokazuju i druge poremeæaje ponašanja
- Pitanje provedbe mjere obveznog lijeèenja od ovisnosti u terapijskim zajednicama koja se može izreæi uz uvjetnu osudu te druga pitanja vezana uz rehabilitaciju i resocijalizaciju ovisnika.

Stoga je Stručni savjet Ureda kao stručno savjetodavno tijelo pri Uredu za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, još na svom 27. sastanku održanom 5. svibnja 2005. godine, nakon objedinjavanja razlièitih prijedloga i mišljenja nevladinih organizacija i stručnjaka, izradio prijedlog Zakona o terapijskim zajednicama i donio zaključak kojim se predlaže da se prijedlog tog zakona uputi na mišljenje Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, te da se potom zatraži od navedenog ministarstva upuæivanje istog u redovitu proceduru na donošenje Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru. Također je na tematskoj sjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Hrvatskog sabora, održanoj 28. lipnja 2005. godine o temi: "Aktualno stanje vezano uz zlouporabu droga i bolesti ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj" zaključeno kako æe se poslati prijedlog Hrvatskom saboru kojim bi se obvezalo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi da što žurnije izradi Zakon o terapijskim zajednicama i uputi ga Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru.

Shodno tome, Hrvatski sabor je 2. prosinca 2005. godine na svojoj 17. sjednici donio zaključak kojim obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od 60 dana Hrvatskom saboru uputi prijedlog Zakona o

terapijskim zajednicama. Temeljem predmetnog zaključka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, imenovalo je radnu skupinu koja je imala zadatak analizirati da li i jedna država Europske unije ima takav zakon. Tijekom analize i usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom steèevinom Europske unije (acquis communautaire), izvršena je i analiza pravnih propisa kojima je u zemljama Europske unije regulirano to područje, a radi izrade usporednog prikaza usklađenosti. Uoèeno je da ni u jednoj zemlji Europske unije, pravni status terapijskih zajednica nije reguliran u obliku posebnog i jedinstvenog zakonskog propisa, veæ je to područje regulirano u sklopu više razlièitih zakonskih propisa iz zdravstvenog, socijalnog i drugih područja, a koji se odnose na tretman i rehabilitaciju ovisnika o drogama. Stoga se predlaže da se sukladno europskoj pravnoj steèevini, status terapijskih zajednica i u Republici Hrvatskoj riješi putem izmjena i dopuna postojećih zakonskih propisa te donošenjem podzakonskih propisa.

Tablica 25. Podaci o broju osoba na odvikavanju u terapijskim zajednicama, broju kuæa i broju osoba upuæenih na odvikavanje u inozemstvo tijekom 2005.

NAZIV TERAPIJSKE ZAJEDNICE	Broj osoba na tretmanu u RH u 2005.	Broj kuæa u RH	Mjesta (lokacije kuæa)	Broj osoba upuæenih na odvikavanje u inozemstvo tijekom 2005.
Reto Centar – Prijatelji nade	411	7	- Klis - Zagreb - Sesvete - Velika Gorica (2 kuæe) - Split - Solin	191
Zajednica Pape Ivana XXIII	73	5	-Vrgorac (Veliki prolog, Gornji orah) - Hrvace - Nova Sela - Metkoviæ	-
Dom za ovisnike Zajednica Susret	135	4	- Ivanovac - Pauèje (Đakovo) - Èiovo (Trogir) - Cista Velika	-

San Lorenzo - Zajednica Cenacolo	384	8	- Ugljane - Varaždin - Biograd - Novigrad - Vrbovec (2 kuæe) - Letovaniæ - Šarengrad	27
Remar Espana	70	5	- Prigorje Brdoveêko - Pula - Pazin - Donja Zelina - Zaprešić	140
Narconon Adriatic	-	1	- Rakalj-Krnica	-
Moji dani – Dom za ovisnike Đurmanec	51	1	- Krapina	-
Comunita Mondo Nuovo	28	1	- Kistanje	11
UKUPNO	1.152	32		369

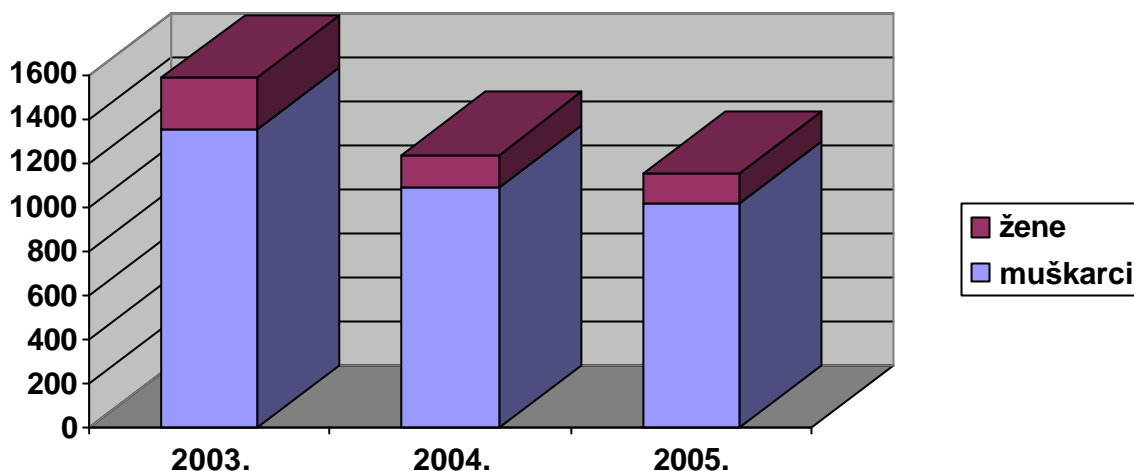
Izvor podataka: terapijske zajednice

Tablica 26. *Spolna struktura ovisnika na odvikavanju i broj novopridošlih opijatskih ovisnika tijekom 2005.*

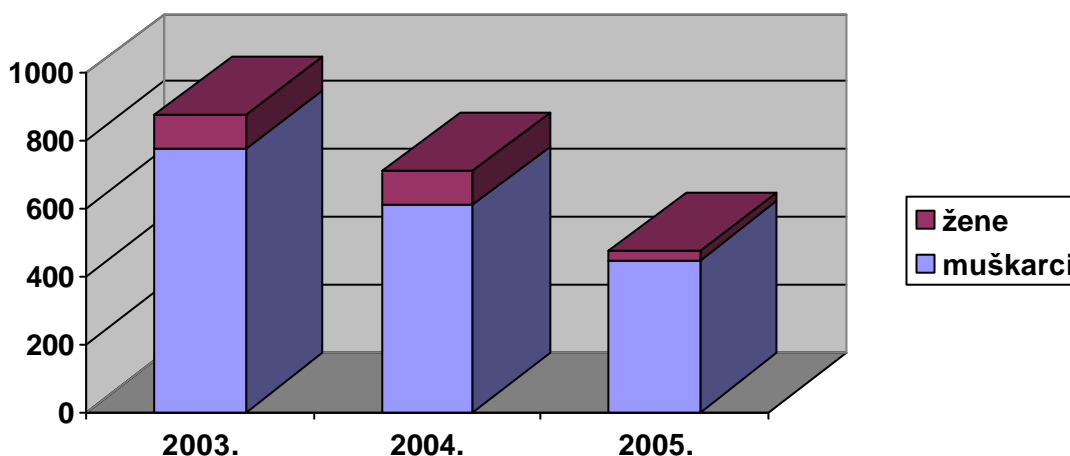
NAZIV TERAPIJSKE ZAJEDNICE	Broj ovisnika na odvikavanju prema spolu u 2005.		Broj novopridošlih ovisnika u 2005.	
	Muškarci	Žene	Muškarci	Žene
Reto Centar – Prijatelji nade	397	14	244	9
Zajednica Pape Ivana XXIII	59	14	17	-
Dom za ovisnike Zajednica Susret	116	19	0	0
San Lorenzo - Zajednica Cenacolo	312	72	96	15
Remar Espana	56	14	40	4
Narconon Adriatic	-	-	-	-
Moji dani – Dom za ovisnike Đurmanec	51	-	36	-
Comunita Mondo Nuovo	28	-	15	-
UKUPNO	1.019	133	448	28

Izvor podataka: terapijske zajednice

Grafički prikaz 6. Ukupan broj ovisnika lijeèenih u terapijskim zajednicama prema spolu 2003. – 2005.

Grafički prikaz 7. Broj novopridošlih ovisnika u terapijske zajednice prema spolu 2003. – 2005.

Ukupan broj ovisnika koji su na odvikavanju i rehabilitaciji u terapijskim zajednicama u Republici Hrvatskoj u 2005. je u kontinuiranom padu u usporedbi s 2003. i 2004.

Tijekom 2003. u terapijskim zajednicama su se lijeèila 1.583 ovisnika, od kojih 1.350 muškaraca i 233 žene, u 2004. godini lijeèilo se 1.236 ovisnika, od kojih 1.090 muškaraca i 146 žena ovisnica, a u 2005. godini lijeèila su se 1.152 ovisnika, od toga 1.019 muškaraca i 133 žene. Najveći broj osoba na odvikavanju i rehabilitaciji u terapijskim zajednicama su muškarci (od 85 posto do 88 posto), dok se udio žena koje su na odvikavanju u terapijskim zajednicama kreæe između 12 i 15 posto. U 2005. u odnosu prema 2004. broj ovisnika na odvikavanju i rehabilitaciji u terapijskim zajednicama smanjio se za 6,7 posto, dok smanjenje broja ovisnika u usporedbi s 2003. godinom iznosi 27,2 posto.

Isto tako i broj novopridošlih ovisnika se kontinuirano smanjuje. U 2003. bilo ih je 889, u 2004. 711, a u 2005. bilo ih je 476. Broj novopridošlih ovisnika u terapijskim zajednicama u 2005. u odnosu na 2004. smanjio se za 33 posto, a u usporedbi s 2003. godinom za čak 46 posto.

Kao što je vidljivo, smanjenje ukupnog broja ovisnika na odvikavanju u terapijskim zajednicama je značajno u odnosu na 2003. kada je općenito bio najveći broj ovisnika u terapijskim zajednicama u proteklih 5 godina (od 2000. do 2005.). Uzrok takvog smanjenja treba jednim dijelom sagledati u činjenici što je smanjen broj terapijskih zajednica koje su tijekom 2005. djelovale i radile na području Republike Hrvatske, a drugim dijelom što neke terapijske zajednice nisu dostavile podatke o broju ovisnika koji su na odvikavanju u toj terapijskoj zajednici. Međutim značajno smanjenje broja novopridošlih ovisnika ukazuje na mogućnost da se veći broj ovisnika zadržava sve dulje u terapijskom programu.

Tablica 27. Broj ovisnika upućenih na odvikavanje u inozemstvo prema spolu tijekom 2005.

NAZIV TERAPIJSKE ZAJEDNICE	Broj ovisnika upućenih na odvikavanje u inozemstvo	
	Muškarci	Žene
Reto Centar – Prijatelji nade	150	41
Zajednica Pape Ivana XXIII	-	-
Dom za ovisnike Zajednica Susret	-	-
San Lorenzo – Zajednica Cenacolo	15	12
Remar Espana	95	45
Narconon Adriatic	-	-
Moji dani – Dom za ovisnike Đurmanec	-	-
Comunita Mondo Nuovo	11	-
UKUPNO	271	98

Izvor podataka: terapijske zajednice

U pogledu broja ovisnika upućenih na rehabilitaciju i odvikavanje posredovanjem terapijskih zajednica u inozemstvo, u 2005. došlo je do značajnog smanjenja u odnosu na 2003., ali se u usporedbi s 2004. godinom broj osoba upućenih na odvikavanje u inozemstvo povećao. U 2003. upućenih na odvikavanje u inozemstvo bilo je 888, u 2004. ta je brojka iznosila 243, a u 2005. bilo je 369 ovisnika o drogama.

Dakle povećanje broja ovisnika upućenih na odvikavanje u inozemstvo u 2005. u usporedbi s 2004. iznosi 51,8 posto, te se može zaključiti da je ukupan broj ovisnika koji su bili u terapijskim zajednicama u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu tijekom 2005. neznatno veći nego u 2004. godini. Naime, u 2004. u terapijskim zajednicama u Hrvatskoj i inozemstvu bilo je ukupno 1.479 ovisnika, a u 2005. i bila je ukupno 1.521 osoba, što predstavlja povećanje od 2,8 posto.

Zaključak

Iz svega navedenog razvidno je da terapijske zajednice imaju značajnu ulogu u skrbi o ovisnicima i to ne samo u području rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti, već i u području resocijalizacije bivših ovisnika i rada s obitelji ovisnika. Također se kroz ovo razdoblje iskristalizirao broj terapijskih zajednica čiji su programi prepoznatljivi i kvalitetni, te koje su kontinuirano tijekom proteklog razdoblja pružale pomoć velikom broju ovisnika i njihovih obitelji. Pravni status terapijskih zajednica ostaje i dalje pitanje koje je tijekom narednog razdoblja potrebno riješiti, a samim tim i pitanje pružanja stručne pomoći ovisnicima i povremenim uzimateljima opojnih droga, te osiguranje osnovnih uvjeta u pogledu smještaja, prehrane, rehabilitacije, kao i integriranje stručnih i etičkih standarda u programe terapijskih zajednica nužnih pri tretmanu bolesti ovisnosti o drogama. Stoga će se sukladno europskoj pravnoj stečevini, razmotriti mogućnost da se status terapijskih zajednica i u Republici Hrvatskoj riješi putem izmjena i dopuna postojećih zakonskih propisa iz područja koja se odnose na tretman i rehabilitaciju ovisnika, te donošenjem podzakonskih propisa.

Rješavanje pravnog statusa terapijskih zajednica omogućit će i stvaranje mreže terapijskih zajednica u Republici Hrvatskoj koja će biti dio socijalno-zdravstvenog sustava za tretman i rehabilitaciju ovisnika.

2.3 Udruge koje se bave suzbijanjem zlouporabe opojnih droga

Sukladno Nacionalnoj strategiji i Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe opojnih droga, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga kontinuirano je surađivao s brojnim nevladinim organizacijama koje provođenjem preventivnih programa u zajednici, edukacijom, savjetovanjima, harm-reduction programima, radom s mladima, s ovisnicima i njihovim obiteljima pridonose suzbijanju zlouporabe opojnih droga. Posebice razvijena suradnja bila je s udrugama koje se bave pružanjem pomoći ovisnicima i konzumentima opojnih droga te radom s njihovim obiteljima. Stoga su i prioriteta natječaja za dodjelu financijskih potpora programima i projektima udruga koje se bave problemom ovisnosti u 2005. godini bili vezani uz izravan rad s ovisnicima o drogama i pružanje pomoći njihovim obiteljima. Za udruge koje su ostvarile financijsku potporu provedena je financijska i programska evaluacija svih financiranih projekata, a o rezultatima evaluacije pismeno su obaviještene sve udruge te su im dane smjernice kako da otklone utvrđene nedostatke u provedbi programa i/ili financijskom poslovanju.

Tijekom 2005. godine Ured je prikupio podatke o broju ovisnika i povremenih konzumenata opojnih droga te broju obitelji kojima je pružena pomoć kroz različite oblike intervencija i programa, ali i podatke o vrsti programa koje te udruge provode, kao i problemima s kojima se susreću pri provedbi programa.

Tablica 28. Udruge - broj ovisnika na odvikavanju, broj ovisnika upuæenih na odvikavanje u inozemstvo, broj povremenih konzumenata opojnih droga i usluge savjetovanja obitelji tijekom 2005.

NAZIV UDRUGE	Broj ovisnika o drogama u 2005.	Broj opijatskih ovisnika u 2005.	Broj novopridošlih opijatskih ovisnika u 2005.	Broj ovisnika upuæenih posredovanjem udruga na odvikavanje u inozemstvo	Broj ovisnika i konzumenata ostalih droga u 2005.	Broj novopridošlih ovisnika i konzumenata ostalih droga u 2005.	Broj obitelji s kojima je obavljeno savjetovanje o drogama
PET +	62	44	38	19	0	0	72
LET	248	248	177	15	0	0	0
Novi put	11	11	7	0	0	0	5
Budi svoj	44	8	3	0	44	9	12
Ruka ljubavi	102	68	16	0	34	24	64
Novi život	202	166	104	42	36	28	135
Centar za duhovnu pomoæ	25	9	9	0	16	8	201
Život Vita	23	22	15	0	1	0	28
Egzodus	69	60	20	0	0	0	35
Hrvatska protiv droge	34	8	8	0	150	0	37
Terra	744	744	241	0	0	15	32
Projekt Èovjek-Nada	24	22	22	0	63	17	71
Most	33	0	0	1	33	8	86
Porat	57	40	40	0	0	0	21
ANST-1700	56	52	22	0	4	4	18
Udruga roditelja Zajednica Susret, Split	88	0	3	0	0	0	100
UPO	42	40	13	0	2	0	65
San Patrignano	62	58	27	34	4	4	98
Mreža	8	8	0	0	0	0	0
Mir	21	2	2	0	19	17	7
Umijeæe življenja	97	26	13		63	102	7
Liga za borbu protiv narkomanije	65	55	24	0	16	16	800

Udruga roditelja Zajednica susret, Zagreb	118	111	90	0	7	4	243
Klub lijeèenih ovisnika 12 stepenica	108	102	61	0	6	5	37
HEPATOS	0	0	0	0	0	0	63
Humanitarna organizacija Zajednica Susret, Split	484	401	308		92	82	768
UKUPNO	2.827	2.305	1.263	111	590	343	3.005

Izvor podataka: udruge za suzbijanje zloporabe opojnih droga

Prema prikupljenim podacima, udruge su u 2005. pružile neki od oblika pomoæi za ukupno 2827 ovisnika o drogama, a od toga broja pomoæ je najviše pružana opijatskim ovisnicima (ukupno 2.305 opijatskih ovisnika). Novopridošlih opijatskih ovisnika kojima su udruge pružile neki od oblika pomoæi bilo je 1.263, zatim za 590 konzumenata droga i 3.005 obitelji ovisnika o drogama.

U usporedbi s 2004. godinom, ukupan broj ovisnika o drogama kojima su udruge u 2005. pružile pomoæ smanjen je za 13 posto, dok je broj obitelji ovisnika kojima je pružena pomoæ manji za 11 posto. Ovo smanjenje je uzrokovano i èinjenicom da je podatke za izvješæe u 2005. godini dostavilo 26 udruga, dok je u 2004. podatke dostavilo 28 udruga.

Udruge su tijekom 2005. provodile različite programe usmjerene na prevenciju s ovisnicima, rad s mladima, rad s ovisnicima i konzumentima droga i rad s obitelji ovisnika. Najèešæi preventivni programi koje su provodile bili su: edukacija i rehabilitacija ovisnika, savjetovanje obitelji ovisnika, savjetovanje djece i mladeži u sklopu preventivnih programa, edukativno promotivne akcije, upuæivanje ovisnika na lijeèenje u inozemstvo, resocijalizacija ovisnika.

Zaključak

Buduæi da je jedan od osnovnih ciljeva Nacionalne strategije suzbijanja zloporabe opojnih droga oèuvati i ojaèati partnerski odnos civilnog društva s državnim institucijama i lokalnom zajednicom, te da država u svom sustavu èesto nema pravih i pravodobnih rješenja na odreðena pitanja, djelovanje nevladinih organizacija na ovom podruèju je iznimno znaèajno.

U provoðenju svojih programa nevladine organizacije se susreæu i s problemima od kojih se mogu izdvojiti problemi u financiranju rada i programa udruga, nedostatno informiranje javnosti o djelovanju i programima rada udruga, probleme suradnje s državnim institucijama, problem edukacije djelatnika udruga i volontera, problem pronalaska prostora za rad udruga, te drugi problemi vezani uz status udruga u društvu i njihovo djelovanje.

Primijeæeno je da je najveæi problem u radu i djelovanju nevladinih organizacija u financijskoj nesamostalnosti nevladina sektora, odnosno njegovoj prevelikoj ovisnosti o sredstvima iz Državnog proraèuna. Stoga æe se u narednom razdoblju pozornost usmjeriti na oèuvanje i daljnje kvalitativno razvijanje suradnje državnih i nevladinih organizacija na provoðenju programa smanjenja potražnje i smanjenja ponude droga, redovitim financiranju nevladinih organizacija i omoguæavanju veæeg priljeva sredstava iz donatorskih izvora, te sudjelovanju predstavnika nevladinih organizacija u koordinativnim tijelima na nacionalnoj i lokalnoj razini.

3. IZVJEŠĆE O AKTIVNOSTIMA I MJERAMA NA IZVRŠENJU PROVEDBENIH PROGRAMA NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I AKCIJSKOG PLANA SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA ZA 2005.

3.1 MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA I EUROPSKIH INTEGRACIJA

Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u 2005. provodilo je aktivnosti koje se odnose na međunarodnu suradnju na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga.

Kao i prijašnjih godina, i tijekom 2005. godine Ministarstvo je poticalo implementaciju međunarodnih konvencija o narkotičkim drogama, psihotropnim tvarima te protiv njihove nedopuštene trgovine, surađivalo s nizom međunarodnih organizacija i institucija koje se bave kontrolom i suzbijanjem zlouporabe opojnih droga, aktivno sudjelovalo na međunarodnim skupovima i kongresima o kontroli opojnih droga i na 48. zasjedanju Komisije o narkotičkim drogama (Beè, ožujak 2005.).

3.2 MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga, kontinuirano je u 2005. u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama te učeničkim domovima provodilo preventivne programe sukladno dobi ciljane skupine. Tijekom 2005. godine Ministarstvo je surađivalo sa županijskim koordinatorima preventivnih programa i nositeljima preventivnih programa u odgojno-obrazovnim ustanovama. Unapređivan je rad vrtićkih i školskih povjerenstava za prevenciju ovisnosti u svim odgojno-obrazovnim ustanovama u čiji rad su uključeni odgojitelji, učitelji, profesori, stručni suradnici, učenici i roditelji. Tijekom godine dodijeljene su financijske potpore za stručno usavršavanje koordinatora, nabavku stručne literature, učeničke projekte i inovativne pristupe vezane uz programe prevencije ovisnosti, kao i za projekte i programe udruga za provedbu aktivnosti na suzbijanju zlouporabe sredstava ovisnosti.

U realizaciji programa prevencije, odgojno-obrazovne ustanove surađivale su sa službama i udrugama na lokalnoj i županijskoj razini, a realiziran je i program prevencije ovisnosti za djecu predškolske i školske dobi, odgajatelje, prosvjetne radnike i roditelje radi zaštite zdrave populacije, prepoznavanja i pružanja pomoći učenicima rizičnog ponašanja te pružanja stručne pomoći učenicima koji su već počeli konzumirati sredstva ovisnosti. Djeca i mladi uključivani su u sadržaje organiziranog provođenja slobodnog vremena u cilju njihove socijalizacije, aktivnog odmora i razonode. Radi kvalitetnog organiziranja slobodnog vremena učenika prioriteta u korištenju športskih dvorana dani su radu s djecom i mladima. Sufinanciran je rad nevladinih organizacija i drugih subjekata čiji su programi namijenjeni organiziranju slobodnog vremena te afirmaciji socijalnih vještina djece i mladih.

Organizirana je i izobrazba odgojno-obrazovnih radnika o mjerama prevencije ovisnosti i afirmaciji zdravih stilova života s obvezom da stečena znanja integriraju u svoj stručni rad s djecom i mladima,

te obrazovanje roditelja o problemu ovisnosti i prepoznavanju simptoma koji upućuju na uzimanje sredstava koja uzrokuju ovisnost, kao i izobrazba o odgovornom roditeljstvu i utjecaju obitelji u izgradnji pozitivnih vrijednosti u djece i mladih. U suradnji s Uredom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, od 31. ožujka do 2. travnja 2005. organiziran je seminar za nositelje školskih preventivnih programa pod nazivom "Programi prevencije ovisnosti u sustavu školstva", na kojem su sudjelovali županijski koordinatori školskih preventivnih programa te članovi županijskih povjerenstava iz odgojno-obrazovnih ustanova. Ministarstvo je sufinanciralo organiziranje seminara za županijska povjerenstva prosvjetnih radnika u sklopu provedbe preventivnih programa u 2005. u cilju osiguranja kvalitetnije provedbe relevantnih programa u svim odgojno-obrazovnim ustanovama Republike Hrvatske te ocjene učinkovitosti provedbe preventivnih programa, a bilo je i pokrovitelj međunarodne znanstvene i stručne konferencije pod nazivom "Prema EU strategiji o suzbijanju zlouporabe opojnih droga" koja je u organizaciji Međunarodnog centra prevencije ovisnosti održana u Splitu od 20. do 22. listopada 2005. godine. U ustanovama visokog obrazovanja organizirani su stručni skupovi o temi suzbijanja zlouporabe sredstava ovisnosti, financirani su znanstveni i studentski projekti o temi ovisnosti te poticano osposobljavanje i usavršavanje mladih kako bi pridonijeli suzbijanju zlouporabe sredstava ovisnosti.

3.3 MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA I MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI

Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga, u 2005. provodilo je preventive aktivnosti usmjerene na djecu i mladež, kao i aktivnosti usmjerene na osnaživanje obitelji za uspješnije suočavanje s problemima zlouporabe opojnih droga. Iz sredstava Državnog proračuna te iz dijela lutrijskih sredstava, financirani su projekti udruga koje pridonose borbi protiv droga i svih oblika ovisnosti te projekti udruga namijenjeni uključivanju djece i mladeži u sadržaje smislenog korištenja slobodnog vremena koji potiču njihovu socijalizaciju, aktivni odmor i razonodu, te projekti usmjereni na prevenciju ovisnosti kod djece i mladeži smještenih u odgojne domove i odgojne zavode. Ministarstvo je u 2005. i financijski poduprlo 34 kluba za mlade, te je u suradnji s jedinicama lokalne i područne samouprave potaknuto osnivanje 9 novih klubova u mjestima gdje oni još nisu postojali (ukupno 43 kluba za mlade). Klubovi su kao mjesto okupljanja mladih u slobodno vrijeme organizirali predavanja iz zdravstvenog odgoja mladeži o temi zaštite općeg i reproduktivnog zdravlja i posljedica konzumiranja opojnih sredstava. Osim navedenog, u 2005. godini financijski je podržan rad devet savjetovaništva za djecu, mladež, brak i obitelj: Dubrovnik, Split, Karlovac, Sisak, Šibenik, Vinkovci, Virovitica, Koprivnica i Rijeka. Savjetovaništva u sklopu svojih redovitih aktivnosti provode i savjetovanje te edukaciju i informativne aktivnosti s djecom i roditeljima sukladno ugovorima o suradnji koje su sklopili s Ministarstvom obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Ministarstvo je također medijski obilježilo Međunarodni dan borbe protiv ovisnosti, 26. lipnja 2005., na način da su u suradnji sa Narodnim radijom i Media servisom (22 radijske postaje) emitirane radio emisije pod nazivom "Kako sam izašao iz pakla droge", te je u razdoblju od 18. srpnja do 18. kolovoza provelo *Anti droga* kampanju što je uključivalo emitiranje jinglova u eteru Narodnog i Obiteljskog radija.

Zaključak

Vezano uz provedbu preventivnih aktivnost, uoèava se razvoj ujednaèenog preventivnog djelovanja od strane mjerodavnih ministarstava, ali æe se i nadalje pojaèano djelovati u smjeru kreiranja cjelovite preventivne strategije, odnosno opæe preventivne politike, te preventivne politike usmjerene na ciljne skupine. Segmentirano provođenje preventivnih programa zamijenit æe se njihovim uvođenjem u obrazovni sustav kao posebnog oblika dodatnog rada u osnovnim i srednjim školama. U iduæem razdoblju nastavit æe se sustavna izobrazba odgojno-obrazovnih radnika kako bi im se pomoglo u implementaciji i provođenju programa prevencije ovisnosti, te ojaèati odgojnu ulogu škola i razvijati zdrave stilove življenja i socijalne vještine kod djece i mladih, koji æe im pomoæi u prevladavanju svih rizika odrastanja ukljuèivši i konzumiranje sredstava ovisnosti. Kvaliteta preventivnih programa koji se provode i njihova uèinkovitost bez definiranih indikatora evaluacije i dalje ostaje upitna.

3.4 MINISTARSTVO OBRANE

Ministarstvo obrane sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u 2005. godini provodilo je aktivnosti prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu MO i OS RH).

Aktivnosti vezane uz prevenciju i suzbijanje zlouporabe opojnih droga i ovisnosti u OS RH provodile su se i u sklopu postupaka utvrđivanja ocjene zdravstvene sposobnosti djelatnih vojnih osoba i postupka utvrđivanja ocjene zdravstvene sposobnosti roènika koji se provode na temelju postojećih pravilnika.

U području prevencije kontinuirano je provođen Program psihološke prevencije ovisnosti u OS RH i Naputak o prevenciji zlouporabe droga u OS RH. Navedeni programi ukljuèivali su i izobrazbu djelatnog i roènog sastava iz područja prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga. U 2005. godini provedeno je i redovito ispitivanje razmjera zlouporabe opojnih droga, stavova spram uzimanja droga i znanja o problemima vezanim uz zlouporabu droga u OS RH.

Tijekom 2005. godine, a u cilju provedbe Zakona o sigurnosti prometa na cestama u dijelu koji se odnosi na prevenciju zlouporabe opojnih droga, nabavljena su dodatna tri uređaja za testiranje prisutnosti opojnih droga u slini, provedeno je osposobljavanje pripadnika vojne policije za rukovanje tim uređajima. Pripadnici OS RH na području grada Zagreba i šire okolice proveli su i preventivnu operativnu akciju u suradnji s djelatnicima MUP-a RH, s ciljem otkrivanja i sprjeèavanja zlouporabe opojnih droga u cestovnom prometu. U području sprjeèavanja zlouporabe opojnih droga, pri vojnostegovnim sudovima vođeni su stegovni postupci i izreèene kazne djelatnicima OS RH za djela vezana uz zlouporabu opojnih droga i alkohola.

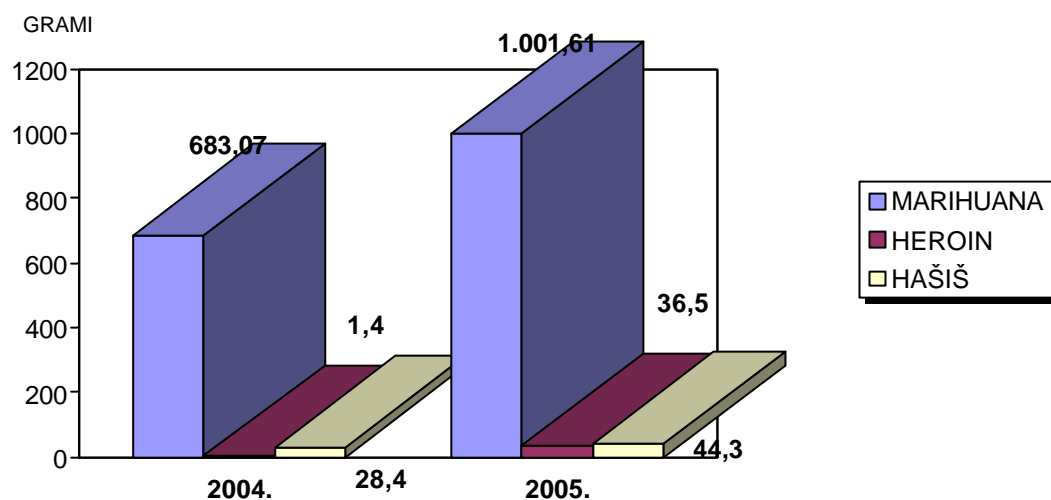
Povjerenstvo za prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti u MO i OS RH koordiniralo je rad ustrojstvenih cjelina MO i OS RH koje obavljaju poslove iz područja prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga, te planiranje i rašelambu budućih aktivnosti u tom području.

3.4.1. Zapljene ilegalnih droga od strane Ministarstva obrane

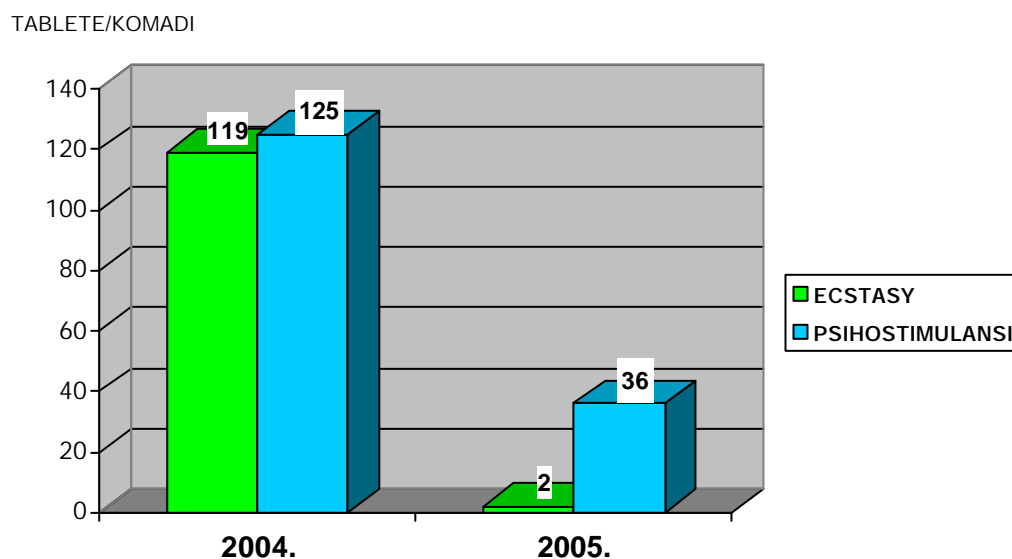
U cilju suzbijanja zlouporabe opojnih droga, kriminalistička je vojna policija na temelju trajnog praćenja stanja, posebnu pozornost posvetila provedbi planiranih redovitih i izvanrednih mjera pojačanog nadzora u postrojbama OS RH koje u svom sustavu imaju roeni sastav.

Pripadnici temeljne i kriminalističke vojne policije tijekom 2005. godine proveli su ukupno 67 pojaèanih nadzora u postrojbama OS RH.

Grafički prikaz 8. Prikaz kolièine (grami) oduzete opojne droge od pripadnika OS RH tijekom 2004. i 2005.

Grafički prikaz 9. Prikaz kolièine (tablete/kom.) oduzete opojne droge od pripadnika OS RH tijekom 2004. i 2005.

Tablica 29. Prikaz količine oduzete opojne droge od pripadnika OS RH u razdoblju od 1996. do 2005.

GODINA	TIP						
	Kokain (gr.)	Heroin (gr.)	Marihuana (gr.)	Hašiš (gr.)	Indijska konoplja (kom.)	Ecstasy (kom.)	Psihost. (tablete) (kom.)
1996.	-	120,9	921,2	60	287	-	60
1997.	-	80,40	625,43	29,58	1.160	-	480
1998.	16,00	26,00	5.021,97	7,22	198	-	182
1999.	-	421,38	53.373,03	-	858	-	4.216
2000.	-	37,65	15.204,47	25,7	600	-	528
2001.	1,3	17,96	2.774,62	1	21	-	770,5
2002.	-	0,79	1.429,45	0,3	5	9	157
2003.	-	444	1.755,11	0,9	-	11	125
2004.	-	1,40	683,07	28,40	8	119	125
2005.	-	36,50	1.001,61	44,30	-	2	36
UKUPNO	17,3	1.186,98	82.789,96	196,40	3.137	141	6.679,5

Izvor podataka: Izveštaje Uprave vojne policije: "Prikaz analize stanja zlouporabe opojnih droga u OS RH za 2005. godinu"

Iz prikazanih podataka o količinama zaplijenjene opojne droge vidljivo je da se u 2005. godini bilježi povećanje broja zaplijena u odnosu na 2004. godinu, i to osobito u količini zaplijena heroina i marihuane. Po vrsti opojne droge tijekom prikazanih godina najveći dio zaplijena otpada na opojnu drogu marihuanu.

3.4.2. Kaznena djela zlouporabe opojnih droga u odnosu na poèinitelje pripadnike Oružanih snaga RH

Praćenjem stanja kriminaliteta u postrojbama Oružanih snaga RH posljednjih godina, a posebno od 2001. godine, zamjetan je pad pojedinih oblika prijavljenih kaznenih djela. Među takvim kaznenim djelima je zlouporaba opojnih droga. Zadaća Odjela kriminalističke vojne policije je osmisliti i planirati stalne aktivnosti pripadnika Vojne policije, posebno kriminalističke struke, te istodobno potaknuti sve ostale nositelje sustava sigurnosti na polju redukcije opojnih droga u postrojbama OS RH. Konstantnim praćenjem stanja kriminaliteta, uočavaju se pokazatelji koji ukazuju na to da broj evidentiranih kaznenih djela počinjenih zlouporabom opojnih droga od strane pripadnika OS RH čini približno 1/5 ukupnog kriminaliteta u postrojbama OS RH proteklih godina.

U većini slučajeva pojava zlouporaba opojnih droga u postrojbama OS RH manifestira se posjedovanjem manje količine lake opojne droge na bazi kanabisa poradi osobnih potreba ili za "èašenje", dok se manji broj kaznenih djela čini stavljanjem u promet i ponudom na prodaju. Svejedno, konzumiranje opojnih droga pripadnika OS RH u bilo kojem obliku, predstavlja velik i

dodatan problem na samo za konzumenta, već i za postrojbu u cjelini, kojoj se time narušava spremnost, tim više ukoliko je ova negativno pojava prisutnija.

Daleko najviše evidentiranih u kaznenoj evidenciji Kriminalističke vojne policije u 2004. i 2005. godini su rođeni vojnici čija je pripadnost postrojbama OS RH ograničenog trajanja, na nekoliko mjeseci.

Tablica 30. Prikaz počinjenih kaznenih djela zlouporabom opojne droge od 01. siječnja 2001. do 31. prosinca 2005. godine

GODINA	1. pol. 2001.	2. pol. 2001.	1. pol. 2002.	2. pol. 2002.	1. pol. 2003.	2. pol. 2003.	1. pol. 2004.	2. pol. 2004.	1. pol. 2005.	2. pol. 2005.
Broj KD	175	122	87	82	73	57	46	40	54	37
Odnosni postotak		-	-	-	-	-	-	-	+	-
		30%	29%	6%	11%	22%	19%	13%	35%	46%

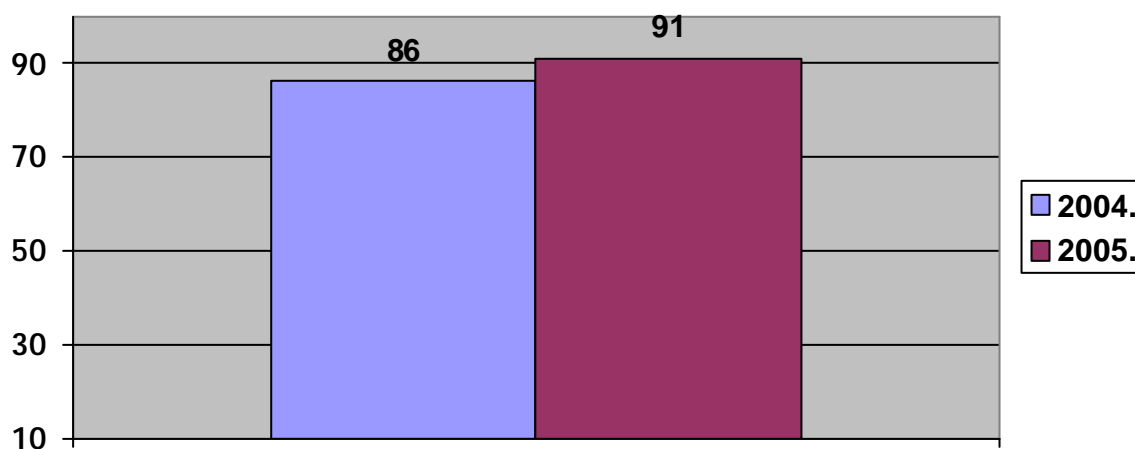
Izvor podataka: Izvešće Uprave vojne policije: "Prikaz analize stanja zlouporabe opojnih droga u OS RH za 2005. godinu"

Tablica 31. Prikaz podnijetih kaznenih prijava za počinjena kaznena djela zlouporabom opojne droge u razdoblju od 1995. do 2005.

GODINA	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Broj KP	31	50	160	201	317	342	360	208	130	86	91
Odnosni postotak		+	+	+	+	+	+	-	-	-	+
		61%	220%	26%	58%	8%	5%	42%	38%	34%	6%

Izvor podataka: Izvešće Uprave vojne policije: "Prikaz analize stanja zlouporabe opojnih droga u OS RH za 2005. godinu"

Grafički prikaz 10. Prikaz broja podnijetih kaznenih prijava za počinjena kaznena djela zlouporabom opojne droge za 2004. i 2005.

Rezimirajuæi prikazane analitiæke vrijednosti o kaznenim djelima zlouporabe opojne droge tijekom promatranog razdoblja, moguæe je izvesti zakljuæk da ukupan broj poèinjenih kaznenih djela zlouporabe opojne droge tijekom promatranog razdoblja, kao i prijašnjih godina, sudjeluje s 22,5 posto u odnosu na sva ostala kaznena djela poèinjena od strane pripadnika OS RH tijekom 2005. godine. U 2005. godini zabilježen je blagi porast broja prijavljenih kaznenih djela zlouporabom opojnih droga u OS RH u usporedbi s 2004. godinom. Tijekom 2005. godine 93 pripadnika OS RH poèinila su kazneno djelo zlouporabe opojnih droga što predstavlja porast za 6 posto u odnosu na 2004. godinu.

Usporedbom podataka o broju prijavljenih osoba i kaznenih djela, razvidan je trend blagog smanjenja u 2005. u usporedbi s 2004. godinom. Od ukupno podnesene 91 kaznene prijave mjerodavnim opæinskim državnim odvjetništivima protiv 93 pripadnika OS RH, u 42 sluèaja postupalo se nakon zaprimljene obavijesti o poèinjenom kaznenom djelu i zapljeni opojne droge od strane pripadnika MUP-a RH, u 49 sluèajeva samostalno je postupala vojna policija unutar vojnih objekata, od èega u 19 dogaðaja po dojavi nadreðenih zapovjednika postrojbi OS RH, a u 30 sluèajeva podnošenje kaznenih prijava rezultiralo je provoðenjem operativnih mjera i radnji i zapljene opojne droge od strane pripadnika vojne policije. Relativno visok broj otkrivanja kaznenih djela zlouporabe opojne droge od strane zapovjednika postrojbi OS RH ukazuje na èinjenicu da su njihova uloga i djelovanje u podruèju prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga u vojarnama izuzetno znaèajni, a katkad i kljuèni.

Zakljuæk

Praæenje pojavnosti zlouporabe opojnih droga unutar Oružanih snaga Republike Hrvatske pokazuje da je problem prisutan, ali nije poprimio razmjere koji bi utjecali na spremnost vojske. U cilju daljnjeg smanjenja pojavnosti zlouporabe opojnih droga i ovisnosti o drogama unutar vojske i nadalje æe se provoditi postojeæi uèinkoviti programi i razvijati novi programi i aktivnosti usmjerene na prevenciju i suzbijanje zlouporabe opojnih droga. U podruèju prevencije zlouporabe opojnih droga, nastaviti æe se s utvrðivanjem zdravstvenog stanja pripadnika OS RH pri ulasku u vojni sustav i s redovitim praæenjem njihova zdravstvenog stanja tijekom službe, provoðenjem cjelovitih preventivnih programa zaštite zdravlja pripadnika, usmjerene na zdrave stilove življenja a time i na prevenciju ovisnosti, i s ciljanim izobrazbama pripadnika OS RH o štetnosti i posljedicama zlouporabe opojnih droga i struènim usavršavanjem djelatnika koji se bave rješavanjem ove problematike. U podruèju suzbijanja zlouporabe opojnih droga u narednom razdoblju razmotrit æe se moguænost poduzimanja aktivnosti na poboljšavanju tehniæke opremljenosti pri otkrivanju kriminaliteta vezanog uz zlouporabu opojnih droga, kao i nastaviti razvijati uèinkovite mehanizme sprjeèavanja unosa opojne droge u MO i OS RH, te kao redoviti postupak uvesti testiranja pripadnika OS RH na opojne droge tijekom primanja u službe te u sklopu redovitog praæenja zdravstvenog stanja tijekom službe.

3.5. MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

Ministarstvo pravosuđa sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga, u 2005. provodilo je aktivnosti koje se odnose na normativnu djelatnost iz područja suzbijanja zlouporabe opojnih droga, kao i aktivnosti vezane uz tretman osoba ovisnih o opojnim drogama koje se nalaze u penalnom sustavu.

3.5.1. Kriminalitet zlouporabe opojnih droga

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske obavilo je analizu kriminaliteta tijekom 2005. godine vezano uz članak 173. Kaznenog zakona. Za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga iz članka 173. KZ (svi modaliteti) u 2005. državna odvjetništva imala su ukupno prijava protiv 4.895 punoljetnih osoba što u usporedbi s 2004. kada ih je bilo 5522 predstavlja pad za 11 posto. Od toga je novozaprimljenih prijava bilo protiv 4.632 osobe, dok se ostatak odnosi na neriješene prijave iz prijašnjih godina.

Tablica 32. Prikaz broja prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za sve modalitete kaznenog djela iz čl.173. KZ za 2003., 2004. i 2005.

GODINA	Prijavljeno	Optuženo	Osuđeno
2003.	6.028	4.251	4.069
2004.	5.522	4.041	4.177
2005.	4.632	3.851	3.535

Izvor podataka: Državno odvjetništvo RH

Odbačajem su riješene prijave protiv 1.062 osobe, a provedena je istraga protiv 1.107 osoba. Optužena je ukupno 3.851 osoba, a osuđeno njih 3.535, što u usporedbi s 2004. kada je bilo 4.177 osuđenih osoba predstavlja pad za 15 posto.

Na kaznu zatvora osuđena je 681 osoba, uvjetna osuda izrečena je prema 1.676 osoba, sudska opomena prema 319 osoba, a novčana kazna izrečena je prema 849 osoba. Sigurnosna mjera iz čl. 446. ZKP izrečena je samo prema dvjema osobama.

Tablica 33. Prikaz broja izrečenih sankcija za sve modalitete kaznenog djela iz čl.173. KZ za 2003., 2004. i 2005.

GODINA	SANKCIJA					
	Kazna zatvora	Novčana Kazna	Uvjetna osuda	Sudska opomena	Mlt. sankcija	Mjere (čl.446 ZKP)
2003.	590	793	2.112	332	233	7
2004.	733	929	2.019	307	184	0
2005.	681	849	1.676	319	129	2

Izvor podataka: Državno odvjetništvo RH

Tijekom 2005. ukupno je za sve modalitete kaznenog djela iz članka 173. Kaznenog zakona izrečeno 3.656 sankcija i mjera, što u usporedbi s 2004. kada su izrečene ukupno 4.172 sankcije i mjere predstavlja pad za 12 posto. Najveći udio u izrečenim sankcijama kao i tijekom 2004. tako i u 2005. godini čine sankcije uvjetne osude, koje su u 2005. godini izrečene u 1.676 slučajeva zlouporabe opojnih droga.

Tablica 34. Prikaz broja prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za pojedine modalitete kaznenog djela iz čl. 173. KZ za 2004. i 2005.

ĀLANAK 173.KZ	PRIJAVLJENO		OPTUŽENO		OSUĐENO	
	2004.	2005.	2004.	2005.	2004.	2005.
st.1 posjedovanje opojne droge	4.123	3.338	2.826	2.747	3.085	2.753
st. 2 preprodaja	929	866	816	741	766	562
st. 3. udruživanje	84	92	88	77	36	33
st. 4. neovlašteno pravljenje, uporaba opreme i dr.	12	10	9	10	17	5
st. 5. davanje droge drugome na uporabu	267	265	203	216	204	142
st. 6. davanje droge djetetu, ml. osobi i dr.	107	63	99	58	69	40
UKUPNO	5.522	4.634	4.041	3.849	4.177	3.535

Izvor podataka: Državno odvjetništvo RH

Najviše prijavljenih i osuđenih osoba odnosi se na osnovni oblik ovog kaznenog djela iz čl. 173. st. 1. Kaznenog zakona koji sadrži u sebi isključivo element posjedovanja droge (3.338 prijavljenih, 2.747 optuženih i 2.753 osuđena). U procentualnom omjeru punoljetne osobe sudjelovale su sa 72 posto u osnovnom obliku ovog kaznenog djela, dakle s inkriminacijom samog posjedovanja opojne droge za vlastitu uporabu, dok su sa st. 2., dakle posjedovanju radi prodaje ili samoj prodaji, participirali s 18,6 posto. To znači da su ova dva oblika zlouporabe opojnih droga dominantna kod prijavljenih punoljetnih počinitelja. U odnosu na ukupan broj presuda kojih je kod ove dobne skupine bilo 3.703, osuđujuće presude participiraju s 95,4 posto, od toga osude na kaznu zatvora s 19,2 posto. Budući da većinu kaznenih djela čini osnovni oblik, tj. posjedovanje opojne droge zbog osobne uporabe, u usporedbi s ukupnim brojem osuđujućih presuda kojih je kod ove dobne skupine bilo 3.535, osnovni oblik iz st. 1. čl. 173. KZ participira sa 77,8 posto, od toga osude na kaznu zatvora sa samo 3 posto.

Promatramo li teže oblike ovog kaznenog djela, onda se i ti omjeri mijenjaju, jer za st. 2. ovog zakonskog članka, odnosno za prodaju opojne droge ili posjedovanje radi prodaje, osuđujuće presude participiraju s 15,8 posto, od toga osude na kaznu zatvora s 19,2 posto. Za još teži kvalificirani oblik iz st. 3. čl. 173. Kaznenog zakona, osuđujuće presude participiraju s 0,9 posto, od toga 100 posto kazne bezuvjetnog zatvora. Kod ostalih oblika ovog kaznenog djela, bezuvjetne kazne zatvora zastupljene su u manjem postotku, dok je relativno visok postotak uvjetnih osuda. Sudske opomene izricane su

samo u sluàajevima osnovnog oblika ovog kaznenog djela, odnosno za posjedovanje opojne droge za osobnu uporabu.

Državna odvjetništva imala su u radu ukupno prijava protiv **1.468 mlađih punoljetnih osoba** (dobna granica od navršanih 18 godina života do navršene 21 godine života). Odbaèajem je riješeno prijava protiv 726 osoba, a provedena je istraga protiv 274 osobe. Optuženo je ukupno 727 osoba. Osuđene su ukupno 762 osobe, (740 osuđujuæih presuda, 4 oslobađajuæe presude, dok se ostatak odnosi na odbijajuæe presude). Na kaznu zatvora osuđene su 82 osobe, uvjetna osuda izreèena je prema 446 osoba, sudska opomena prema 23 osobe, a novèana kazna izreèena je prema 62 osobe. Prema 129 mlađih punoljetnih osoba izreèene su maloljetniæke sankcije. Sigurnosna mjera iz èl. 446. ZKP izreèena je samo prema jednoj osobi.

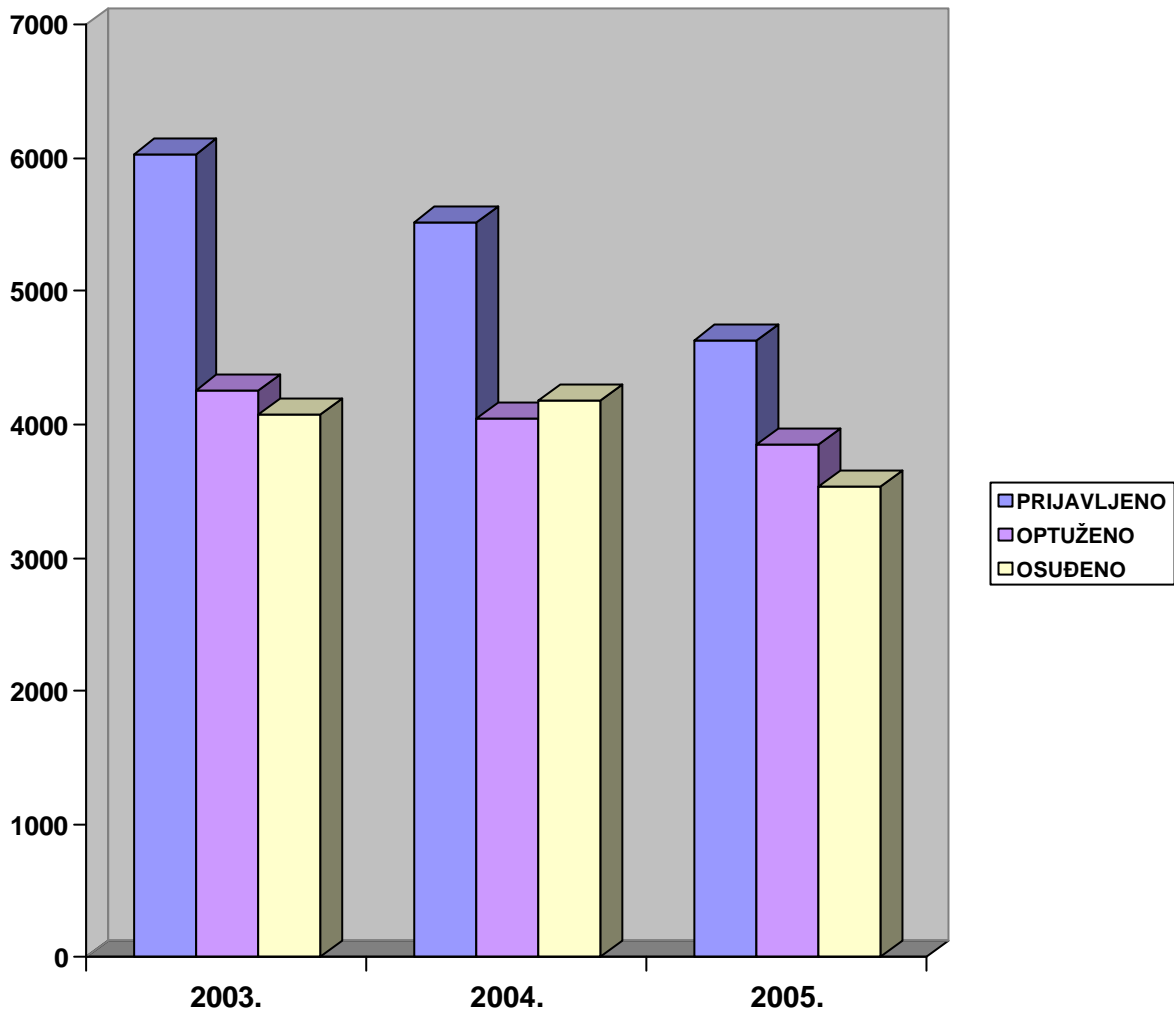
Najviše prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba odnosi se na osnovni oblik ovog kaznenog djela iz èl. 173. st. 1. Kaznenog zakona koji sadrži u sebi iskljuèivo element posjedovanja droge (1.137 prijavljenih, 466 optuženih i 487 osuđenih). Za èl. 173. st. 2. Kaznenog zakona u kojem stavu je sadržana prodaja opojne droge prijavljeno je 196 osoba, optuženo 180, a osuđeno 186 osoba. Za èl. 173. st. 5. Kaznenog zakona, a radi se o osobama koje navode druge na uživanje opojne droge ili stave na raspolaganje prostorije radi uživanja droge, prijavljeno je 75 osoba, optuženo 39, a osuđene su 43 osobe. Za organizirani oblik ovog kaznenog djela iz èl. 173. st. 3. Kaznenog zakona, odnosno za udruživanje dviju ili više osoba za èinjenje ovog djela, prijavljene su svega dvije mlađe punoljetne osobe, optužene su 4, dok za ovaj oblik kaznenog djela nije u 2005. godini osuđena nijedna mlađa punoljetna osoba.

Za kvalificirani oblik iz èl. 173. st. 6. Kaznenog zakona, tj. za davanje opojne droge djetetu ili maloljetnoj osobi, duševno bolesnoj osobi ili davanje, odnosno omoguæivanje uživanja opojne droge prema više osoba, prijavljeno je 56 osoba, optuženo 38, a osuđena 21 osoba. Za oblik kaznenog djela iz èl. 173. st.4. Kaznenog zakona u kojem je inkriminirana nabavka prekursora i opreme namijenjene za proizvodnju opojnih droga, prijavljene su dvije osobe, nijedna nije optužena, a donesene su 3 osuđujuæe presude i to dvije uvjetne osude, a prema jednoj osobi novèana kazna.

U procentualnom omjeru, mlađe punoljetne osobe sudjelovale su sa 77,4 posto u osnovnom obliku ovog kaznenog djela, dakle s inkriminacijom samog posjedovanja opojne droge za vlastitu uporabu, dok su sa st. 2., dakle posjedovanju radi prodaje ili samoj prodaji, participirali s 13,3 posto. U odnosu na ukupan broj osuđujuæih presuda kojih je kod ove dobne skupine bilo 740, osnovni oblik iz st. 1. èl. 173. KZ participira sa 65,8 posto, od toga osude na kaznu zatvora sa samo 0,8 posto. Promatramo li teže oblike ovog kaznenog djela, onda se i ti omjeri mijenjaju, jer za st. 2. ovog zakonskog èlanka, odnosno za prodaju opojne droge ili posjedovanja radi prodaje, osuđujuæe presude participiraju s 25,1 posto, od toga osude na kaznu zatvora s 38,7 posto.

Međutim, mora se naglasiti da su mlađim punoljetnicima za navedena dva oblika kaznenog djela zlouporabe opojnih droga, u visokom postotku izricane uvjetne osude i maloljetniæke sankcije, a za osnovno oblik iz èl. 173. st. 1 KZ i sudske opomene. U odnosu na ukupan broj osuđujuæih presuda, èl. 173. st. 5. KZ participira s 5,8 posto, od toga osude na kaznu zatvora s 9,3 posto, a èl. 173. st. 6. KZ participira s 2,8 posto, od toga osude na kaznu zatvora s 9,5 posto. Za ova posljednja dva oblika ovog kaznenog djela pretežitno su izricane uvjetne osude i manjim dijelom maloljetniæke sankcije.

Grafički prikaz 11. Prikaz broja prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za sve modalitete kaznenog djela iz čl.173. KZ za 2003., 2004. i 2005.

Analiza kaznenog djela zlouporabe opojnih droga iz članka 173. Kaznenog zakona u odnosu na **maloljetne poèinitelje** pokazuje da po broju prijavljenih maloljetnika navedeno kazneno djelo dolazi odmah iza imovinskih delikata. Tijekom 2005. za sve modalitete ovog kaznenog djela prijavljeno je 428 maloljetnika što predstavlja blagi pad u odnosu na 2004. godinu (428 : 443).

Tablica 35. Prijavljeni maloljetnici za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. KZ od 2003. - 2005.

GODINA	2003.	2004.	2005.
Čl. 173. st. 1. KZ	572	348	326
Čl. 173. st. 2., 3., 4., 5. i 6. KZ	194	95	102
UKUPNO	766	443	428

Izvor podataka: Državno odvjetništvo RH

U izvještajnom razdoblju državna odvjetništva imala su u radu ukupno prijava protiv 735 maloljetnih osoba (dobna granica od navršanih 14 godina života do navršanih 18 godina života). Od tog broja novozaprimljenih prijava je bilo 428, dok su prijave prema 207 maloljetnika ostale neriješene iz prijašnjih godina. Odbaèajem je riješeno prijava prema 269 maloljetnika, od toga 245 prijava primjenom naèela oportuniteta. Proveden je pripremni postupak protiv 146 maloljetnih osoba. Prijedlog za sankciju podnesen je prema ukupno 156 maloljetnih osoba, od toga 108 nakon dovršenog pripremnog postupka, a prema 48 maloljetnika neposredno. Zaprimljena je 141 odluka vijeæa za maloljetnike, od toga jedna osuda na kaznu maloljetničkog zatvora, 9 odluka o pridržaju maloljetničkog zatvora, izreèeno je 114 odgojnih mjera, dok se ostatak odnosi na obustave postupka.

Najviše prijavljenih maloljetnih osoba, kao i onih prema kojima je proveden pripremni postupak i stavljen prijedlog za odgojnu mjeru, odnosi se na osnovni oblik ovog kaznenog djela iz čl. 173. st. 1. Kaznenog zakona koji sadrži iskljuèivo element posjedovanja droge (326 prijavljenih, 66 pripremnih postupaka i 62 izreèene odgojne mjere).

Za čl. 173. st. 2. Kaznenog zakona u kojem stavu je sadržana prodaja opojne droge, prijavljeno je 50 maloljetnih osoba, pripremni postupak je vođen prema 43 maloljetnika, a odluke vijeæa donesene su prema 52 maloljetnika. Za ovaj oblik kaznenog djela donesena je jedna osuda na kaznu maloljetničkog zatvora, sedam odluka vijeæa o pridržaju kazne maloljetničkog zatvora i 39 odgojnih mjera, dok se ostatak odnosi na obustave postupka.

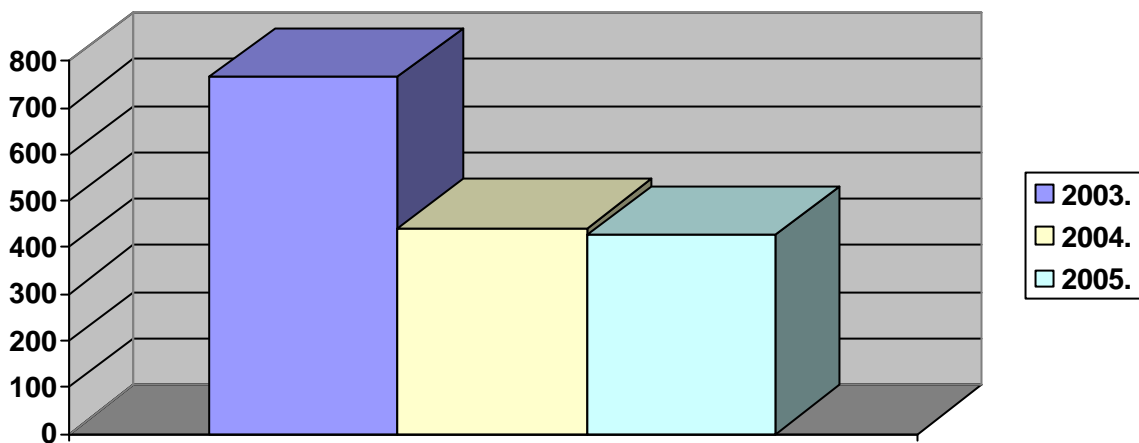
Za čl. 173. st. 5. Kaznenog zakona, a radi se o osobama koje navode druge na uživanje opojne droge ili stave na raspolaganje prostorije radi uživanja droge, prijavljeno je 11 maloljetnih osoba, prijedlog za sankciju predložen je za jednog maloljetnika, a izreèene su dvije odgojne mjere.

Za kvalificirani oblik iz čl. 173. st. 6. Kaznenog zakona, tj. za davanje opojne droge djetetu ili maloljetnoj osobi, duševno bolesnoj osobi ili davanje, odnosno omogućavanje uživanja opojne droge

prema više osoba, prijavljena je 41 maloljetna osoba, prijedlog za sankciju predložen je prema 16 maloljetnika, a izrečeno je 11 odgojnih mjera i dvije odluke o pridržaju maloljetničkog zatvora.

U procentualnom omjeru maloljetne osobe sudjelovale su sa 76,1 posto u osnovnom obliku ovog kaznenog djela, dakle s inkriminacijom samog posjedovanja opojne droge za vlastitu uporabu, u st. 2., dakle posjedovanju radi prodaje ili samoj prodaji, participirali su s 11,6 posto, dok se ostatak odnosi na st. 5. čl. 173. KZ (2,5 posto) i st. 6. čl. 173. KZ (9,5 posto).

Grafički prikaz 12. Prijavljeni maloljetnici za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga iz čl. 173. KZ za 2003., 2004. i 2005.

3.5.2. Zatvorenici – ovisnici u penalnom sustavu

Tretman zatvorenika ovisnika o opojnim drogama dio je Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Osnovni cilj Nacionalne strategije u odnosu na zatvorski sustav definiran je prihvaćanjem međuodnosa zatvora i kazionica i ukupne društvene zajednice. Zatvori su mjesta u kojim se ovisnici nalaze samo ograničeno, katkad i vrlo kratko vrijeme tijekom kojeg im treba učiniti pristupačnima sve one programe koji se provode u zajednici, a primjenjivi su u zatvorskim uvjetima: detoksifikacija, odjeli bez droga, modificirane terapijske zajednice i drugi oblici liječenja.

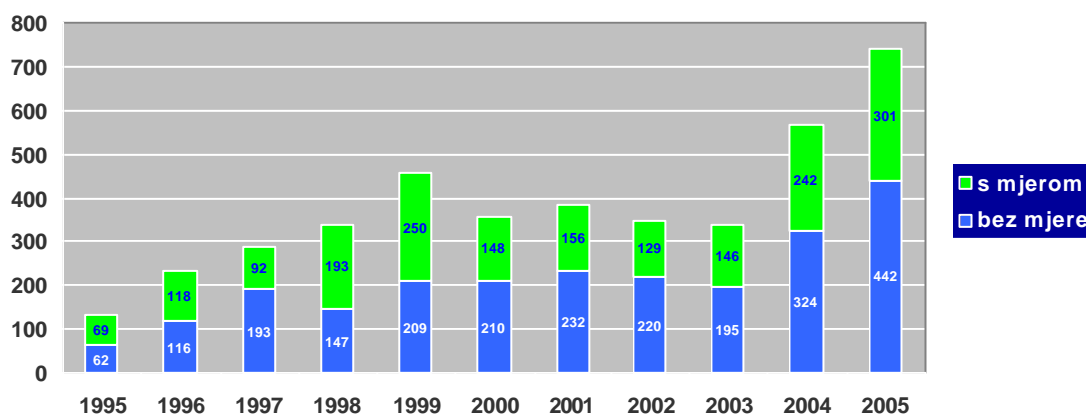
Tablica 36. Usporedba broja zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama upuženih na izvršavanje kazne zatvora u razdoblju od 1995. do 2005.

Godina	Broj ovisnika s izreèenom sigurnosnom mjerom	Broj ovisnika kojima nije izreèena sigurnosna mjera	UKUPNO
1995.	69	62	131
1996.	118	116	234
1997.	92	193	285
1998.	193	147	340
1999.	250	209	459
2000.	148	210	358
2001.	156	232	388
2002.	129	220	349
2003.	146	195	341
2004.	242	324	566
2005.	301	442	743
UKUPNO	1.930	2.386	4.316

Izvor: Ministarstvo pravosuđa, Uprava za zatvorski sustav

Kao što je vidljivo, broj zatvorenika - ovisnika o opojnim drogama (s izreèenom i bez izreèene mjere lijeèenja) upuženih na izvršavanje kazne zatvora kroz posljednjih 10 godina porastao je **5,5 puta** (1995. godine - upužen 131 ovisnik, a 2005. godine - upužena 743 ovisnika). Ovi podaci ukazuju da je porast broja ovisnika u kaznionicama i zatvorima konstantan, a najveæe stope rasta zabilježene su u razdoblju od 1999. do 2005. što - prihvaæajuæi sintagmu po kojoj su zatvori "zrcala društva" - ukazuje na porast fenomena zlouporabe opojnih droga u našoj zemlji, te se prema ovim trendovima Hrvatska znaèajno ne razlikuje od razvijenih zemalja zapadne Europe ali i novih èlanica EU-a.

Grafiki prikaz 13. Usporedba broja zatvorenika ovisnika o psihoaktivnim drogama upuženih na izvršavanje kazne zatvora u razdoblju od 1995. do 2005.

Tablica 37. Prikaz broja zatvorenika ukljuèenih u posebne tretmanske programe tijekom 2004. i 2005.

GODINA	Izreèena sigurnosna mjera		Po odluci stručnog tima kaznionice i zatvora		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2004.	274	19	216	21	490	40
2005.	417	32	277	24	694	56

Izvor: Ministarstvo pravosuđa, Uprava za zatvorski sustav

Zatvorenici - ovisnici se za vrijeme služenja u kaznionicama i zatvorima ukljuèuju u posebne tretmanske programe i to; odlukom suda kada je uz kaznu zatvora izreèena i sigurnosna mjera lijeèenja od ovisnosti, na preporuku odjela za dijagnostiku i programiranje - kada se tijekom postupka dijagnostičke obrade zatvorenika utvrdi potreba za ukljuèivanjem ovisnika u posebne programe, na traženje zatvorenika - ovisnik može sam zatražiti ukljuèivanje u program i na prijedlog stručnog tima zatvora/kaznionice - pojedinaèni program izvršavanja kazne preispituje se najmanje jedanput u tri mjeseca. Tijekom 2005. godine u posebne tretmanske programe bilo je ukljuèeno 750 zatvorenika - ovisnika, što je znatno poveæanje (42 posto) u odnosu na 2004. kada je u ovu vrst aktivnosti bilo ukljuèeno 530 zatvorenika.

U sklopu zdravstvenih intervencija provodi se i metadonska detoksifikacija onih ovisnika koji su prije lišavanja slobode bili ukljuèeni u program metadonskog lijeèenja u vanjskim zdravstvenim ustanovama, uz primjenu naèela da do trenutka upuæivanja na izvršavanje kazne (i stjecanja statusa pravomoæno osuđenog zatvorenika) postupak detoksifikacije u pravilu mora biti okonèan. Tijekom 2005. u 572 sluèaja ordiniran je metadon što je poveæanje u odnosu prema 2004. kada je takvih sluèajeva bilo 487.

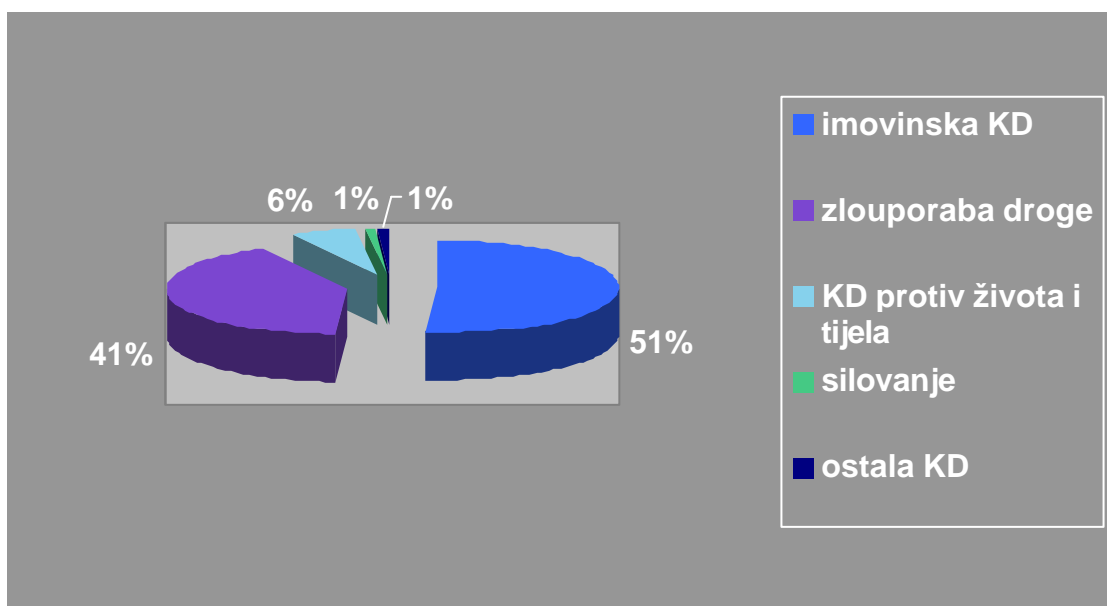
Tablica 38. Broj zatvorenika - ovisnika o psihoaktivnim drogama kod kojih je prilikom ambulantne detoksifikacije ordiniran metadon

GODINA	Zatvorenici		Pritvorenici		Prekršajno kažnjeni		Maloljetnici		UKUPNO	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
2004.	112	2	300	18	53	1	0	1	465	22
2005.	77	9	395	26	62	3	0	0	534	38

Izvor: Ministarstvo pravosuđa, Uprava za zatvorski sustav

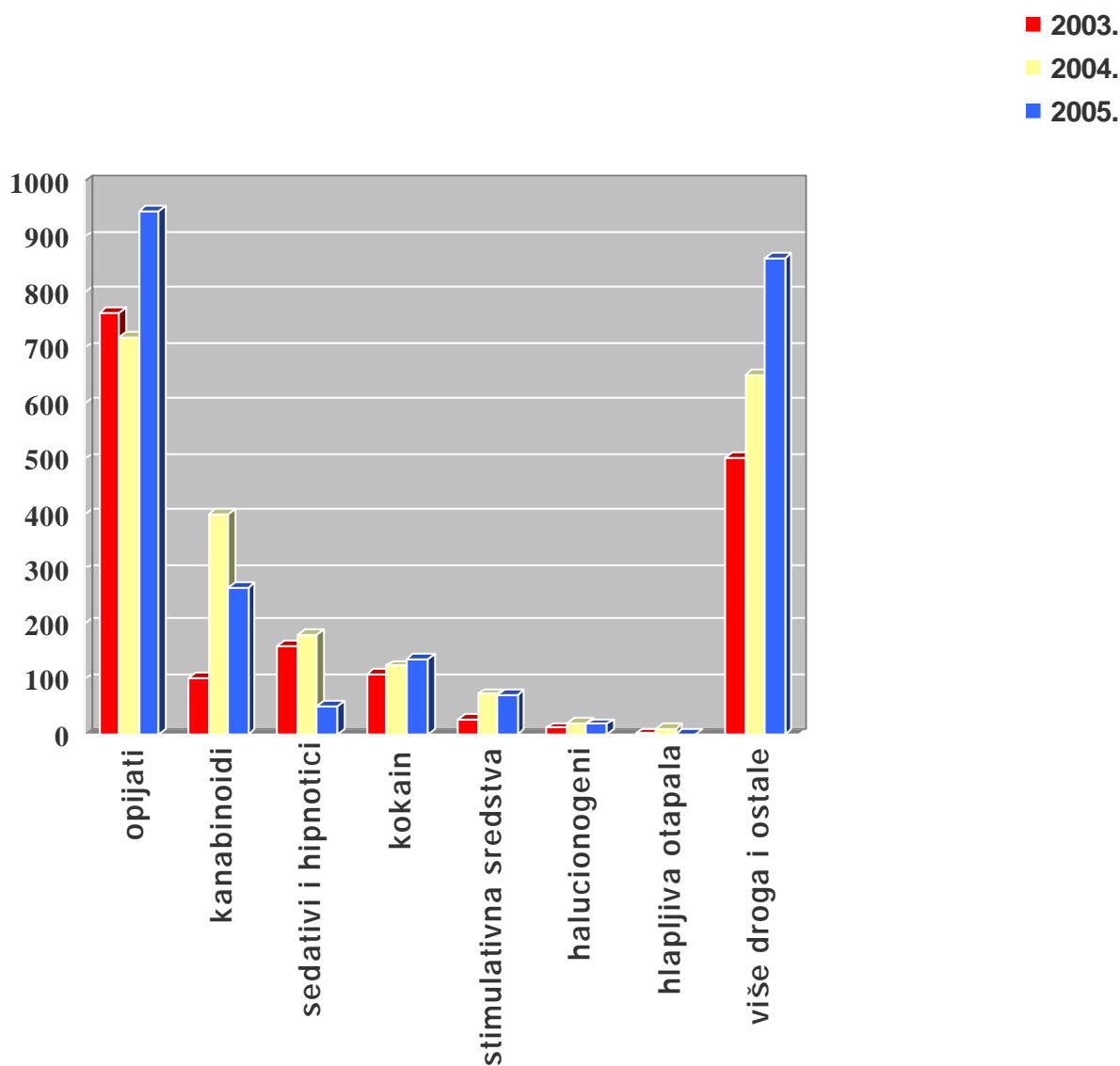
Uz navedene aktivnosti, zdravstvene službe zatvora i kaznionica zatvorenima - ovisnicima nastoje savjetodavnim aktivnostima pružiti dodatne informacije u svrhu smanjenja štete (harm reduction). Zatvorski sustav RH nastoji u sklopu svojih mogućnosti osigurati i permanentno provođenje edukativnih programa o zlouporabi opojnih droga za ovisnike na izvršavanju kazne zatvora. Edukacijski se programi provode individualno ili kroz grupni rad sa zatvorenima. Zatvorenima-ovisnicima se kroz provođenje pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, i to uglavnom savjetodavnim radom, pružaju i dodatni, specifični oblici stručne pomoći; korištenje psiholoških, psihijatrijskih, socijalnih i pravnih usluga i savjeta. Ovisno o broju ovisnika upućenih u pojedini zatvor i/ili kaznionicu, a sukladno mogućnostima odvajanja zatvorenika - ovisnika na posebne (*drug free*) odjele i udovoljavanju drugim kriterijima, u zatvorskom sustavu primjenjuje se i nekoliko programa modificiranih terapijskih zajednica. Primjer ovakvog načina rada već je dulje vrijeme prisutan u kaznionici u Lepoglavi gdje se zatvorenici - ovisnici koji se odluče na uključivanje u program terapijske zajednice smještaju odvojeno od drugih zatvorenika. Superviziju programa modificirane terapijske zajednice kaznionice u Lepoglavi provode vanjski stručnjaci, koji ujedno pružaju i usluge kontinuirane izobrazbe terapeuta. Nešto drugačiji oblici terapijske zajednice - zbog poluotvorenog režima izvršavanja kazne i šireg opsega pogodnosti - provode se i u kaznionici u Tropolju i Odgojnom zavodu Tropolje, dok se u ostalim kaznionicama provodi uglavnom individualni tretman jer se u njima nalazi i manji broj ovisnika. U zatvorskom sustavu RH također se provodi i projekt "Institucionalni i poslijepenalni tretman osuđenih ovisnika" koji je počeo s radom u zatvoru u Zagrebu 2001. godine. U tijeku je njegova aplikacija na još 9 regionalnih zatvora, a namijenjen je prvenstveno zatvorenima - ovisnicima osuđenim na kraće kazne zatvora (do 6 mjeseci) koje se izvršavaju u zatvorima.

Grafički prikaz 14. Prikaz strukture kaznenih djela ovisnika u zatvorima i kaznionicama u RH u 2005.

Analiza strukture poèinjenih kaznenih djela ovisnika koji su se tijekom 2005. nalazili u zatvorima i kaznionicama ukazuje da se u najveæem postotku (51 posto) radi o imovinskim kaznenim djelima (kraðe i razbojstva), a u znaèajnom postotku zastupljena su i kaznena djela iz podruèja zlouporabe droga (41 posto). Usporedbom strukture poèinjenih kaznenih djela ostalih zatvorenika sa strukturom poèinjenih kaznenih djela zatvorenika – ovisnika, utvrðeno je da ovisnici èešæe od ostalih zatvorenika èine kaznena djela u vezi sa zlouporabom opojne droge (posjed, prodaja, davanje prostora za uŹivanje i sl.) te imovinska kaznena djela (uglavnom kao posljedicu vlastite ovisnosti i potrebu da namaknu sredstva za nabavku droge), a s druge strane ovisnièka populacija je u znatno manjem postotku zastupljena u èinjenju kaznenih djela protiv Źivota i tijela, silovanju, kao i ostalim kaznenim djelima s elementima nasilja.

Grafièki prikaz 15. Prikaz broja zatvorenika - ovisnika prema vrstama droge tijekom 2003., 2004. i 2005.

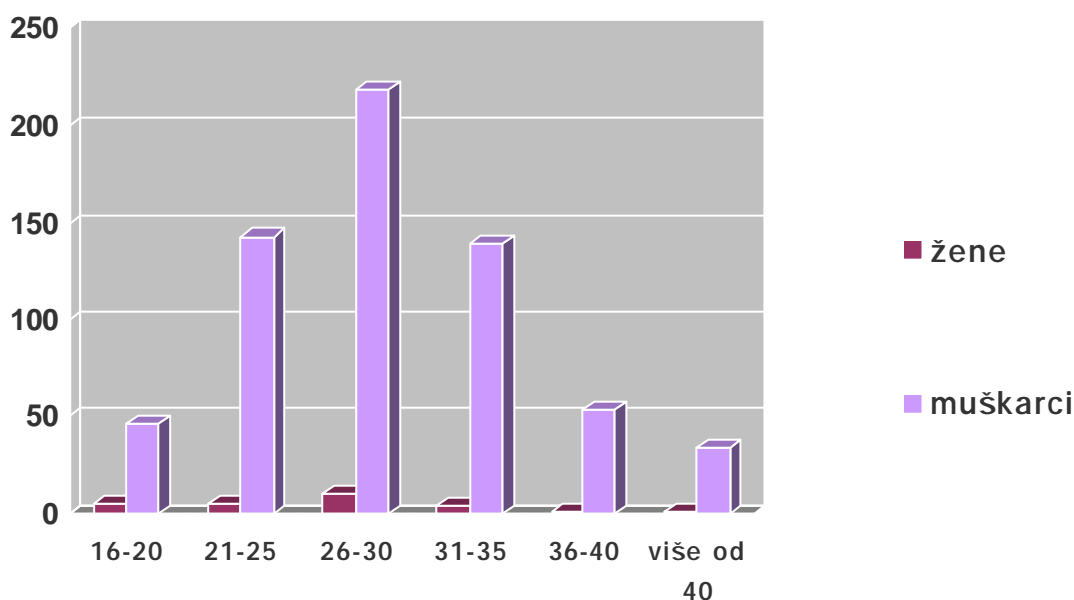

Pretpostavci da ovisnost o drogama potiee kriminalnu aktivnost kod konzumenata, idu u prilog i usporedni podaci o vrstama droga koje su zatvorenici - ovisnici koji su se nalazili u penalnom sustavu tijekom 2003., 2004. i 2005. godine koristili prije zatvaranja.

Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza, zatvorenici su tijekom 2005. godine najeeše konzumirali samo opijatske droge, odnosno heroin, te heroin u kombinaciji s drugim drogama, dok su ostale droge rjeđe konzumirane.

Važno je također napomenuti da je u promatranom trogodišnjem razdoblju prisutan konstantan porast broja ovisnika koji istovremeno uzimaju više vrsta droge (ovih ovisnika je tijekom 2003. i 2004. bilo oko 30 posto u odnosu na ukupan broj ovisnika, a ta je brojka u 2005. godini porasla na 37 posto).

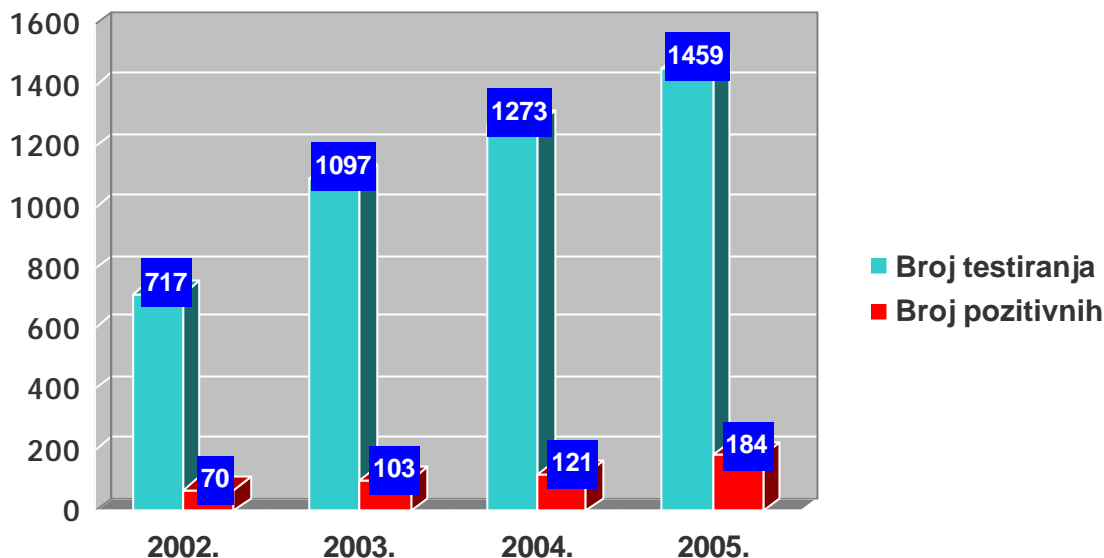
Grafički prikaz 16. Prikaz dobne i spolne strukture ovisnika u 2005.

Vežano uz prikaz dobne strukture ovisnika treba napomenuti da 2003., 2004. i 2005. godine nema značajnijih statističkih odstupanja s obzirom na dob i spol ovisnika. I dalje najveći broj ovisnika (57 posto) nalazi se u dobnoj skupini od 21-30 godina. Što se tiče spolne strukture, ona odražava i spolnu strukturu cjelokupne zatvorske populacije u kojoj muškarci eñine većinu, tako muški zatvorenici ovisnici eñine 96,1 posto ukupne ovisničke populacije.

U zatvorskom sustavu provodi se i testiranje zatvorenika na sredstva ovisnosti. Ono ima za cilj prevenciju unosa i konzumiranja droge u kaznionicama i zatvorima, sprječavanje širenja njezine zloporabe, te poduzimanje odgovarajućih zdravstvenih, tretmanskih i sigurnosnih mjera prema onim zatvorenicima eñiji rezultati budu pozitivni. Kontrola apstinencije važna je dakle, kako radi dobivanja relevantne informacije o "ulazu" droga u zatvore i kaznonice tako i u svrhu procjene kvalitete terapijskih programa koji se provode.

Grafčki prikaz 17. Broj provedenih testiranja na droge tijekom 2002., 2003., 2004. i 2005.

Analizirajući podatke o broju provedenih testiranja zatvorenika na prisutnost opojnih droga u organizmu tijekom 2002., 2003., 2004. i 2005. godine vidljivo je da je porast broja ovisnika koji su upućeni na izvršavanje kazne, na odgovarajući način praćen i porastom broja provedenih testiranja.

Zaključak

U području penološkog tretmana (premještanje zatvorenika koji postižu napredak u provođenju posebnih programa; iz zatvorenih preko poluotvorenih u otvorene uvjete izvršavanja kazne) i dalje æe se provoditi aktivnosti usmjerene na podržavanje svih zatvorenika - ovisnika koji su postigli vidljiv napredak u ispunjavanju predviđenog programa postupanja kako bi se ublažavanjem uvjeta izvršavanja kazne i ostvarivanjem èešæeg dodira s vanjskim svijetom pripremili za buduæi život na slobodi i preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje.

S obzirom na poznatu èinjenicu nepostojanja univerzalnog modela odgovora na probleme ovisnosti u društvu, ni jedan pojedinaèni model nije prikladan za sve ovisnike unutar zatvora. Vodeæi se ovim naèelom, ali i èinjenicom da se zatvorenik-ovisnik vrlo ogranièeno, katkad i kratko vrijeme nalazi u zatvoru te ponovno vraæa u društvo, zatvorski sustav nastojao je i tijekom 2005. godine zadržati svoju otvorenost prema svim modelima tretmana i lijeèenja ovisnika koji se provode izvan penalnog sustava, a mogu se primijeniti u zatvorskim uvjetima. Stoga je Uprava za zatvorski sustav nastavila jaèati suradnju s javnim zdravstvom, školstvom, socijalnom zaštitom, znanstvenim ustanovama i nevladinim udrugama. Tijekom boravka ovisnika u zatvorima i kaznionicama, u kreiranje i provođenje tretmanskih programa nastojalo se ukljuèiti što veæi broj vanjskih institucija èije podruèje rada obuhvaæa lijeèenje i pomoæ ovisnicima o opojnim drogama, a upravo nedovoljan broj takvih vanjskih suradnika predstavlja nedostatak u provođenju još kvalitetnijeg tretmana ovisnika u zatvorskom sustavu, tim više što je poznato da priprema ovisnika za otpust treba otpoèeti prvih dana nakon nastupa na izvršavanje zatvorske kazne, kroz ukljuèivanje u programe žvan sustava. U tom smislu Ured za suzbijanje

zlouporabe opojnih droga u suradnji s Upravom za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa pokrenuo je inicijativu vezano uz upuæivanja u program terapijskih zajednica osoba ovisnih o opojnim drogama, kojima je sukladno èlanku 55. Kaznenog zakona izreèen uvjetni otpust. Buduæi da veliki broj zatvorske populacije èine ovisnici o opojnim drogama, odluèeno je da se pokrene pilot projekt unutar kojeg bi se takve osobe kojima je izreèen uvjetni otpust, na temelju procjene struènog tima Uprave za zatvorski sustav, upuæivale u odgovarajuæe terapijske programe odvikavanja od ovisnosti.

3.6. MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

Na osnovi Nacionalne strategije te Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, za 2005. godinu postavljeni su strateški ciljevi Ministarstva unutarnjih poslova koji se odnose na suzbijanje kriminaliteta vezanog uz zlouporabu i krijumèarenje opojnih droga. Navedeno podrazumijeva poduzimanje niz mjera i aktivnosti prvenstveno usmjerenih na suzbijanje ponude (dostupnosti) opojnih droga, te interdisciplinarnim pristupom, a uz suradnju s drugim tijelima (resorima) i neke aktivnosti na podruèju smanjenja potražnje za opojnim drogama. Konkretno je naglasak bio stavljen na kontinuirano provođenje i poduzimanje svih mjera i radnji, u cilju što uèinkovitijeg nadzora državne granice kako bi se sprijeèili svi pojavni oblici krijumèarenja opojnih droga u Republici Hrvatskoj i preko nje, zatim suzbijanje organiziranih oblika proizvodnje i preprodaje opojnih droga, te suzbijanje zlouporabe, odnosno uliène redukcije s ciljem sprjeèavanja uspostave otvorenih narko scena i maksimalnog otežavanja nabavke opojnih droga na ilegalnom narko tržištu, te spreèavanje i suzbijanje "pranja novca" steèenog ilegalnom trgovinom opojnim drogama.

Uvidom u statistièke pokazatelje koji se odnose na kriminalitet zlouporabe opojnih droga, te u dostupne pokazatelje svih ostalih subjekata ukljuèenih u problematiku zlouporabe opojnih droga vidljivo je, odnosno za pretpostaviti je da u Republici Hrvatskoj neæe doæi do bitnih pomaka vezanih uz pad potražnje za pojedinim opojnim drogama (uèestalosti konzumiranja), te sukladno tome za oèekivati je daljnje pokušaje rasta ponude opojnih droga na ilegalnom narko tržištu u Republici Hrvatskoj. Problematika ponude u Republici Hrvatskoj nije izolirana, te ovisi i o stanju na europskom, odnosno svjetskom ilegalnom tržištu opojnih droga. Kriminalitet vezan uz zlouporabu opojnih droga sve se manje može promatrati u nacionalnim okvirima pojedine zemlje, buduæi da postoje znaèajnije poveznice izmeðu kriminalnih organizacija zemalja proizvoðaèa i potrošaèa, te tzv. tranzitnih zemalja. Stoga se suzbijanjem predmetnog kriminaliteta ne treba baviti izolirano, bez uzimanja u obzir i niza drugih kriminalnih aktivnosti poput krijumèarenja oružja, ljudi, te terorizma i pranja novca. Da bi se uspješno provodile mjere smanjenja ponude, te efikasno suzbijalo krijumèarenje opojnih droga od strane organiziranih kriminalnih grupa koje osim veæ tradicionalne unutarnje podjele zaduženja, karakterizira i izuzetna fleksibilnost, prilagodljivost, meðusobna suradnja te velika financijska moæ, potrebna je maksimalna angažiranost, te meðusobna koordinacija i suradnja svih relevantnih institucija društva, posebice državnih tijela mjerodavnih za predmetnu problematiku. Vezano uz suzbijanje krijumèarenja opojnih droga i prekursora u Republiku Hrvatsku i kroz nju, Ministarstvo unutarnjih poslova je tijekom 2005. godine uz redovan poduzimalo i pojaèan nadzor državne granice (putnièkog i robnog prometa). Proveden je teæaj za obuku vodièa i dresuru službenih pasa za detekciju opojnih droga, te je nastavljeno s tehnièkim opremanjem graniène policije (ureðaji za detekciju opojnih droga, tester i dr.). Policijske uprave su ovisno o moguænostima i potrebama koristile službene pse u nadzoru prelaska državne granice na onim graniènim prijelazima koji sukladno sigurnosnoj prosudbi imaju najizraženiju problematiku krijumèarenja opojnih droga. Sve mjere i radnje na granici, osim samostalno, provodile su se i u meðusobnoj koordinaciji i suradnji Uprave za granicu, Carinske uprave, te Uprave kriminalistièke policije koja ima ulogu koordinatora i može ciljano usmjeravati rad ostalih subjekata glede ove problematike.

Uprava za granicu i Uprava kriminalističke policije svjesne su važnosti uspješnog zaustavljanja krijumčarenja opojnih droga na ulasku u zemlju, te je stoga u cijelosti ostvarena navedena suradnja s Carinskom upravom Ministarstva financija (mjerodavnom za kontrolu uvoza, izvoza i provoza roba) poglavito vezano uz pružanje podataka o krijumčarskim putovima, načinima (modusima), korištenim sredstvima, odnosno osobama umiješanim u krijumčarenje, budući da se bez presijecanja međunarodnih krijumčarskih kanala kojima se krijumčare opojne droge ne može očekivati znatnije smanjenje ponude opojnih droga u zemlji. Specijalizirani službenici linije rada u policijskim upravama kontinuirano su provodili profiliranje kontejnerskog prometa koji prolazi kroz RH, s naglaskom na naš najveći kontejnerski terminal u Luci Rijeka. Kontrola, pregled i profiliranje poduzimalo se u suradnji s Carinskom upravom koja raspolaže potrebitim podacima o robi, pošiljatelju i prijevozniku (zanimljivog zbog možebitnog krijumčarenja opojnih droga). Osim analize kontejnerskog prometa, analiziran je i protok roba (pošiljatelja, prijevoznika), koji prevoze robu željezničkim ili kamionskim prijevozom, odnosno putnika u autobusnom prometu. Službenici Ministarstva unutarnjih poslova tijekom 2005. godine, kao i prijašnjih godina, neprekidno su provodili i poduzimali operativno-kriminalističke i operativno-taktičke mjere i postupke, u cilju što učinkovitijeg suzbijanja organiziranih pojava oblika proizvodnje, krijumčarenja i preprodaje opojnih droga, te su pratili dosadašnje, odnosno najnovije modalitete krijumčarenja opojnih droga na svjetskoj razini radi pravodobnog uočavanja istih ili sličnih pojava oblika kaznenih djela u Republici Hrvatskoj. Na osnovi rašelambe postojećeg stanja u vezi s ilegalnim narko tržištem u Republici Hrvatskoj, odnosno potrebama potrošača prvenstveno za opojnom drogom heroin te krijumčarskim rutama za krijumčarenje opojne droge heroin (krak tzv. "Balkanske rute") preko naše zemlje, ovo je ministarstvo u suradnji s drugim tijelima državne uprave poduzimalo sve zakonom propisane mjere i postupke u cilju sprečavanja krijumčarenja heroina, uz maksimalnu angažiranost pri prikupljanju podataka, te analitičku obradu prikupljenih podataka (kriminalistička analitika, uporaba specijalnih analitičkih programa). Policijski službenici su, uz gore navedeno, posebnu pozornost usmjerili i na zlouporabu i krijumčarenje sintetičkih opojnih droga (ecstasya i amfetamina), budući da trendovi kriminaliteta vezanog uz zlouporabu i krijumčarenje opojnih droga unazad nekoliko godina pokazuju porast zlouporabe ovih vrsta droga, poglavito kod mlađe populacije.

Nadalje poduzimane su preventivno-represivne mjere u cilju suzbijanja ponude opojnih droga, sprečavanja uspostavljanja otvorenih narko scena, odnosno smanjivanja dostupnosti opojnih droga, te ujedno i smanjenja broja novih ovisnika o drogama. Planirana je stalna vidljiva nazočnost na mjestima gdje se okupljaju i sastaju osobe prodavači i potrošači opojnih droga, kao i možebitni budući potrošači opojnih droga, odnosno mjesta okupljanja mladih.

U provedbu ovih zadaća kontinuirano su bili uključeni i policijski službenici u odori radi stalne nazočnosti na terenu, odnosno poznavanja terena i prilika na određenom području. Specijalizirani službenici su operativnim radom na terenu prikupljali podatke o dostupnosti pojedinih opojnih droga, njihovoj èistosti, načinu distribucije, cijeni na ilegalnom narko tržištu, mjestima gdje se one najviše distribuiraju i ostalo. Na osnovi toga su se pratili trendovi na ilegalnom narko tržištu, te usmjeravale aktivnosti u suzbijanju ponude (poput preventivnih obilazaka osnovnih i srednjih škola, obučavanja

kontakt policajaca koji djeluju u sklopu strategije Policije u zajednici i drugo). Kako bi se u cijelosti ostvarili zadani ciljevi aktivnog i uspješnog uključivanja policijskih službenika u odori u suzbijanju uliène redukcije, oni su se kontinuirano educirali o modalitetima vezanim uz zlouporabu opojnih droga od strane specijaliziranih policijskih službenika linije rada u policijskim upravama, ovisno o procijenjenim potrebama i mogućnostima.

Posebna je pozornost usmjerena na otkrivanje dotoka novca zarađenog na ilegalnoj trgovini opojnim drogama, budući da je novèana dobit najvažniji segment nedopuštene trgovine opojnim drogama. Naglasak je bio na otkrivanju viših slojeva kriminalne piramide, gdje se radi o osobama koje nisu neposredno uključene u krijumèarenje i preprodaju, veæ su organizatori i financijeri. Tijekom 2005. godine u deset sluèajeva podnesene su kaznene prijave zbog postojanja osnovane sumnje da je poèinjeno kazneno djelo iz èlanka 279. Kaznenog zakona "Prikriivanje protuzakonito dobivena novca" - (tzv. "pranje novca"), a u vezi s poèinjenjem kaznenog djela iz èlanka 173. Kaznenog zakona "Zlouporaba opojnih droga". Također su tijekom 2005. godine policijski službenici Odjela, odnosno rukovodni policijski službenici iz policijskih uprava, održavali veæi broj predavanja (edukacija) u vezi s predmetnom problematikom.

Nastavljeno je s vrlo dobrom suradnjom između policijskih službenika ovog ministarstva i službenika kriminalistièkih policija pojedinih europskih zemalja, kao što su primjerice policija Republike Slovenije, Republike Austrije, Velike Britanije i Italije. To je rezultiralo mnogobrojnim uspješno provedenim akcijama s ciljem presijecanja međunarodnih krijumèarskih kanala, odnosno zapljenama znatnijih kolièina opojnih droga, te uhiæenjima pojedinca - nositelja ovog oblika kriminaliteta. Time su postavljeni temelji za uspješnu suradnju na području predmetnog kriminaliteta i u budućnosti, te æe se shodno tome nastaviti s uspješnom suradnjom, poglavito na području provođenja posebnih izvidnih mjera sukladno èl. 180. Zakona o kaznenom postupku, a pri èemu uz gore navedene istièemo i suradnju s DEA-om, te njemaèkom carinskom službom (ZFA). Također je ovo ministarstvo nastavilo s daljnjim razvojem suradnje vezano uz predmetnu problematiku i s ostalim relevantnim međunarodnim ustanovama i institucijama poput UNODC-a, Generalnog sekretarijata Interpola, Ministarstva pravosuđa SAD-a (FBI) i drugima.

Poradi poveæanja sigurnosti **u cestovnom prometu**, odnosno smanjenja broja i posljedica prometnih nezgoda koje izazivaju vozaèi pod utjecajem opojnih droga, uspostavljen je sustav izobrazbe policijskih službenika koji æe u sklopu zakonske regulative moæi efikasno provoditi provjere (ispitivanja) vozaèa u cestovnom prometu RH na opojne droge. Ukupno je u 2005. godini provedeno pet teèajeva (seminara) u trajanju od šest dana kojom prilikom je 100 policijskih službenika uspješno završilo seminar o zlouporabi opojnih droga sudionika u cestovnom prometu. Izvršeno je opremanje prometne policije opremom (uređajima) uz pomoæ kojih æe se moæi brzo i uèinkovito provoditi provjere (predispitivanja) vozaèa na opojne droge na cesti, a ustrojena je i evidencija o vozaèima koji su upravljali vozilom dok su u organizmu imali opojne droge. Ukupno su tijekom 2005. godine testirana 1.494 vozaèa na uređaju za preliminarno testiranje, a 83 vozaèa su odbila podvræi se testiranju. U navedenom razdoblju podnesena je 361 prijava zbog odbijanja podvrgavanja testiranju, odbijanja davanja uzoraka krvi i urina, odnosno utvrðene prisutnosti opojnih droga (analizom krvi i urina).

Tablica 39. Prometne nesreæe koje su skrivili vozaèi koji nisu smjeli upravljati motornim vozilom u 2005.

Prometne nesreæe koje su prouzroèili vozaèi motornih vozila	Prometne nesreæe					
	Ukupno	%	s poginulima	%	s ozlijeđenima	%
pod utjecajem alkohola	7.857	15,5	131	28,6	2.910	22,0
pod utjecajem droga	86	0,2	9	2,0	57	0,4
bez vozaèkog ispita	3.066	6,0	49	10,7	1.080	8,2
SVI VOZAËI MOT. VOZILA	50.734	100,0	458	100,0	13.213	100,0

Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova

Tablica 40. Prometne nesreæe koje su skrivili mladi vozaèi (od 18-24 navršene) koji nisu smjeli upravljati motornim vozilom u 2005.

Prometne nesreæe koje su prouzroèili mladi vozaèi (od 18-24 god.) motornih vozila	Prometne nesreæe					
	Ukupno	%	s poginulima	%	s ozlijeđenima	%
pod utjecajem alkohola	2.133	18,7	36	32,7	920	25,9
pod utjecajem droga	31	0,3	2	1,8	20	0,6
bez vozaèkog ispita	1.012	8,9	12	10,9	413	11,6
SVI MLADI VOZAËI MOT. VOZ	11.429	100,0	110	100,0	3.553	100,0

Izvor: Ministarstvo unutarnjih poslova

Tablica 41. Rezultati testiranja vozača na opojne droge tijekom 2005.

POLICIJSKA UPRAVA	Datum zaduženja uređaja, odnosno datum početka rada s uređajem za preliminarno testiranje vozača na opojne droge i broj uređaja	Ukupan broj testiranih vozača i onih vozača koji su odbili ponudeno testiranje na uređaju za preliminarno testiranje na opojne droge	Vozaci koji su testirani na uređaju za preliminarno testiranje	Vozaci koji su odbili podvrci se testiranju na uređaju za preliminarno testiranje	Nije utvrđena prisutnost opojnih droga na uređaju za preliminarno testiranje	Utvrđena prisutnost opojnih droga na uređaju za preliminarno testiranje	Pristalo na davanje uzoraka krvi i urina radi analize na prisutnost opojnih droga	Odbilo dati uzorak krvi i urina radi analize na prisutnost opojnih droga	Utvrđena prisutnost opojnih droga nakon analize uzoraka krvi i urina	Nije utvrđena prisutnost opojnih droga nakon analize uzoraka krvi i urina	Analiza uzoraka krvi i urina još nije izvršena, odnosno rezultati analize još nisu dostavljeni UPRAVI	Podneseno prijava zbog: -odbijanja podvrgavanja testiranju, -odbijanja davanja uzorka krvi i urina radi analize, -utvrđene prisutnosti opojnih droga (analizom krvi i urina)	Odnos ukupnog broja testiranih vozača i podnesenih prijava %
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	
ZADARSKA	15.11.04. 1 uređaj	227	211	16	136	75	2	73	1	1	-	90	39,6%
ZAGREBACKA	27.11.03. 1 uređaj	390	384	6	323	61	26	35	12	9	5	53	13,5%
PRIMORSKO-GORANSKA	02.08.04. 3 uređaja	250	243	7	166	77	16	61	7	8	1	75	30%
OSJECKO-BARANJSKA	20.08.04. 1 uređaj	118	118	-	97	21	-	21	-	-	-	21	17,7%
SPLITSKO-DALMATINSKA	01.10.04. 1 uređaj	209	202	7	180	22	15	7	9	6	-	23	11%
ŠIBENSKO-KNINSKA	20.05.05. 1 uređaj	120	76	44	56	20	8	12	6	2	-	62	51,6%
POŽEŠKO-SLAVONSKA	01.07.05. 1 uređaj	16	16	-	14	2	-	2	-	-	-	2	12,5%
KOPRIVNICKO-KRIŽEVACKA	Nema uređaj-provedena akcija	16	16	-	12	4	4	-	1	3	-	1	6,2%
LICKO-SENJSKA	Nema uređaj-provedena akcija	24	24	-	14	10	4	6	4	-	-	10	41,6%
ISTARSKA	Nema uređaj-provedena akcija	37	35	2	23	12	-	12	-	-	-	14	37,8%
VARAŽDINSKA	Nema uređaj-provedena akcija	29	28	1	22	6	2	4	1	1	-	6	20,6%
MEĐIMURSKA	Nema uređaj-provedena akcija	27	27	-	23	4	4	-	2	2	-	2	7,4%
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	Nema uređaj-provedena akcija	31	31	-	19	12	10	2	-	10	-	2	6,4%
UKUPNO	9 uređaja	1.494	1.411	83	1.085	326	91	235	43	42	6	361	24,1%

3.6.1. Zapljene ilegalnih droga od strane Ministarstva unutarnjih poslova

Tijekom 2005. godine izvršene su 7.002 zapljene svih vrsta opojnih droga, što u odnosu na 2004. godinu kada ih je bilo 6.414 predstavlja poveæanje za 9,17 posto, uz napomenu da je uèinjen znaèajan pozitivan pomak u kolièinama zaplijenjene opojne droge marihuane, hašiša i heptanona u usporedbi s 2004. godinom.

Tablica 42. Prikaz broja zapljena svih vrsta opojnih droga (2002.-2005)

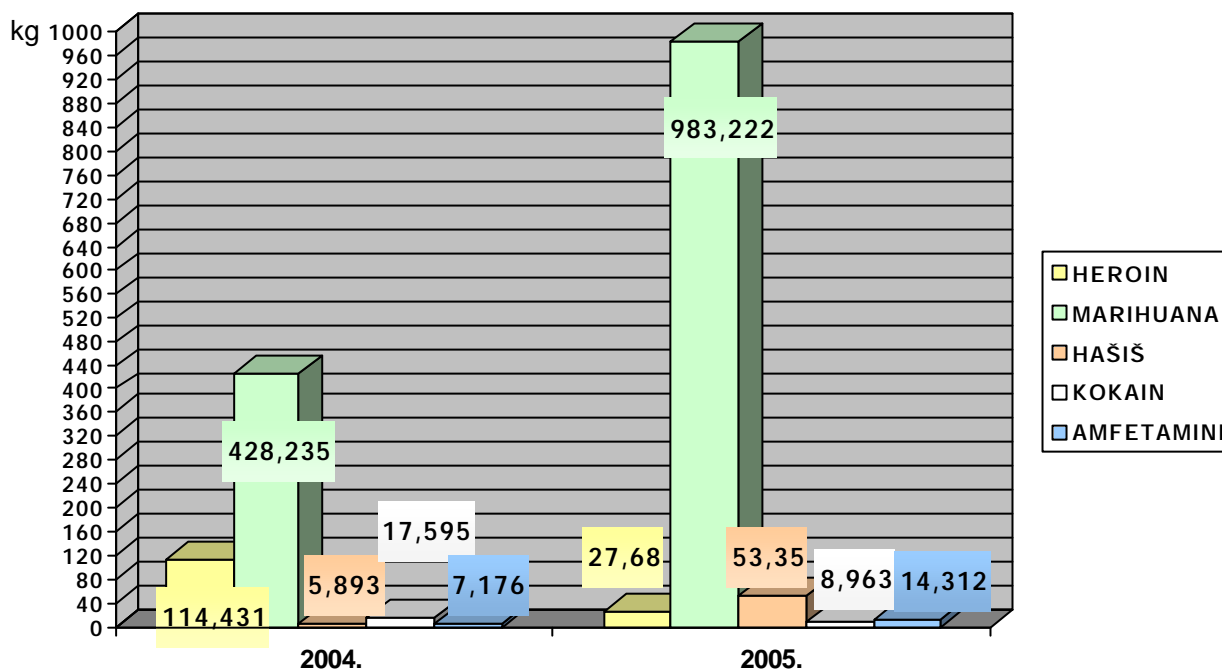
UKUPNO ZAPLJENA SVIH VRSTA OPOJNIH DROGA	2002.	2003.	2004.	2005.
HEROIN (grama)	36 kg 935 gr.	85 kg 727 gr.	114 kg 431 gr.	27 kg 68 gr.
HAŠIŠ (grama)	2 kg 53 gr.	2 kg 281 gr.	5 kg 893 gr.	53 kg 35 gr.
MARIHUANA (kilograma)	595 kg 190 gr.	435 kg 037 gr.	428 kg 235 gr.	983 kg 222 gr.
KOKAIN (grama)	3 kg 296 gr.	350 kg 769 gr.	17 kg 595 gr.	8 kg 963 gr.
AMFETAMINI (grama)	28 kg 26 gr	3 kg 814 gr.	7 kg 176 gr.	14 kg 312 gr.
HEPTANONI (tablete)	4. 047	3. 842	4. 635	9. 413
ECSTASY (tablete)	110.632	29. 840	27. 048	33. 601
LSD (doze)	192	14	60	21
Stabljika konoplje tipa droga	-	-	2.207 komada	2.960 komada

Izvor podataka: Ministarstvo unutarnjih poslova

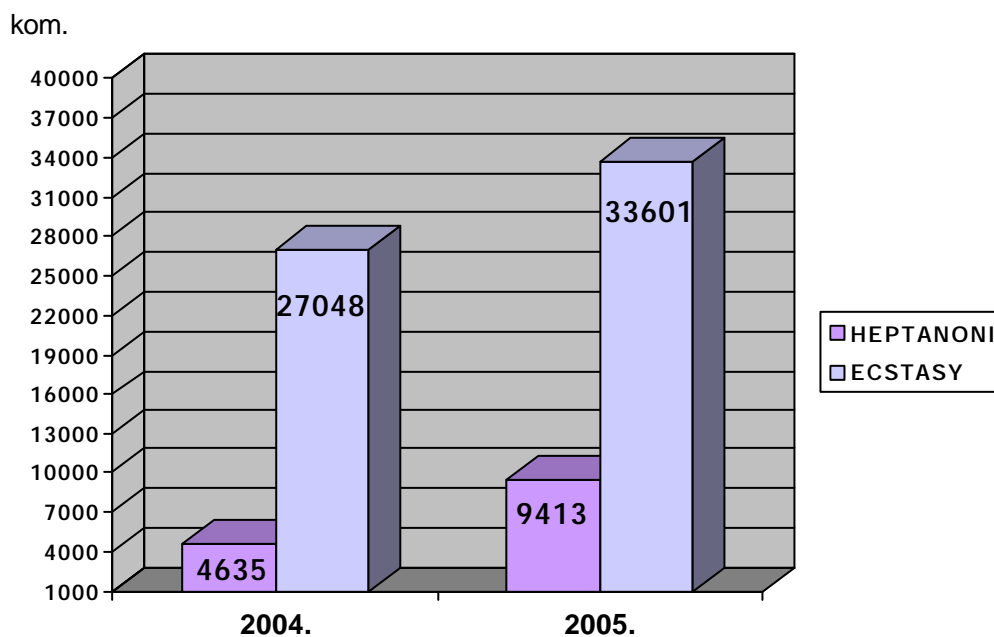
Prema podacima Centra za kriminalistièka vještaèenja "Ivan Vuèetiæ" Ministarstva unutarnjih poslova gdje se obavljaju kvantitativna vještaèenja zaplijenjenog heroina, kokain amfetamina i MDMA, u 2005. godini obavljena su vještaèenja, odnosno odreðivanje èistoæe udjela pojedine droge u smjesi. Zaplijenjene heroinske smjese sadržavale su od 2-60 posto heroina, s tim da je prosjeèan udio heroina iznosio oko 20-30 posto. Kod veæih zapljena heroina, udio heroina je iznosio od 30-50 posto, a takozvane uliène doze heroina sadržavale su od 2-60 posto heroina. Heroinske smjese su najèešæe sadržavale kao primjese paracetamol i kofein, rjeðe razne šeæere kao što su laktoza i saharoza, a u pojedinaènim sluèajevima tragove diazepama, fenobarbitala, acetilamfetamina i kokaina. Udio kokaina u smjesama iznosio je od 10-80 posto. U pojedinaènim sluèajevima udio kokaina u uliènim dozama iznosio je manje od 10 posto, ali i 80 posto, s tim da je prosjeèni udio kokaina iznosio 30 posto. Veæe zapljene kokaina sadržavale su od 20-50 posto kokaina. Najèešæe primjese u kokainskim smjesama su bile fenacetin, lidokain, kreatin, manitol i laktoza i paracetamol. U pojedinaènim sluèajevima u kokainu je utvrðena prisutnost antihipertonika lijeka diltiazema, te antihistaminika buklicina. Udio amfetamina iznosio je od 1 do 81 posto u pojedinaènim sluèajevima, s tim da je prosjeèan udio amfetamina iznosio od 1-10 posto. Veæe zapljene amfetamina sadržavale su od 20-50 posto amfetamina. Najèešæe primjese kod amfetamina su bile kreatin i kofein, laktoza, rjeðe škrob, a u pojedinaènim sluèajevima utvrðena je prisutnost metamfetamina, kokaina i MDMA. Tablete, tzv. "ecstasy", najèešæe sadrže MDMA. U

pojedinaènim sluàajevima je udio MDMA bio ispod 10 posto, ali u prosjeku je iznosio od 30-40 posto. Također su zabilježeni sluàajevi s udjelom MDMA od 80 posto u kapsulama. U pojedinaènim sluàajevima sadrže MDA, N-etil MDA, zasebno ili u smjesi, te tragove amfetamina ili metamfetamina s MDMA kao djelatnim sastojkom. U tri navrata su zaplijenjene tablete koje su sadržavale N-etil MDA u iznosu od 48 posto. Tablete katkad sadrže kofein, a kao punilo i sredstvo za tabletiranje laktozu, sorbitol i saharozu.

Grafièki prikaz 18. Prikaz zapljena kolièina (kg) opojnih droga za 2004. i 2005.

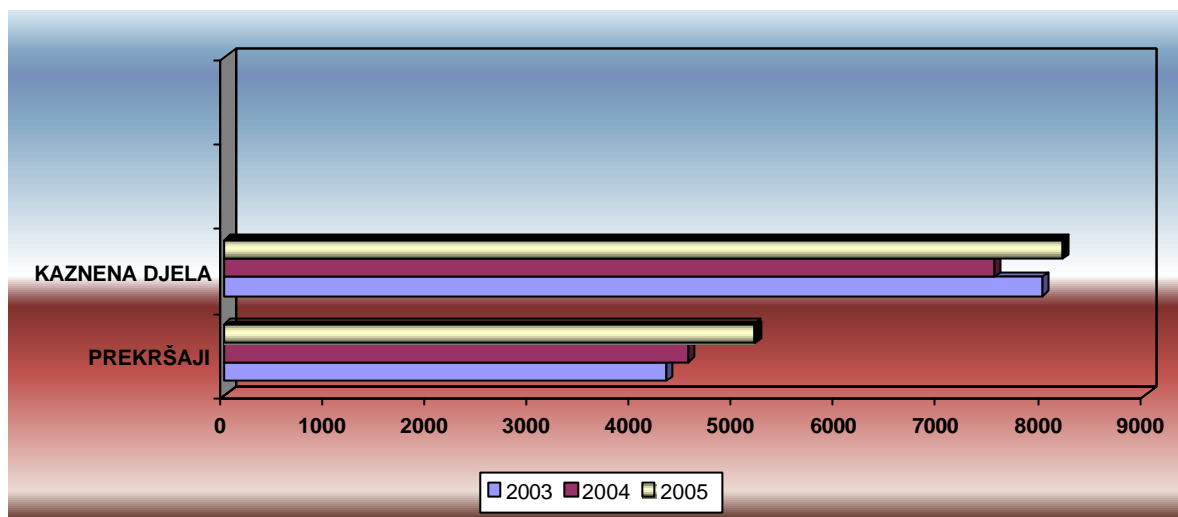

Grafièki prikaz 19. Prikaz zapljena kolièina (tablete/komada) opojnih droga za 2004. i 2005.

Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, tijekom 2005. ukupno je prijavljeno 8.186 kaznenih djela i 5.182 prekršaja vezanih uz zlouporabu opojnih droga, što u usporedbi s 2004. kada je prijavljeno 7.529 kaznenih djela i 4.532 prekršaja predstavlja poveæanje za 8,8 posto u odnosu na kaznena djela, te za 14,3 posto u odnosu na prekršaje.

Grafički prikaz 20. Prijavljena kaznena djela i prekršaji tijekom 2003., 2004. i 2005.

3.6.2. Trendovi proizvodnje, krijumèarenja i preprodaje opojnih droga u Republici Hrvatskoj

Za Republiku Hrvatsku, s obzirom na njezinu geostratešku poziciju, možemo kazati da je tranzitna zemlja preko koje se opojna droga krijumèari na putu između zemalja proizvoðaèa i zemalja potrošaèa. Poznat je fenomen tzv. "Balkanske rute" kao najkraæeg puta s istoka na zapad Europe, s napomenom da se u novije vrijeme javlja i takozvana dvosmjernost te rute. U krijumèarenjima balkanskom rutom uglavnom se koriste osobna ili kombi vozila, kamioni te autobusi. Važno je istaknuti da je Republika Hrvatska i pomorska zemlja s nekoliko znaèajnih pomorskih luka. Poradi navedenog prosuðujemo da æe se s vremenom pojaèati pokušaji krijumèarenja opojnih droga putem kontejnerskog prometa, odnosno korištenjem brodova kao sredstva krijumèarenja, posebice kada se radi o krijumèarenju opojne droge kokaina. Dosadašnje znaèajnije zapaljenje opojne droge kokaina veæinom su ostvarene u pomorskim lukama, odnosno za krijumèarenje je korišten brod, uz opasku da je opojna droga u najveæoj mjeri bila namijenjena ilegalnom narko tržištu zapadnoeuropskih zemalja. Marihuana i hašiš, posebice kad se radi o veæim kolièinama, uglavnom pristižu s podruèja Afrike, te se krijumèare pomorskim putem. Manje kolièine opojne droge marihuane, individualno unose inozemni turisti tijekom ljetne turistièke sezone, uglavnom za svoje osobne potrebe. Zbog izuzetno povoljnih makro klimatskih uvjeta, odreðeni do marihuane je produkt domaæeg ilegalnog uzgoja, ali je takoðer sve prisutniji modalitet krijumèarenja marihuane, i to u veæim kolièinama, cestovnim prometom s podruèja susjednih zemalja. Pokazatelji vezani uz zlouporabu ove opojne droge ukazuju da se radi o opojnoj drogi koja je najprisutnija na ilegalnom narko tržištu, te se ujedno i najviše konzumira.

Sintetičke droge poput amfetamina i derivata amfetamina, najèeše se radi o tabletama ecstasya, krijumèare se na razne naèine s podruèja pojedinih zapadnoeuropskih zemalja, ali i sve prisutnijih narko tržišta pojedinih istoènih zemalja, te susjednih nam zemalja.

Istièemo da do sada u Republici Hrvatskoj nije zabilježena znaèajna i organiziranija proizvodnja opojnih droga, izuzmu li se manje-više pojedinaèni pokušaji uzgoja opojne droge marihuane, namijenjene domaæem narko tržištu, što ne znaèi da pokušaja uspostave u budućnosti neæe biti, poglavito kada se zna da je u susjednim nam zemljama otkriveno nekoliko ilegalnih laboratorija za proizvodnju sintetièkih opojnih droga, te su ostvarene znaèajnije zapljene kemikalija koje se upotrebljavaju u prerađivaèkoj industriji, a zlouporabljuju se kao "prekursori" za pripremu, odnosno proizvodnju opojnih droga.

Zaključak

Slijedom navedenog, razvidno je da su službenici Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske kroz djelovanje svih svojih ustrojstvenih jedinica, te u suradnji s drugim ministarstvima, vladinim i nevladinim organizacijama te policijama stranih zemalja, kroz multi i interdisciplinarni pristup ostvarili rezultate na tzv. "uliènoj redukciji", obuhvatili najsloženije i najorganiziranije kriminalne skupine koje se bave kriminalnim djelatnostima u vezi s krijumèarenjem i zlouporabom opojnih droga, te na taj naèin utjecali na stanje, kretanje i strukturu kriminaliteta na podruèju Republike Hrvatske, odnosno pridonijeli povoljnom stanju osjeæaja sigurnosti graðana.

Intencija je da se u rješavanje problema poput zlouporabe opojnih droga ukljuèe svi raspoloživi potencijali zajednice, tj. društva, što bi uz kvalitetniju suradnju s policijom dovelo do poveæanja uèinkovitosti, odnosno poveæanja subjektivnog osjeæaja sigurnosti graðana.

Predlaže se, uz postojeæe napore koji se ulažu na suzbijanju krijumèarenja i preprodaje droga, poduzeti u suradnji s ostalim relevantnim ministarstvima uspostavu sustava brze izmjene informacija o proizvodnji, trgovini, uporabi i rizicima novih sintetièkih droga, sukladno Sustavu ranog otkivanja novih sintetièkih droga Europske unije.

3.7. MINISTARSTVO FINANCIJA

Carinska uprava Ministarstva financija, sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga, u 2005. provodila je aktivnosti koje se odnose na suzbijanje kriminaliteta vezanog uz zlouporabu i krijumèarenje opojnih droga. Nastavljena je edukacija carinskih službenika vezano uz problematiku opojnih droga, kao i tehnièko opremanje i ureðenje graniènih prijelaza, a svi granièni prijelazi opremljeni su priruènim testovima (testerima) za otkrivanje i detekciju opojnih droga. U postupku uvozno - izvoznog carinjenja u suradnji s Ministarstvom zdravstva obavljana je kontrola uvoza i izvoza na temelju dozvola za lijekove, opojne droge i važeæih lista za psihoaktivne tvari i prekursore. Osim kontinuirane komunikacije i koordinacije s Odjelom za droge MUP-a, proveden je i niz zajednièkih akcija s Mobilnom jedinicom za nadzor državne granice s ciljem boljeg nadzora graniènih prijelaza, ali i „zelene“ granice.

Uspostavljen je Odjel za analizu rizika unutar Službe za nadzor, koje je dio i Odjel za droge, opasne tvari i sprečavanje pranja novca, a što æ svakako pridonijeti kvaliteti informacija koje se razmjenjuju s inozemnim srodnim službama.

Na području međunarodne suradnje nastavljeno je održavanje bilateralnih i multilateralnih veza u sklopu SECI inicijative, a korektna suradnja uspostavljena je na području razmjene podataka i analiza i to s Uredom Europske komisije za carinsku i fiskalnu pomoæ, Svjetskom carinskom organizacijom, kao i Državnom kriminalistièko-obavještajnom službom Velike Britanije.

3.7.1. Zapljene ilegalnih droga od strane Ministarstva financija – Carinske uprave

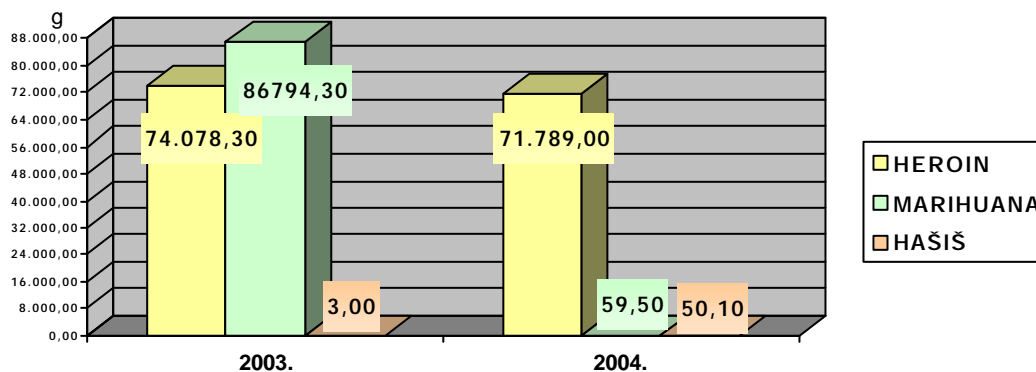
Tijekom 2005. na graniènim prijelazima i carinskim ispostavama, Carinska uprava Republike Hrvatske u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova ostvarila je sljedeæe zapljene opojnih droga.

Tablica 43. Prikaz broja zapljena opojnih droga za 2003. i 2004.

VRSTA OPOJNE DROGE	2003.	2004.
Heroin	74.078,30 g.	71.789,00 g.
Hašiš	3,00 g.	50,1 g.
Marihuana	86.794,30 g.	59,5 g.
Amfetamin, sintetièke droge, lijekovi (tabletirano)	402 komada	55.582 komada

Izvor podataka: Ministarstvo financija, Carinska uprava

Grafièki prikaz 21. Prikaz broja kolièina (grami) zapljena opojnih droga za 2003. i 2004.

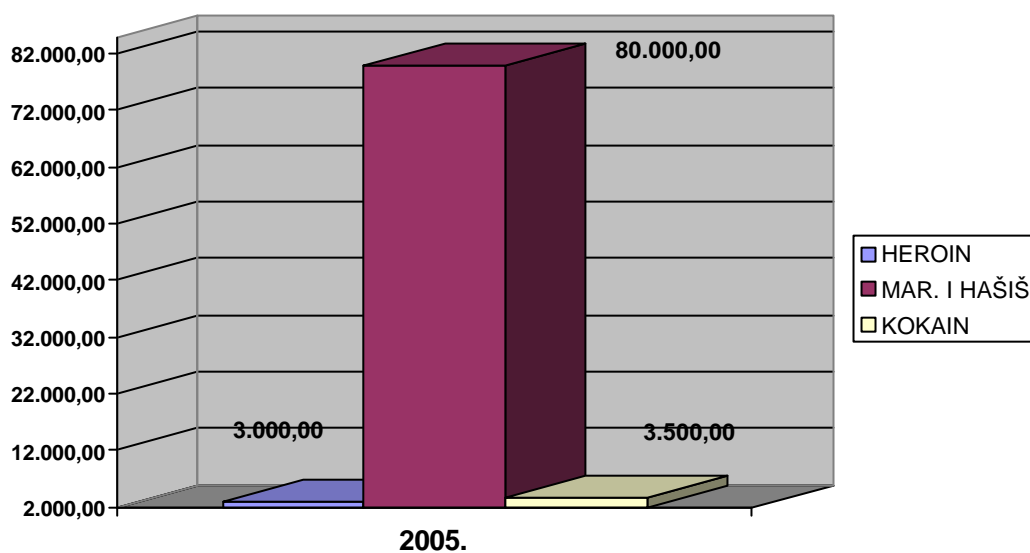

Tablica 44. Prikaz broja zapljena opojnih droga za 2005.

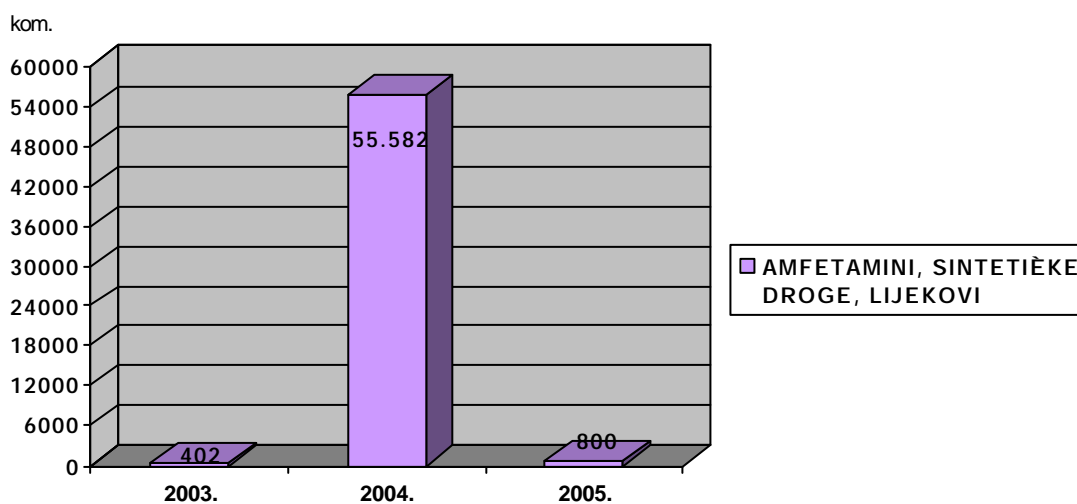
VRSTA OPOJNE DROGE	2005.
Heroin	3.000,00 g
Hašiš i marihuana	80.000,00 g
Kokain	3.500,00 g
Amfetamin, sintetičke droge, lijekovi (tabletirano)	800 komada

Izvor podataka: Ministarstvo financija, Carinska uprava

Grafički prikaz 22. Prikaz broja zapljena opojnih droga (grami) za 2005.

Grafički prikaz 23. Prikaz broja količina (tablete/kom.) zapljena opojnih droga za 2003., 2004. i 2005.

Usporedbom zapljena pojedinih vrsta opojne droge za 2004. i 2005. godinu vidljiv je pad broja zapljena po prikazanim vrstama opojnih droga.

Zaključak

Provedba aktivnosti Carinske uprave Ministarstva financija usmjerenih na suzbijanje zlouporabe opojnih droga i u 2005. je bila ograničena proračunskim sredstvima, ali su primjetni pozitivni pomaci u kadrovskom i institucionalnom i financijskom osnaživanju Carinske uprave za provedbu mjera suzbijanja zlouporabe opojnih droga iz njezina djelokruga rada, kao i pojačane aktivnosti usmjerene na edukacije carinskih službenika, tehničkog opremanja graničnih prijelaza, nabavke priručnih testova za detekciju opojnih droga.

3.8. MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI

3.8.1. Nadzor nad proizvodnjom i prometom opojnih droga

Odjel za lijekove Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske nastavio je s kontinuiranim nadzorom nad izvozom i uvozom narkotika i psihotropnih supstanci te kao i prijašnjih godina dostavljao tromjesečna i godišnja izvješća International Narcotics Control Bordu u Beču. Odjel prati međunarodne propise na području prometa i nadzora nad opojnim drogama, psihotropnim supstancama i prekursorima, te priprema usklađivanje hrvatskih provedbenih propisa na tom području. Popis opojnih droga, psihotropnih tvari i biljaka iz kojih se može dobiti opojna droga te tvari koje se mogu uporabiti za izradu opojnih droga (Narodne novine, br. 163/04) je usklađen sa sve tri konvencije i objavljenom listom INCB iz Beča, a u travnju 2005. godine lista je dopunjena s 5 derivata piperazina. U dogovoru s Ministarstvom unutarnjih poslova i Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, izdavalo je suglasnosti za uvoz efedrin klorida (iz skupine prekursora) za potrebe galenskih laboratorija. Dozvola za uvoz, sukladno Zakonu o otrovima, izdavala se i za sljedeće prekursore droga: metil etil keton, idroklorid i sumpornu kiselinu i toluen za potrebe industrije.

Radi kontrole uvoza, izvoza i provoza prekursora dogovoreni su zajednički inspekcijski nadzori s MUP-om i Ministarstvom gospodarstva.

Tablica 45. Uvoz prekursora u 2005.

Kemikalije korištene u industrijske svrhe uvezene tijekom 2005. godine	UKUPNO (KG)
Acetanhidrid	20.025
Kalijev permanganate	9.112

Klorovodična kiselina	12.933.014
Sumporna kiselina	560.094
Toluen	241.418

Izvor: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

3.8.2. Sustav za prevenciju i liječenje ovisnosti

Sve županije su postojeće centre integrirale u zavode za javno zdravstvo ili osnovale službe. Izrađen je prijedlog sastava stručnog tima, definiran potreban broj timova za svaku županiju, utvrđen sadržaj rada, financijska konstrukcija i predložen model financiranja (Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje + županije/gradovi + državni proračun + lutrijska sredstva i donacije). Prvi su put za rad timova te djelatnosti gotovo u cijelosti osigurana sredstva u državnom proračunu na pozicijama Ministarstva i HZZO-a te ugovorena na natječaju po principu posebnih programa. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje prvi je put u 2005. godini na temelju natječaja za financiranje posebnih programa ugovorio financiranje programa rada centara u iznosu od 4 milijuna kuna. Ostala sredstva do procijenjenog iznosa (12,4 milijuna kuna) vrijednosti uspostavljenog sustava, u iznosu od 8,4 milijuna kuna, osiguralo je Ministarstvo. Dovođen je i počeo s radom Odjel za liječenje ovisnika pri Klinici za psihijatriju u Kliničkom bolničkom centru Rijeka.

Izrađene su Kliničke smjernice za farmakoterapiju opijatskih ovisnika metadonom, koje su 15. prosinca prihvaćene na Povjerenstvu za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, a donesene od Vlade Republike Hrvatske 3. siječnja 2006. i objavljene na web stranici ministarstva (www.miz.hr) te će u 2006. biti tiskane u obliku brošure za liječnike koji sudjeluju u terapiji ovisnika metadonom.

Radi povećanja broja osoba u centrima upućenih po načelu oportuniteta od državnog odvjetništva te izrečenih sudskih mjera liječenja od ovisnosti, refundirana su dodatna sredstva zavodima za javno zdravstvo za test pločice za detekciju opojnih droga, HIV, B i C hepatitisa i sifilisa.

Izrađen je i proveden program edukacije liječnika obiteljske medicine u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i Uredom za zdravstvo, rad i socijalnu skrb Grada Zagreba.

Program smanjenja štete – *harm reduction* - Zamjena šprica i igala – provodi se u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem, udrugama LET, TERRA i HELP u Zagrebu, Splitu, Zadru, Rijeci, Puli i Dubrovniku. Distribuirano je 77.000 šprica, 94.500 igala i 36.500 inzulinskih šprica s iglama (sredstva su osigurana u projektu Global Fonda i iz lutrijskih sredstava). Uvedeno je dobrovoljno, anonimno i besplatno testiranje ovisnika na HIV, B i C hepatitis koje se provodi u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Puli, Zadru i Osijeku u suradnji sa zavodima za javno zdravstvo. S Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo ugovoreno je i provođenje testiranja u zatvoru Remetinec.

U 2005. godini nastavilo se s izgradnjom objekta Doma za odrasle osobe ovisne o alkoholu, drogama ili drugim opojnim sredstvima *Pulac* u Rijeci. Budući da se radi o objektu bivše vojarne, prilikom adaptacije objekta došlo je do zastoja radova uvjetovanih potrebom za razminiranjem cjelokupnog

prostora vojarne. Radovi su zaustavljeni dok razminiranje nije završeno, te se očekuje da će ustanova započeti s radom tijekom 2006.

Značajna djelatnost sustava socijalne skrbi i u 2005. je bila usmjerena na sudjelovanje u provođenju posebnih obveza uvjetovanih u pretpripremnom postupku od strane Državnog odvjetništva, kao i posebnih obveza i sigurnosnih mjera odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti, odnosno podvrgavanja stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti temeljem Zakona o sudovima za mladež.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je uz materijalnu potporu UNICEFA, po uzoru na praksu u Austriji, izradilo temeljni Popis ustanova u Republici Hrvatskoj koje su dale svoj pristanak za sudjelovanje u izvršavanju posebnih obveza. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i dalje nastavlja rad na nadopuni sačinjenog popisa po jedinicama područne (regionalne) samouprave, a u cilju pomoći centrima za socijalnu skrb i suradnim tijelima i službama u vezi s osiguravanjem mjesta na kojima se provode posebne obaveze. Tim više jer je i temeljem Zakona o prekršajima (Narodne novine, broj 88/02, 122/02, 187/03, 105/04 i 127/04) predviđena mogućnost izricanja posebne obveze kao odgojne mjere za počinjene prekršaja od strane maloljetnika, pa je i utvrđivanje mjesta na kojima se izvršavaju posebne obveze od značajne stručne pomoći nadležnim izvršiteljima tih obveza.

Prema podacima iz Godišnjeg statističkog izvješća o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladeži, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti, te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2004. Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi vidljivo je da je tijekom 2004. †

- ukupno 2.795 maloljetnika i mlađih punoljetnika s problemima ovisnosti bilo u evidenciji i tretmanu centara za socijalnu skrb zbog problema ovisnosti (alkohol i droge), od čega 963 maloljetne osobe i 1.832 mlađe punoljetne osobe, odnosno 2.463 muške osobe i 332 ženske osobe;
- ukupno 2.671 maloljetnik i mlađi punoljetnik s problemima ovisnosti (unutar brojke od ukupno 2.795 osoba) – počinitelj kaznenih djela ili prekršaja bio u tretmanu centra za socijalnu skrb, od čega 875 maloljetnih osoba, a 1.796 mlađih punoljetnih osoba;
- 63 maloljetnika i mlađih punoljetnika temeljem rješenja centra za socijalnu skrb upućeno/smješteno na liječenje i postupak odvikavanja u dom/ustanovu za ovisnike;
- prema 76 maloljetnika i mlađih punoljetnika izrečena sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti temeljem članka 30. Zakona o sudovima za mladež, od čega je 60 muških osoba i 16 ženskih osoba;
- 641 maloljetniku i mlađem punoljetniku od strane državnog odvjetništva u pretpripremnom postupku temeljem članka 64. Zakona o sudovima za mladež uvjetovana posebna obveza podvrgavanja postupku odvikavanja od droge, od čega je uspješno provedeno 375 obveza, u tijeku je izvršenje 212 obveza, a 54 je bilo neuspješno;

† Navedeni podatci prikazuju se za 2004. budući da će podatci za 2005. biti prikupljeni u kolovoz 2006.

- izreèeno 67 posebnih obveza podvrgavanja struènom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti od strane suda za mladež temeljem èlanka 9. Zakona o sudovima za mladež, od èega se uspješno provodi 59 obveza, a 8 je neuspješno;
- izreèeno 18 obveza podvrgavanja postupku odvikavanja od droge ili druge ovisnosti temeljem Zakona o prekršajima.

Na temelju Odluke o naèinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreæu za 2005. godinu namijenjenog organizacijama koje pridonose borbi protiv droga i svih drugih oblika ovisnosti, iz dijela prihoda od igara na sreæu rasporeðenih u èlanku 2. stavku 2. toèci 2. Uredbe o kriterijima za utvrðivanje korisnika i naèinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreæu (Narodne Novine br. 187/2004.) raspisan je Poziv za prijavu projekata udruga koji po svom sadržaju pridonose borbi protiv droga i svih drugih oblika ovisnosti i podruèje prevencije rizika i psihosocijalne podrške poremeæaja u ponašanju u sklopu raspoloživih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreæu za 2005. godinu. Za ovu potrebu izdvojeno je za 54 projekta 2.700.000,00 kuna. Uz suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, u osnovnim školama u cijeloj Hrvatskoj provodio se program kazališne skupine *Scena*.

U cilju senzibilizacije javnosti, Ministarstvo je za uèenike osnovnih škola nabavilo i distribuiralo, uz prigodna predavanja u školama, promotivni materijal za djecu i mlade u obliku kutije s drškom sa sloganom *Odložite sve hitno djeca su ono bitno – Vaša Ljubav je najbolja zaštita od svijeta droge*. Osim navedenog, sufinanciran je znanstveni projekt "Hepatitis C virusni antigen (HCVAg) i HCV infekcija" koji u zatvorskom sustavu provodi Klinika za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljeviæ u suradnji s Ministarstvom pravosuða.

3.9. MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, sukladno djelokrugu svog rada u provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u 2005., provodilo je aktivnosti vezane uz cjelovitu problematiku sigurnog gospodarenja kemikalijama, èiji segment je i kontrola prekursora, kao i nadzor usmjeren na podruèje ureðaja malih kapaciteta i laboratorija koji mogu biti korišteni za nedozvoljene proizvodnje. U tom smislu osnažen je princip naglašenog integriranog pristupa gospodarenja posebnim robama i kemikalijama, a sukladno preuzetim obvezama relevantnih meðunarodnih sporazuma kojih je RH stranka (npr. Konvencije o zabrani razvijanja proizvodnje, gomilanja i korištenja kemijskog oružja i o njegovom uništenju), odredbama novijih nacionalnih zakonodavnih akata (Zakona o izvozu robe s dvojnomo namjenom, Narodne novine br. 100/04), te sveobuhvatnijom i kontinuiranom suradnjom s istraživaèkim, proizvodnim i trgovaèkim institucijama i tvrtkama.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je tijekom 2005. godine, provodeæi odredbe temeljene èlankom 32. i 33. Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga (Narodne novine br. 107/01, 87/02, 163/03 i 141/04) i èlankom 7. Uredbe o odreðivanju robe koja se izvozi i uvozi na

temelju dozvola (Narodne novine br. 67/03, 83/03,121/03 i 198/03), odobrilo jednokratnim dozvolama transfer određenih prekursora u slijedećim količinama. U 2005. uvezen je; Piperonal, 150 kg, Aceton, 1.088.820 kg, Metil etil keton, 127.300 kg, Fenil octena kiselina, 0.100 kg, Piperidin, 170 kg, izvezeno je ukupno 3.480 kg Acetona, a izvršen je provoz 11.940 kg Acetona.

4. IZVJEŠĆE O PROVEDBI NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I AKCIJSKOG PLANA SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA U ŽUPANIJAMA I GRADU ZAGREBU U 2005. GODINI

U provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana, uloga županija, gradova i općina sve više postaje jedan od važnih čimbenika efikasne i učinkovite provedbe politike suzbijanja zlouporabe opojnih droga.

U Republici Hrvatskoj je 21 županija, uključivši i Grad Zagreb koji ima status županije, a raširenost zlouporabe droga te broj ovisnika o drogama razlikuje se od županije do županije, te je sukladno podacima prikazanim u Izvješću Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo za 2005. godinu vidljivo da je u prethodnoj godini isto kao i u 2004. prema broju liječenih osoba na 100.000 stanovnika u aktivnoj dobi (od 15-65 godina) na prvom mjestu Istarska županija (732 osobe, stopa 515/100.000). U toj županiji postoje dva vrlo aktivna centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika, a liječnici opće medicine su jedino u toj županiji stimulirani godišnjom novčanom potporom za rad s ovisnicima. Na drugom mjestu je Zadarska županija sa stopom 465,4, a slijede ih Varaždinska i Šibensko-kninska županija. To ukazuje na činjenicu da nabrojane županije imaju dobro razvijen sustav liječenja, pa je i obuhvat ovisnika i konzumenata tim sustavom vrlo visok. U ostalim se županijama prije može govoriti o nedovoljnom obuhvatu i podregistraciji nego o nepostojanju problema ovisnosti, odnosno manjoj ugroženosti.

Akcijskim planom suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2004./2005. godinu bilo je predviđeno ustrojavanje institucionalnih okvira za borbu protiv ovisnosti o drogama, odnosno osnivanje županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe opojnih droga u koja bi trebali biti uključeni stručnjaci iz područja školstva, socijalne skrbi, zdravstva, policije, sudstva, nevladinih organizacija i županijskih ureda državne uprave. Iz prikazanih izvješća županija uočeno je da su sve županije ustrojile institucionalni sustav na lokalnoj razini te na taj način pridonijele kvaliteti provedbe mjera suzbijanja zlouporabe opojnih droga na lokalnoj razini, kao i jačanju koordinacijskih mehanizama i razvoju suradnje s državnim institucijama i nevladinim organizacijama na svom području.

4.1 Zagrebačka županija

Savjetovalište za prevenciju ovisnosti i rad s ovisnicima, županjski Centar za suzbijanje zlouporabe opojnih droga koji djeluje pri Domu zdravlja Samobor, nositelj je programa mjera i akcija za suzbijanje zlouporabe opojnih droga za područje Zagrebačke županije. Centar nije kadrovski ekipiran prema prijedlogu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Nacionalne strategije.

Na području Zagrebačke županije djeluje osam centara za socijalnu skrb, neki od njih provode savjetovališni rad s ovisnicima.

Zbog udaljenosti gradova na području županije ustrojena su savjetovališta za prevenciju ovisnosti koja djeluju pri gradskim društvima Crvenog križa u gradovima Velika Gorica, Zaprešić, Ivanić Grad i Samobor, a u osnivanju je savjetovalište u Svetom Ivanu Zelini.

Centar za suzbijanje zlouporabe opojnih droga aktivno je surađivao sa županijskim Povjerenstvom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, gdje su se dogovarali programi i sve akcije koje su se operacionalizirale na terenu.

Program prevencije odvijao se u kontinuiranoj senzibilizaciji lokalne zajednice za probleme ovisnosti, naročito se djelovalo na animaciju zajednice u pomoći kod resocijalizacije i rehabilitacije ovisnika. Edukacija roditelja provodila se u suradnji sa školama uz prisutnost stručnjaka za pojedina područja interesa roditelja i nastavnika. Organiziran je niz aktivnosti i akcija u gradovima na području županije s preventivnim ciljem, a najviše je aktivnosti bilo usmjereno na edukaciju edukatora u školama na području županije.

Proveden je program „Dobro nije što se puši, guta, pije,“ a u provođenje programa uključile su se 22 škole. Za nastavnike i stručne suradnike u nastavi organizirana su dva stručna edukativna seminara s radionicama.

Na području županije provedeno je niz predavanja u školama o temi prevencije ovisnosti, a predavanja su organizirana sukladno pratećim problemima i zahtjevu roditeljskih vijeća i nastavnika.

Najviše se djelovalo na ranoj sekundarnoj prevenciji što se ostiglo kroz rad djecom s poremećajem ponašanja i roditeljima uz suradnju škola i Centra za socijalnu skrb, te adolescenata koji su posegnuli za nekim sredstvom ovisnosti. Prema postojećim pokazateljima, značajno se povećao broj sankcioniranih adolescenata kojima su izricane mjere obveznog liječenja ili terapijskog rada, upućenih od Državnog odvjetništva ili Maloljetničkog suda.

Ostvarena je suradnja, uz potporu Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Zagrebačke županije i Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, s relevantnim resursima na području lokalne zajednice i županije.

Aktivnosti Centra i postojećih savjetovališta odvijale su se kroz permanentne edukacije na seminarima i okruglim stolovima. Na području gradova u županiji dijelili su se edukativni materijali o štetnosti zlouporabe sredstava ovisnosti, a rad savjetovališta i centra prezentirani su putem medija i tiska.

Tijekom 2005. u Centru je 91 osoba tretirana zbog THC, 57 zbog THC opijati, tablete, 27 zbog poremećaja u ponašanju, a savjetovališni rad s obitelji proveden je u 81 slučaju.

4.2. Krapinsko-zagorska županija

U području suzbijanja zlouporabe opojnih droga u ovoj županiji djeluje Zavod za javno zdravstvo, Služba za socijalnu medicinu pod koju spada i Centar za prevenciju ovisnosti, Služba za školsku medicinu i Higijensko – epidemiološka služba, četiri centra za socijalnu skrb; u Krapini, Zaboku, Zlatar Bistrici i Donjoj Stubici, Dom za ovisnike „Moji dani“ u Đurmancu te Udruga za pomoć ovisnicima i njihovim roditeljima „Moji dani“.

Na osnovi Preventivnog programa za osnovne i srednje škole provode se edukacije nastavnika, roditelja i uèenika. Održano je 65 radionica, predavanja o temama koje su predložene u programu i tribina za srednje škole KZŽ.

Radilo se na afirmativnim oblicima provođenja slobodnog vremena te je mladima pružena pomoć i podrška u osnivanju biciklističkog kluba u Zaboku, prvog takvog u ovoj županiji. U suradnji županije i Krapinskog kluba za sportsku rekreaciju FIT potpomognuta je realizacija „Sportskih igara mladih“ pod motom Sportom protiv droge, u koje je 2005. godine bilo uključeno više od tisuću djece. U osnovnim i srednjim školama započeta je provedba preventivnog programa „Znam, hoću, mogu“ u sklopu kojeg će uèenici izrađivati likovne, literarne i dramske radove o različitim temama poput obitelji, slobodnog vremena, ovisnosti i sl. s kojima će se natjecati najprije na razini škole a potom i na razini županije. U suradnji s radio postajama na lokalnoj razini te lokalnim novinama obilježen je Međunarodni dan borbe protiv ovisnosti i Mjesec borbe protiv ovisnosti. Tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti organizirana je edukacija 49 edukatora za provođenje preventivnog programa „Dobro nije što se puši, guta, pije“ koji je nastao kao rezultat suradnje Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije u projektu Zdravih županija, a dobio je potporu Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa i Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga.

Tablica 46. Broj konzumenata opojnih droga tijekom 2005. godine (ekstazi, marihuana, kokain, speed i druge) na području Krapinsko-zagorske županije prema podacima Centra za prevenciju i izvanbolničko lijeèenje ovisnosti (razvrstani prema spolu, dobi, vrsti droge koju uzimaju te vrsti pomoći koja im je pružena)

Spol	Broj konzumenata	%
Muški	25	100
Ženski	0	0
UKUPNO	25	100

Dob	Broj konzumenata	%
Mlađi od 16	0	0
16 – 19	17	68
20 – 23	6	24
24 – 27	1	4
Stariji od 27	1	4
UKUPNO	25	100

Sredstvo konzumiranja	Broj konzumenata koji uzimaju ova sredstva
Opijati	0
Kanabinoidi	24
Ecstasy	1
"Speed"	1
LSD i kokain	0
Cigarete	2
Sedativi	0
Alkohol	3

Prema podacima Centra, u tretmanu nije bilo ovisnika o kokainu i heroinu. Budući da su pretežitno bile osobe srednjoškolske dobi ili mlađi punoljetnici, s njima se radilo savjetodavno, individualno ili u manjim skupinama, te s obitelji.

Tablica 47. Broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga (ekstazi, marihuana, kokain, speed i druge) koji su tijekom 2005. godine bili u tretmanu ili su zatražili pomoć u centrima za socijalnu skrb u Krapinsko-zagorskoj županiji razvrstani prema spolu, dobi, vrsti droge koju uzimaju te vrsti pomoći koja im je pružena

Spol	Broj konzumenata	%
Muški	21	95,455
Ženski	1	4,545
UKUPNO	22	100

Dob	Broj konzumenata	%
Mlađi od 16	0	0
14-18	4	18,18
18-21	12	54,55
21- nadalje	6	27,27
UKUPNO	22	100

Sredstvo konzumiranja	Broj konzumenata
Marihuana	15
Tablete	1
Opijati	6

Ovisnicima i konzumentima pružane su savjetodavne usluge, jednokratne novčane pomoći, pomoći za održavanje i usluge smještaja u ustanovu.

U Centru za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Krapinsko-zagorske županije u 2005. nije bilo registriranih novopridošlih opijatskih ovisnika, a novopridošlih ovisnika i konzumenata ostalih droga (ekstazija, marihuane, kokaina, speeda i drugih) je bilo 25. U tretmanu centra, zajedno sa svojim obiteljima bilo je 25 osoba, a tijekom godine pruženo je 177 usluga savjetovaništa Centra u obliku jednokratnih terapijskih ili savjetodavnih intervencija osobno ili telefonom, od toga u najvećem broju roditeljima zabrinutim za njihovo dijete. Na njihov zahtjev, ako problem nije bilo moguće riješiti na drugi način, provodila su se i testiranja na opojne droge.

U 2005. godini Stručno povjerenstvo za prevenciju ovisnosti i asocijalnih ponašanja sastalo se dva puta, a tijekom godine članovi povjerenstva redovito su međusobno komunicirali o pitanjima koje je bilo potrebno zajednički riješiti (predavanja u školama, način suradnje i tekući problemi u radu i suradnji između odvjetništva, sudova, policije, centara za socijalnu skrb i Centra za prevenciju ovisnosti). Usvojena su dva preventivna programa za škole: „Dobro nije što se puši, guta, pije“ i „Znam, hoću, mogu“. Prvi je usmjeren na nastavnike (koji su educirani edukatori), na roditelje i učenike sedmih razreda osnovnih škola, a drugi je usmjeren na sve učenike srednjih i osnovnih škola. Za prvi program je provedena edukacija edukatora, a drugi program se provodi u školama.

4.3. Sisačko-moslavačka županija

Programe na području suzbijanja zloporabe opojnih droga u županiji provodi niz institucija. Zavod za javno zdravstvo kroz Odsjek za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika razvio je program prevencije, registracije i izvanbolničkog liječenja ovisnika koji sadrži; praćenje i registraciju ovisnika, dostavu podataka za državni Registar osoba liječenih zbog zloporabe psihoaktivnih droga, savjetovanišni rad s rizičnom populacijom (rad s djecom i mladima), savjetovanišni rad s obiteljima eksperimentatora, organizaciju i provedbu tretmana ovisnika u kaznenim ustanovama (kaznionica Glina), provedbu mjere obveznog liječenja izrečene od ovlaštenog suda ili Državnog odvjetništva, a nadzirane od ovlaštenog Centra za socijalnu skrb, testiranje na droge rizičnih skupina i pojedinaca, rad s konzumentima i ovisnicima uključujući nadzor nad provođenjem metadonske terapije, sudjelovanje u radu Županijskog povjerenstva za borbu protiv ovisnosti.

Osim navedenog, aktivno djeluju i nevladine organizacije; Hrvatski Crveni križ - Gradsko društvo Crvenog križa Sisak, Kutina, Novska – prema programima rada na prevenciji ovisnosti.

Novi svijet Sisak – udruga za brigu o djeci i mladima radi na programima za djecu i mlade s posebnim naglaskom na prevenciji ovisnosti, Škola košarke "Siscia" – organizacija tematskih košarkaških turnira u suradnji s Odsjekom za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti, Nogometni klub "Metalac"-aktivnosti Športom protiv droge, Centar u prirodi - Stara Drenina – rad s djecom i mladima na projektu Sloboda je moj izbor, Koordinacija udruga mladih županije Sisačko-moslavačke – rad na prevenciji ovisnosti.

Registar liječenih ovisnika za Sisačko-moslavačku županiju uspostavljen je 2005. Prema podacima centra, 3 posto ovisnika u Centar je uputio CZSS, a 64 posto sud.

Tablica 48. Broj konzumenata opojnih droga tijekom 2005.

Vrsta droge	Muško	Žensko	Ukupno
Heroin	35	1	36
Ostali opijati	2	1	3
Kanabinoidi	6	1	7
Kokain	1	0	1
Stimulativna sredstva	1	0	1
Više/ostalo	3	0	3

Najčešći razlozi upućivanja su psihološki problemi i eksperimentiranje sa psihoaktivnim sredstvima. U zadnje tri godine primjetan je blagi porast udjela onih koji su došli zbog problema psihološke prirode i pad udjela onih koji imaju problema u učenju i ponašanju.

U Odsjeku za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti tijekom 2005 g. pružena je pomoć u smislu obiteljskog savjetovanja za 57 obitelji.

U 2005. županijsko Povjerenstvo za suzbijanje zloporabe opojnih droga održalo je 5 sjednica. Povjerenstvo je financijski podržalo edukaciju iz realitetne terapije, te ostvarilo suradnju s Odsjekom za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti CZSS, posebice Siska i Gline, gradskim društvima Crvenog križa i drugim nevladinim udrugama koje su radile na prevenciji. Glavni problemi rada ogledaju se u nedostatku koordinacije aktivnosti s gradovima u županiji.

4.4 Karlovačka županija

U području suzbijanja zloporabe opojnih droga na području županije prikupljaju se podaci o kretanju pojave zloporabe droga iz svih relevantnih izvora, pruža se pomoć osnovnim i srednjim školama u ostvarivanju školskog preventivnog programa u dijelu edukacijskih aktivnosti i provođenju dijagnostike te adekvatnog zaštitnog postupka, provodi se poseban savjetodavni rad s mladima, a naročito rad s rizičnim skupinama i onima koji su imali ili imaju problem s drogom, potiču se i podupiru formalne i neformalne stvaralačke aktivnosti udruga mladih, provodi se specifičan savjetodavni, grupni i individualni rad s konzumentima i ovisnicima i obiteljima rizičnim i tolerantnim u odnosu na droge,

patronaža i sustavno snimanje distribucije metadona s lijeènicima opæe medicine, briga za organizaciju i provođenje tretmana ovisnika u zdravstvenim i drugim ustanovama penalnog tipa.

Tablica 49. Broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga prema spolu i dobi

F11.opijati	1-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Muškarci	0	1	3	2	3	1	2	0
Žene	0	1	0	1	0	0	0	0
F12.kanabinoidi	1-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Muškarci	1	22	21	7	1	0	1	0
Žene	0	2	2	0	0	0	0	1
F15.stimulativna sredstva	1-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Muškarci	0	1	1	1	0	0	0	0
Žene	0	1	0	0	0	0	0	0
F18.hlapljiva otapala	1-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Muškarci	0	1	1	0	0	0	0	0
Žene	0	0	0	0	0	0	0	0
F19. više i ostalo	1-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Muškarci	1	3	7	8	2	2	1	1
Žene	0	0	2	3	1	0	0	0
UKUPNO	1-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
Muškarci	2	27	33	18	6	3	4	1
Žene	0	5	6	4	1	0	0	0
Ukupno	2	32	39	22	7	3	4	1

Prema podacima Centra, tijekom 2005. bilo je 7 novih opijatskih ovisnika i svi su muškarci, a novopridošlih ovisnika i konzumenata ostalih droga bilo je 53 muškarca i 8 žena. Broj obitelji s kojima je obavljeno savjetovanje o problemu droga bilo je 139.

Županijsko povjerenstvo za suzbijanje zloporabe droga radilo je do 2004. godine te je ponovno osnovano u novom sastavu krajem 2005.

4.5. Varaždinska županija

Na području županije, aktivnosti suzbijanja zloporabe opojnih droga provode Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije (sastavni dio zavoda je i Centar za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje

ovisnika Varaždinske županije), savjetovališta za ovisnosti pri gradskim društvima Crvenog križa Varaždin, Ivanec i Ludbreg i nevladine udruge.

U županiji se tijekom 2005. provodio preventivni projekt *Mogućnosti i značaj školskog okruženja u prevenciji poremećaja u ponašanju djece* namijenjen stručnoj izobrazbi o prevenciji poremećaja u ponašanju učenika za učitelje i stručne suradnike osnovnih i srednjih škola Varaždinske županije. Edukacije i supervizijske grupe provodi Društvo za psihološku pomoć u organizaciji Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb; obuhvaćeno je 150 polaznika, a projekt financira Varaždinska županija. Tijekom godine održano je nekoliko tribina o temi ovisnosti i to po općinama i gradovima županije, kao i po osnovnim i srednjim školama. Predavači su bili uglavnom predstavnici Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika, PU Varaždin. Osim navedenog, županija financijski potpomaže rad Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika Varaždinske županije koji djeluje pri Zavodu, prati rad centra, PU Varaždinske i Županijskog odvjetništva, vezano uz probleme ovisnosti.

Tablica 50. Ukupan broj osoba evidentiranih u centru, ukupan broj novootkrivenih u 2005.

GODINA	Ukupan broj evidentiranih osoba u centru (svi tipovi ovisnosti)	Novopridošli/ novootkriveni
2004.	462	82
2005.	544	87

Tablica 51. Spol i dob liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga u 2005.

DOB	MUŠKARCI	ŽENE	UKUPNO
14. g.	-	1	1
15 – 19 g.	62	25	87
20 – 24 g.	241	41	282
25 – 29 g.	73	15	88
30 - 34 g.	40	3	43
35 – 39 g.	20	1	21

više od 40 g.	20	2	22
UKUPNO			544

Tablica 52. *Opijatski ovisnici / neopijatski ovisnici, novopridošli, u 2005.*

	Opijatski ovisnici	Neopijatski ovisnici	UKUPNO
Ukupan broj osoba - 2005.	249	295	544
Novopridošli (od ukupnog broja)	54	36	87

Tablica 53. *Osobe po spolu i glavnom sredstvu zbog kojeg su bile na liječenju u 2005.*

Vrsta sredstava	Muški	Ženski	Ukupno
Heroin	203	43	246
Heptanon	2	1	3
Kanabinoidi	237	41	278
Kokain	1	-	1
Stimulativna sred.	4	-	4
Ecstasy	7	3	10
Ostalo	2	-	2
UKUPNO	456	88	544

Tablica 54. Osobe liječene po obliku liječenja

Način liječenja	Broj osoba
Ambulantno (konzilijarni psihijatar – dr. Zduñić)	124 osobe (376 tretmana)
Bolnički (Zgb – "Sestre milosrdnice, Vrapče; OB Vžd)	14
Terapijske zajednice	8
Ostale kombinacije - savjetodavni rad, upute, podrška...	398
UKUPNO	544

Kod svih evidentiranih osoba u centru (544 ovisnika, konzumenata ili eksperimentatora), na početku obrade, gdje je to bilo moguće, uključivana je primarna obitelj u savjetodavni rad, za mlađe korisnike to su bili roditelji, djevojke/mlađaci, te supruzi/supruge.

U lipnju 2005. imenovan je novi sastav županijskog Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga. Povjerenstvo je poduprlo projekt "Dobrovoljno testiranje na droge učenika srednjih Varaždinske županije". Povjerenstvo je s Upravnim odjelom za zdravstvo i socijalnu skrb, školskom medicinom, školama i Uredom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga održalo nekoliko sastanaka u vezi s izradom radnog protokola testiranja, a zbog upoznavanja javnosti i lokalne zajednice s problemom ovisnosti, organizirano je nekoliko emisija na lokalnoj televiziji i radio – postajama s temama iz područja ovisnosti.

4.6. Koprivničko-križevačka županija

Na području županije tijekom 2005. aktivnosti suzbijanja zlouporabe opojnih droga provodio je Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije, nevladine organizacije Crveni križ (gradska društva Koprivnica, Križevci i Đurđevac), Savez za zaštitu duševnog zdravlja i suzbijanje ovisnosti, Udruga za pomoć djeci i mladeži "Prijatelj".

u području suzbijanje zlouporabe opojnih droga tijekom 2005. provodili su se školski preventivni programi usmjereni na jačanje samopouzdanja učenika te poticanje međusobnog razumijevanja i tolerancije u školi, kao i grupni rad s roditeljima u cilju pomoći roditeljima u odgoju i odrastanju, te afirmaciji važnosti uspješnog roditeljstva. Senzibilizacija roditelja učenika u srednjim školama za probleme uzimanja droga zasnivala se na predavanjima namijenjenim roditeljima djece polaznika prvog razreda srednje škole, na kojima su upoznati s vrstama droga, načinima njihove uporabe, te ranim prepoznavanjem promjena ponašanja uvjetovanog uzimanjem opojnih droga. Male kreativne socijalizacijske skupine, program je koji se provodio unutar osnovnih škola, ali izvan nastavnog plana i

programa, kao izvannastavna aktivnost u vršnjaèkim skupinama (djeca koja žive u visokoriziènim uvjetima) sastavljenim od 8-15 èlanova i koje se sastaju jednom na tjedan po dva sata. Održani su i seminari za profesore srednjih škola o naèinima preventivnog rada s uèenicima putem radionica, kao i programi mladi za mlade – edukativne skupine za prevenciju ovisnosti u kojima uèenici putem predavanja, tribina i radionica, uglavnom mlaèe uèenike upoznaju s problematikom ovisnosti. Održane su radionice za uèenike šestih razreda osnovnih škola, njihove nastavnike i roditelje, te je održan ciklus predavanja u osnovnim i srednjim školama s križevaèkog podruèja o temi prevencija i suzbijanje bolesti ovisnosti kod mladih.

Tablica 55. Ukupan broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga na podruèju Koprivnièko-križevaèke Źupanije prema podacima Centra za prevenciju ovisnosti

VRSTA DROGE (dominirajuæa)	opijati	ecstasy	marihuana	kokain	speed	druge
1. SPOL UKUPNO	10	1	92	-	1	1
1.1. MUŠKI	8	1	87	-	1	1
1.2. ŹENSKI	2	-	5	-	-	-
2. DOB UKUPNO	10	1	92	-	1	1
2.1. DO 14	-	-	1	-	-	-
2.2. 14-18	1	-	40	-	-	1
2.3. 18-23	8	-	48	-	-	-
2.4. IZNAD 23	1	1	3	-	1	-

Tablica 56. Broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga koji su tijekom 2005. bili u tretmanu ili su zatražili pomoæ u centrima za socijalnu skrb

VRSTA DROGE (dominirajuæa)	Opijati	marihuana	druge
1. SPOL UKUPNO	2	22	-
1.1. MUŠKI	1	20	-
1.2. ŹENSKI	1	2	-
2. DOB UKUPNO	2	22	-
2.1. DO 14	-	-	-
2.2. 14-18	-	6	-
2.3. 18-23	1	16	-
2.4. IZNAD 23	1	-	-
3. VRSTA PRUŹENE POMOÆI (moguæe više pomoæi)	-	-	-

3.1. SAVJETOVANJE	1	22	-
3.2. NOVĀNE POMOÆI-NAKNADE	1	-	-
3.3. SMJEŠTAJ (svi oblici i po svim osnovama)	1	1	-
3.4. DRUGO	-	1	-

Tablica 57. Broj novopridošlih opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga s područja Koprivničko-križevačke županije koji su bili u tretmanu Centra za prevenciju ovisnosti tijekom 2005.

VRSTA DROGE (dominirajuća)	opijati	ecstasy	marihuana	kokain	speed	druge
1. SPOL UK.	1	-	19	-	1	-
1.1. MUŠKI	1	-	17	-	1	-
1.2. ŽENSKI	-	-	2	-	-	-

Broj obitelji s kojima je obavljeno savjetovanje o problemu droga tijekom 2005. ili im je Centar za prevenciju pružio kakvu drugu pomoć bio je 41.

Županijsko Povjerenstvo za suzbijanje zloporabe opojnih droga tijekom 2005. održalo je jedan sastanak. Ālanovi Povjerenstva raspravljali su o uspješnost "politike" suzbijanja zloporabe opojnih droga. Zaključeno je kako se najvidljiviji pomaci vezani uz problematiku ovisnosti na području Koprivničko-križevačke županije mogu učiniti na području smanjenja dostupnosti različitih sredstava ovisnosti, uključujući alkohol i cigarete. S tim u vezi mjerodavne institucije (Državni inspektorat i Policijska uprava) potaknute su da u sklopu svojih mogućnosti i djelokruga pojačaju nadzor prodajnih mjesta i ugostiteljskih objekata, osobito u dane vikenda kada je stanje najkritičnije.

4.7. Bjelovarsko-bilogorska županija

Centar za prevenciju i suzbijanje ovisnosti Bjelovarsko-bilogorske županije počeo je s radom 1. lipnja 2002. godine. Programi se provode na primarnoj i sekundarnoj prevenciji. Primarna prevencija odnosi se na sve oblike preventivnog djelovanja, od radionica, predavanja, prezentacija, medijskih prezentacija, istraživanja u svrhu suzbijanja zloporabe sredstava ovisnosti. Sekundarna prevencija odnosi se na rad s osobama koje su bile u kontaktu s nekim od sredstava ovisnosti. Centar je radio s osobama koje je uputilo Općinsko državno odvjetništvo (osobe koje su uhvaćene u posjedovanju manjih količina droge), Općinski sud (osobe koje su uhvaćene u posjedovanju manjih količina droge za osobnu upotrebu, protiv kojih je završen prekršajni i kazneni postupak i koje su osim drugih sankcija dobile za izvršenje kazne obvezu liječenja u Centru u trajanju 6 mjeseci), Opća bolnica Bjelovar (uz ostalo osobe su dobile obvezu psihijatrijskog liječenja i povremenog testiranja urina ili slina u centru prema zahtjevu psihijatra), zatvori (osobe koje su pri kraju izvršenja kazne u nekom od

zatvora, prebivaju na području županije i pristale su na mjeru liječenja od ovisnosti- stvaranje kontakta i pružanje podrške u odvikavanju), Centar za socijalnu skrb (osobe koje su pod nadzorom od strane CZS-a), škole (kada se sumnja u konzumaciju nekih od nedopuštenih sredstava, a roditelji pristanu na kontrolu urina).

Tablica 58. Osobe upuene u tretman Centra od strane službenih institucija

	UKUPNO PRIJAVLJENIH	KANABINOIDI	STIMULATIVNA SREDSTVA	ECSTASY
2003.	10	10	0	0
2004.	7	4	0	3
2005.	16	15	1	0
UKUPNO	33	29	1	3

U Centar su se, osim osoba koje su registrirane, javile još 22 osobe (roditelji, roditelji s djecom ili osobe koje imaju problema s drogama) te je pruženo 38 savjeta telefonom i obavljeno 176 individualnih tretmana.

U sklopu preventivnog rada, Centar je samostalno te u suradnji s Policijskom upravom bjelovarsko-bilogorskom i stručnim službama škola na području županije održao tribine, predavanja te radionice za uenike, roditelje, nastavnike.

Budući da je uočena potreba, Centar je proveo istraživanje o pojavnim oblicima zlouporabe sredstava ovisnosti te èimbenicima povezanim s tom pojavom. Istraživanje je provedeno među srednjoškolicima u 13 srednjih škola u županiji. Rezultati istraživanja namijenjeni su poboljšanju kvalitete planiranja preventivnih akcija centra.

4.8. Primorsko-goranska županija

Na području županije, Centar za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnika provodio je brojne aktivnosti primarne, sekundarne i tercijarne prevencije.

Primarna prevencija provodi se na području cijele županije putem mobilnih timova u projektu TŽV (Trening životnih vještina). Programi se realiziraju u osnovnim školama (strukturirane radionice za uenike šestih i sedmih razreda; sudjeluje 40 škola iz Rijeke i okolnih mjesta te škole na otocima i na području Gorskog kotara) te kroz sustavni edukativno-savjetovani rad s eksperimentatorima, roditeljima i prosvjetnim radnicima. Sekundarna prevencija odnosi se na neposredni rad s konzumentima, liječenje medikamentima i psihoterapijom te psihosocijalnu potporu obitelji ovisnika,

kao i tercijarna prevencija kroz praćenje rehabilitacije ovisnika, posredovanje pri zapošljavanju ili nekoj drugoj društvenoj afirmaciji.

Centar za prevenciju i izvanbolni ko lijećenje ovisnosti surađivao je s centrima za socijalnu skrb, Državnim odvjetništvom, zatvorskom institucijom, bolnicama, liječnicima primarne zdravstvene zaštite, školama, nevladinim udrugama na području Primorsko-goranske županije te terapijskim zajednicama na području Republike Hrvatske.

Ukupan broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga bio je 510, od kojih je 415 bilo muških ovisnika, a 95 ženskih ovisnica. Prema vrsti droge koju su uzimali, najbrojniji su opijatski ovisnici (459), slijede kanabis i derivati amfetamina (50) i 1 slu aj uzimanja kokaina. Broj novopridošlih opijatskih ovisnika bio je 97, od kojih 73 muška ovisnika i 24 ženske ovisnice, a broj novopridošlih ovisnika i konzumenata ostalih droga iznosio je 41 (33 muška i 8 ženskih). Savjetovanje je obavljeno s 245 obitelji.

Tablica 59. Dob lije enih zbog zlouporabe opojnih droga tijekom 2005.

Dob	Broj
do 14 godina	1
15 -19	24
20 – 29	325
30 – 39	131
40 – 49	23
Iznad 50	6

Županijsko Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga ustrojeno je tijekom 2005. godine, te je u tijeku izrada cjelovitog izvješt e o problematici suzbijanja zlouporabe droga na području županije.

4.9. Ličko-senjska županija

Na području Ličko-senjske županije provodili su se tijekom 2005. sljedeći preventivni projekti: Živimo život bez droga, jer droga uzima život - program je obuhvatio djecu osnovnih i srednjih škola, projekt udruge ZAJEDNO iz Senja – "Što me čini sretnim" - pozitivna mišljenja, "Športom protiv droge" - ispunjavanje slobodnog vremena kroz športske aktivnosti, projekt "Prevenција prodaje alkoholnih pića i duhanskih proizvoda osobama mlađim od 18. godina", projekt okupacijskih aktivnosti za djecu osnovne i srednje škole i dr.

Ukupan broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga na području županije, prema podacima Centra za prevenciju i izvanbolni ko lijećenje ovisnost, iznosio je 48, od toga na opijatima je 28 ovisnika. U 2005. godini lije eno je 9 opijatskih ovisnika. U tretmanu Centra za socijalnu skrb Gospi e tijekom 2005. godine evidentirane su dvije maloljetne muške osobe i četvero mlađih punoljetnika,

također muške osobe kojima je Opæinsko državno odvjetništvo naložilo posebne obveze. U sklopu poslova obiteljsko pravne zaštite tijekom 2005. godine bile su 2 osobe zbog heroinske ovisnosti. U 2005. godini bilo je 7 novoevidentiranih opijatskih ovisnika, od kojih je pet liječeno u ZZJZ Ličko-senjske županije, a ostali u institucijama izvan županije.

Tablica 60. Usluge obavljene od strane Zavoda za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, Odjela za izvanbolničko liječenje i prevenciju ovisnosti tijekom 2005.

Usluga	Broj
Intervju	34
Djelomičan pregled	3
Proširen pregled	2
Kompletan pregled	1
Ispunjavanje Pampidou upitnika	7
Individualni savjetovanišni tretman	221
Rad na modifikaciji ponašanja	6
Obiteljsko savjetovanišni tretman	53
Psihoterapija	88
Obiteljska psihoterapija	68
Psihološko testiranje	4
Zdravstveno-socijalna intervencija	20
Testiranje urina na prisutnost droga i njihovih metabolita	128
Testiranje iz kapilarne krvi na HIV, HCV, HBV i sifilis	6
Savjet ovisniku ili članu obitelji – do 5 minuta	136
Savjet telefonom	160
Izveštaji za Centar za socijalnu skrb i Opæinsko državno odvjetništvo	7
Predavanje	38
Tribina	3
Edukativni seminar	11
Savjetodavni i edukacijski rad s djelatnicima škola za ŠPP	8
Sudjelovanje u programskim aktivnostima izvan redovitih nastavnih programa	5
Sudjelovanje u posebnim programima	22

Organizacija i sudjelovanje u trajnoj edukaciji nevladinih udruga i organizacija	40
Sudjelovanje u radijskim i TV emisijama	4
Suradnja s medijima	6
Broj osoba	469
Broj dolazaka	499

Županijsko Povjerenstvo za suzbijanje ovisnosti Ličko-senjske županije bavilo se praćenjem stanja ovisnosti na području županije, te je sudjelovalo u projektu MUP-a, Policijske uprave ličko-senjske za izradu letaka "Prevenција prodaje alkoholnih pića i duhanskih proizvoda osobama mlađim od 18. godina".

4.10. Virovitičko-podravska županija

Povjerenstvo za suzbijanje ovisnosti Virovitičko-podravske županije tijekom 2005. godine provelo je niz aktivnosti i to; provedba istraživačkog rada putem anonimne ankete o ovisnostima među uzorkom školske populacije, edukativnih predavanja o ovisnostima za učenike, roditelje i nastavnike u prostorijama osnovnih i srednjih škola s područja županije, kao i učeničkog doma, o ovisnostima za koordinatore školskih preventivnih programa, te za zaposlenike centara za socijalnu skrb i policijskih postaja. Osim toga, organizirane su edukacije edukatora i proveden likovni i literarni natječaj o temi zdravog življenja za školsku populaciju.

Tablica 61. Podaci o intervencijama, korisnicima, sredstvima ovisnosti i dolascima

	Intervencije				Korisnici				Sredstva ovisnosti					
	Dolasci		Telef. Pozivi		Muški		Ženski		THC		Opijati		Ostalo	
	Vtc	SI	Vtc	SI	Vtc	SI	Vtc	SI	Vtc	SI	Vtc	SI	Vtc	SI
Ukupno	82	103	8	14	40	64	36	34	25	11	10	4	13	47

	Dolasci				Novopridošli	Ostalo				
	Samostalno		U pratnji			Sudska mjera		Broj dežurstava		
	Vtc	SI	Vtc	SI		Vtc	SI	Vtc	SI	
Ukupno	29	43	33	17	26	10	12	8	51	50

Legenda: Vtc – Centar u Virovitici, SI – Centar u Slatini

Povjerenstvo za suzbijanje ovisnosti Virovitičko-podravške županije osnovano je 20. travnja 1999. godine od županijskog Poglavarstva. Povjerenstvo se od osnutka sastalo ukupno 47 puta. Tijekom 2005. provedena je anonimna anketa o ovisnostima među uzorkom školske populacije kada su obuhvaćeni svi učenici 6. razreda osnovnih škola, te svi učenici 2. razreda srednjih škola s područja županije, ukupno 1.998. Anketa je sadržavala 27 pitanja iz područja pušenja, alkoholizma, narkomanije, kockanja, načina provođenja slobodnog vremena, te o stajalištima i razmišljanjima samih anketiranih učenika o modelima poboljšanja stanja u lokalnoj zajednici.

4.11. Požeško - slavonska županija

Savjetovalište za sekundarnu prevenciju i ambulantno liječenje županije intenzivno je surađivalo s Centrom za socijalnu skrb u Požegi, ali i sa svim drugim institucijama, od pravosudnih, obrazovnih i drugih, a na temelju sudske ili odluke državnog odvjetnika. U evidenciji Centra za socijalnu skrb Požega tijekom 2005. bile su 22 osobe s problemom ovisnosti. Od toga je bilo 20 mlađih punoljetnih osoba i dvije maloljetne osobe. Centar za socijalnu skrb Pakrac uputio je, prema pravomoćnoj sudskoj odluci, samo jednu mlađu punoljetnu osobu. Āetiri osobe same su se javile u savjetovalište, od kojih su tri bile mlađi punoljetnici, a samo jedna maloljetna.

Tretman je za svakoga klijenta trajao od 3-6 mjeseci. Sve 23 osobe koje je uputio Centar za socijalnu skrb Pakrac i Požega bile su konzumenti lakih opojnih droga, dok su tri od Āetiri osobe koje su se same javile, bile ovisnici o heroinu. Kada su se javili u savjetovalište, bili su u fazi liječenja heptanonom. Tretman je uspješno proveden za sve konzumente lakih opojnih droga. Recidiv nije zabilježen ni tijekom tretmana, a niti je poslije bilo koja od tih osoba ponovno upućena od strane pravosudnih tijela.

Što se heroinskih ovisnika tiče, klijenti dolaze najviše zbog povećanja doze heptanona.

4.12. Brodsko-posavska županija

U Brodsko-posavskoj županiji tijekom 2005. godine školske preventivne programe kao dio redovitog nastavnog programa, izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti provodilo je 35 osnovnih i 11 srednjih škola. Gradovi Nova Gradiška i Slavonski Brod sufinancirali su rad udruga, klubova i zajednica s ciljem primarne prevencije, podizanja kvalitete življenja u gradu i promidžbe zdravih stilova života.

Županijski centar za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti djeluje u sklopu Službe za socijalnu medicinu i prevenciju ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije. U Centru se provode programi terapijskog rada s ovisnicima, individualna psihoterapija, savjetovanje, testiranje urina na psihoaktivne supstance, cijepljenja te grupna potpora roditeljima ovisnika. Centar je nositelj i koordinator aktivnosti u sklopu obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti.

Program Izbor više, provodio se u suradnji s Upravnim odjelom za zdravstvo i socijalnu skrb, Uredom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske, Zajednicom tehničke kulture i Centrom za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Program je prihvaćen i uveden kao dopuna

tretmanu koji provodi Centar za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Osobito se pokazao kao kvalitetan i obuhvatan u radu s adolescentima apstinentima. U program su bili uključeni, osim Zajednice tehničke kulture i njihove radionice astronomije, i Globe program, Gimnazija «Matija Mešić» sa športskim radionicama te video-art i art-radionice koje su se provodile u sklopu terapijskog rada samoga centra.

U sklopu Gradskog društva Crvenog križa radilo je Savjetovalište na individualnom savjetovanju ovisnika i njihovih obitelji, a organizirana su i predavanja, tribine, radionice i radio emisije o temi ovisnosti.

U suradnji s Centrom za prevenciju ovisnosti i Povjerenstvom za praćenje provođenja programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb organizirao je okrugli stol o temi resocijalizacije ovisnika, a u sklopu obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti u suradnji s Uredom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i Zavodom za javno zdravstvo županija organiziran je okrugli stol pod nazivom Prevencija prije svega.

Tablica 62. Opijatski ovisnici i konzumenti ostalih droga prema spolu, koji su bili u tretmanu Centra za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti

Vrsta droge	Spol	
	M	Ž
Opijatski ovisnici	34	6
Kanabinoidi	96	7
Sedativi	0	1
Kokain	1	0
Stimulansi	4	0
Ecstasy	3	0
Ukupno	138	14

Tijekom 2005. godine Povjerenstvo za praćenje provođenja programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga održalo je tri sjednice. Povjerenstvo je poduprlo i prihvatilo informaciju o prelasku Centra za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnika u Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije s Prijedlogom programa rada. Na istoj sjednici dogovorena je organizacija okruglog stola o temi resocijalizacije ovisnika i pružena potpora programu Izbor više, kao dopuni i sveobuhvatnosti tretmana konzumentima droga. Raspravljalo se i o primarnoj prevenciji na razini gradova Slavonski Brod i Nova Gradiška, posebno s osvrtom na ljetne mjesece. Istaknuta je potreba

sustavnog rješavanja problema tretmana ovisnika o psihoaktivnim drogama na području Nove Gradiške.

4.13. Zadarska županija

Na području županije u provedbi mjera suzbijanja zlouporabe opojnih droga djeluje niz institucija; Zavod za javno zdravstvo Zadar, Služba za prevenciju i izvanbolničko lijeenje ovisnosti; Centar za besplatno i anonimno HIV testiranje i savjetovanje, Centar za socijalnu skrb Zadar, Savjetovalište za ovisnike, Savjetovalište za djecu, mladež i roditelje, komuna Mondo nuovo, Zajednica Cenacolo, Reto centar, Udruga Porat, Udruga apstinenata za pomoæ pri resocijalizaciji.

Tijekom 2005. provedeni su programi prevencije ovisnosti u odgojno-obrazovnom sustavu; predavanja i radionice u osnovnim i srednjim školama s djecom, roditeljima, nastavnicima i struènim kadrom o problemu ovisnosti, s naglaskom na rano otkrivanje riziène populacije, uenje socijalnih vještina, komunikacijskih vještina. Održano je 5 tribina u cilju senzibiliziranja lokalne zajednice za problem ovisnosti, edukacije za roditelje, proveden je savjetodavni rad s djecom i mladima koji su zateèeni u posjedovanju i konzumiranju sredstava ovisnosti kao i s njihovim roditeljima. Osim navedenog, osnovana je i dislocirana jedinica (ambulanta jednog lijeènika opæe medicine) za prihvata putnika, turista te ovisnika koji nemaju riješeno zdravstveno osiguranje. Provedeno je istraživanje pojavnosti uzimanja sredstava ovisnosti kod mladih u relaciji s nekim psihološkim varijablama i korištenjem slobodnog vremena, te niz drugih aktivnosti usmjerenih na programe smanjenja štete i lijeenja ovisnika.

Tablica 63. Raspodjela lijeèenih osoba po vrsti pomoæi koja im je pružena

Kategorija	Broj prijava ovisnosti o sredstvu	
	opijati	neopijati
detoksikacija metadonom spora	165	
održavanje na metadonu	140	
detoksikacija bez metadona	90	1
upute/savjetovanje/podrška	48	11
detoksikacija metadonom brza	41	
bez medikacije/psihosoc. terapija	11	
upuæen u drugi centar	3	
tretman nije zapoèeo/bez odluke	3	
nepoznato	2	
ukupno	503	12

Tablica 64. Raspodjela liječenih osoba po spolu i dobi na području Zadarske županije koji su bili u tretmanu Službe za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti

Dob	muškarci (dob-godina)				žene (dob – godina)				Ukupno heroin
	do 19	20-34	>35	Svega	do 19	20-34	>35	Svega	
Vrsta droge									
Heroin	2	299	111	412	1	58	27	86	498
Heptanon	0	2	2	4	0	1	0	1	5
Ukupno opijati	2	301	113	416	1	59	27	87	503
ostale droge									
Kokain	0	1	0	1	2	2	0	4	5
Kanabinoidi	0	1	0	1	1	0	0	1	2
Stimulativna sredstva	0	1	0	1	0	0	0	0	1
Ecstasy	1	1	0	2	1	0	0	1	3
Nepoznato	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Ukupno ostale droge	2	4	0	6	4	2	0	6	12
Ukupno sva sredstva	4	305	113	422	5	61	27	93	515

Tablica 65. Raspodjela liječenih osoba po spolu i dobi te vrsti pomoći koja im je pružena koji su tijekom 2005. godine bili u tretmanu ili su zatražili pomoć u Centru za socijalnu skrb Zadar

DOB	MUŠKARCI	ŽENE	VRSTA DROGE	VRSTA POMOĆI (IZREČENA MJERA)
16 – 18		4	MARIHUANA	OM POSEBNE OBVEZE UPUŠIVANJA U SAVJETOVALIŠTE
18 – 21		3	HEROIN	OM PBIN
18 – 21	4		HEROIN	OM PBIN
18 – 21	46		MARIHUANA	OM PBIN OM POSEBNE OBVEZE ODVIKAVANJA I SAVJETOVALIŠTA
18 – 21	5		ECSTASY	OM PBIN

Tablica 66. Broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga

Dob	muškarci		žene		Svega
	18 - 21	16 – 18	18-21		
Heroin	4		3		

Ukupno opijati	4	0	3	7
ostale droge				
Marihuana	46	4		50
Ekstazi	5			5
Ukupno ostale droge	51	4	0	55
Ukupno sva sredstva	55	4	3	62

Tablica 67. *Raspodjela novopridošlih opijatskih ovisnika po spolu koji su bili u tretmanu Službe za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti 2005. godine*

Kategorija	muškarci	žene	Ukupno
novi pacijent	63	28	91

Tablica 68. *Raspodjela novopridošlih neopijatskih ovisnika po spolu tijekom 2005. godine u Službi za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti*

Kategorija	muškarci	žene	Ukupno
novi pacijent	6	4	10

U 2005. godini provedeno je **268** obiteljskih savjetovanih tretmana.

Županijsko povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga održalo je tri sastanka, te je upoznao medije sa svojim radom, a pokušala se uspostaviti i bolja suradnju s ravnateljima osnovnih i srednjih škola, ali je odaziv bio mali i pokazao je nedovoljnu zainteresiranost ravnatelja.

4.14. Osječko-baranjska županija

Na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga u županiji djeluje Centar za prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti u Osijeku, Društvo Crvenog križa Osječko-baranjske županije sa savjetovaništima u Osijeku, Našicama i Valpovu te humanitarna organizacija Zajednica Susret koja ima dom u Pauèju kod Đakova.

Centar za prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti u Osijeku u 2005. godini održao je 19 predavanja (primarna prevencija) za uèenike i roditelje, 5 tribina, okrugli stol pod nazivom "Možemo li zajedno" na kojem se razgovaralo o mogućnostima zajednièkih aktivnosti svih vladinih i nevladinih institucija i udruga koje se u svom radu bave afirmacijom zdravog naèina življenja, borbi protiv ovisnosti, kao i afirmacijom uspješnog roditeljstva. Održana su tri predavanja o temi "Prepoznavanje ovisnosti od strane zdravstvenih djelatnika" u sklopu Trajne edukacije za medicinske sestre za zdravstvene ustanove KB Osijek i DZ Osijek. Sudjelovano je na XI. danima psihijatrijske sekcije u Zadru, na 3. Jadranskoj konferenciji o ovisnosti u Kranjskoj Gori te na javno-zdravstvenoj tribini u organizaciji udruge "Marimo".

Društvo Crvenog križa tijekom 2005. godine organiziralo je radionice kojima je bilo obuhvaæeno 250 djeæaka i 20 djevojèica, održana su predavanja u èetiri osnovne škole. U povodu Mjeseca borbe protiv ovisnosti održani su okrugli stolovi u PU Osijek i Centru za borbu protiv ovisnosti u Osijeku. Na Televiziji Slavonije i Baranje emitirane su èetiri emisije s temama; Znakovi ovisnosti i testiranje, Posljedice ovisnosti, Alkoholizam i AIDS u kojima su sudjelovali eminentni struënjaci s područja županije.

Prema podacima Centra za prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti u Osijeku, na području županije u razdoblju od 2000. do 2005. godine ukupno je evidentirano 855 opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga, 743 muška ovisnika i 112 ženskih ovisnica, od toga broja 242 su ovisnici o opijatima, 613 je ovisnika o lakim drogama (566 kanabis, 46 amfetamini, 1 LSD). Broj ovisnika prema dobnoj skupini je sljedeæi: 5 ovisnika u dobi od 11-15 g., 240 od 16-20 g., 387 od 21-25 g., 135 od 26-30 g., 57 od 31-35 g., 17 od 36-40 g., 8 od 41-45 g., 3 od 46-50 g., te 3 ovisnika u dobi od 51-55 g. Od ukupnog broja, 109 ovisnika je lijeèeno terapijom metadona, 8 ovisnika terapijom buprenorfinom, 9 ovisnika kombinacijom metadona i buprenorfina, 15 ovisnika ostalom psihijatrijskom terapijom, te 714 ovisnika individualnim tretmanom.

Na području županije tijekom 2005. godine 182 osobe bile su u tretmanu ili su zatražile pomoæ u centrima socijalne skrbi, od tog broja 94 osobe su maloljetne i 88 mlaðe punoljetne osobe. S osobama koje su se samoinicijativno javile, centri provode individualni i savjetodavni rad, a ako su odgojne mjere izrekli odvjetništvo i sud, centri osiguravaju provoðenje i ispunjenje posebne obveze podvrgavanja struèno medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droga ili drugih ovisnosti, te smještaj u terapijske zajednice.

U tretmanu Centra za prevenciju i suzbijanje bolesti ovisnosti u Osijeku tijekom 2005. godine bilo je 46 opijatskih ovisnika, od toga 34 muška ovisnika i 12 ženskih ovisnica, a 136 novopridošlih ovisnika i konzumenata ostalih droga, od toga 121 muški ovisnik i 15 ženskih ovisnica.

Tijekom 2005. godine Centar je imao 259 struènih intervencija s roditeljima èija su djeca u tretmanu centra, te 76 intervencija putem savjetovališta za roditelje èija djeca nisu bila u tretmanu centra.

Županijsko Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga u 2005. godini održalo je jednu sjednicu na kojoj je raspravljalo o Izveštću o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga na području Osjeèko-baranjske županije u 2004. godini. Centar u svom radu suraðuje s ustanovama koje se, meðu ostalim, bave i problematikom droge kao što su Carinarnica Osijek, KB Osijek, PU Osjeèko-baranjska, Županijsko državno odvjetništvo, opæinska odvjetništva, centri za socijalnu skrb i škole. Centar do sada nije provodio nikakve programe.

4.15. Šibensko-kninska županija

Na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga, u županiji djeluje Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije (s ispostavama u Drnišu i Kninu) i u sastavu Zavoda – Centar za

prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje bolesti ovisnosti Šibensko-kninske Źupanije (sjedište u Šibeniku), Opæa bolnica Šibensko-kninske Źupanije – Odjel psihijatrije i neurologije (lokalitet Šibenik i Knin), Centar za socijalnu skrb Šibenik (u sastavu kojeg je i Savjetovalište za djecu, mladeŹ, brak i obitelj), Centar za socijalnu skrb Drniš, Centar za socijalnu skrb Knin, Zajednica “ Mondo Nuovo-Novi svijet” , Caritas Šibenske biskupije, Savjetovalište za mlade, brak i obitelj pri Biskupskom ordinarijatu Šibenik, Udruga “ANST 1700”-Udruga za resocijalizaciju bivših ovisnika Split, Zajednica “Cenacollo” , Udruga “Prijatelj” – Udruga za resocijalizaciju bivših ovisnika.

Tijekom 2005. u Źupaniji su provođeni programi terapije konzumenata i ovisnika o opojnim drogama, programi sekundarne i tercijarne prevencije što je ukljuèivalo savjetodavni rad s pojedincima i obiteljima u cilju savladavanja specifiènih poteškoæa pri zapošljavanju i osamostaljenju. Osim navedenog, provođeni su i preventivni programi kroz izravni rad sa svom populacijom predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske djece i mladeŹi u informativnom i edukativnom dijelu štetnosti ovisnosti kroz programe “naèina rješavanja problema”.

Šibensko-kninska Źupanija je na prijedlog Povjerenstva za prevenciju i suzbijanje zlouporabe sredstava ovisnosti Šibensko-kninske Źupanije i prethodno evaluiranih rezultata ankete “Navike, stavovi i ponašanje u vezi sa zluporabom sredstava ovisnosti petnaestogodišnjaka prvih razreda srednjih škola s podruèja Šibensko-kninske Źupanije” donijela Program prevencije ovisnosti na podruèju Šibensko-kninske Źupanije.

Tijekom 2005. godine u organizaciji Zavoda za javno zdravstvo proveden je dio edukativnog programa (Program realitetne terapije “Uèenje socijalnih vještina”) za voditelje školskih preventivnih programa i voditelje preventivnih aktivnosti, koji se nastavlja i tijekom 2006. s ciljem širenja programa na djelatnike predškolskih ustanova. U središtu programa je “Savjetovalište za mlade Šibensko-kninske Źupanije”.

Prema podacima Centra za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje ovisnosti, tijekom 2005. godine u tretmanu je bilo ukupno 255 osoba, od toga 231 muška osoba i 24 Źenske osobe.

Tablica 69. Broj lijeèenih prema dobi

Dob (godina)	Broj
15-19	11
20-24	36
25-29	74
30-34	74
35-39	30
40-44	20
45-49	6
50 i više	4

Prema vrsti dge najbrojniji su bili heroinski ovisnici (233), slijede kanabinoidi (19), dok je kod uporabe heptanona, stimulativnih sredstava i halucinogena bio po jedan sluèaj.

Tijekom 2005. godine u tretmanu Centra za socijalnu skrb, zbog problema s alkoholom i drogama, te poèinjenja kaznenih djela i prekršaja bilo je 20 osoba, od toga broja bilo je 18 muških i 2 ženske osobe. Maloljetnih osoba (do 18 godina) je 8, a u dobi od 18 do 23 godine njih 12. Rješanjem Centra dvije su osobe upuene na lijeèenje u terapijsku zajednicu. Sud je izrekao mjere lijeèenja i odvikavanja od droga za tri osobe, a Državno odvjetništvo za pet osoba.

U 2005. g. u Centru za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje evidentirano je 36 novopridošlih opijatskih ovisnika, od toga broja 33 muške i 3 ženske osobe.

Evidentirano je 13 novopridošlih konzumenata kanabinoida muškog spola, za ostale droge nema novopridošlih konzumenata ili ovisnika, a savjetovano je 129 obitelji o problemu droga.

Županijsko povjerenstvo sastalo se pet puta tijekom 2005. godine, provelo anketu u vezi sa zlouporabom sredstava ovisnosti meðu petnaestogodišnjacima, a na temelju dobivenih rezultata otvoreno je Savjetovališta za mlade u kojem æe raditi struènjaci raznih profila na osnovi potpune anonimnosti i obuhvata osoba koje ne žele stupiti u kontakt putem institucija.

Dostupnost navedenih nosilaca preventivnih aktivnosti poveæat æe se radom u poslijepodnevnim satima, te uvoðenjem besplatne telefonske linije. Savjetovališta za mlade funkcionirat æe kao prva stepenica, odnosno savjetovališta neposrednog anonimnog kontakta, te æe dijelom služiti i kao "trijažni" centar pri usmjeravanju u druge specijalizirane ustanove.

4.16. Vukovarsko-srijemska županija

Socijalne i zdravstvene ustanove, te nevladine organizacije koje djeluju u području suzbijanja zlouporabe opojnih droga na području županije su; Centar za socijalnu skrb Vukovar, Vinkovci, Županja, Zavod za javno zdravstvo, Centar za prevenciju ovisnosti i izvanbolnièko lijeèenje Vinkovci, Društvo Crvenog križa – služba Vinkovci, Zajednica Cenacolo, te drugi.

U razdoblju od 2000. – 2004. Centar za prevenciju ovisnosti i izvanbolnièko lijeèenje je svojom djelatnošæu (praenje problema ovisnosti, provedba preventivnih mjera i aktivnosti savjetovališta za ovisnike i zdravstvene djelatnike, povezivanje s terapijskim zajednicama, suradnja s Vladinim uredom i drugim županijskim centrima, te zainteresiranim društvenim, crkvenim i humanitarnim organizacijama) pokrivaø područje cijele županije.

Sukladno izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga, od 1. sijeènja 2005. godine djelatnost Centra se provodi u sklopu Zavoda za javno zdravstvo. Županija u proraèunu osigurava sredstva za rad – materijalne troškove (150.000,00 kuna), a Grad Vinkovci je donio odluku kojom je prostor u kojem se obavlja djelatnost Centra – dan na uporabu Zavodu za javno zdravstvo bez naknade, dok se u njemu obavlja djelatnost prevencije ovisnosti.

Društvo Crvenog križa Vinkovci kontinuirano je organiziralo savjetovanje mladih u sklopu svoje djelatnosti, na kojima psiholog, lijeènik i dva prosvjetna radnika rade u dogovoru sa srednjim školama

na savjetovanju mladih. U sklopu rada savjetovališta saèinjavaju se ankete, izraðuju brošure o opasnostima ovisnosti.

Prema podacima Centra, u 2005. godini broj opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga na podruèju Vukovarsko-srijemske županije je 555, od kojih 243 opijatska ovisnika (219 ovisnika i 24 ovisnice). Konzumenata ostalih droga je 312, od kojih je 49 ženskih osoba. Broj novopridošlih opijatskih ovisnika u 2005. godini u Centar za prevenciju je 16, od kojih su dvije ženske osobe. Najstariji opijatski ovisnik u tretmanu centra rođen je 1954. godine, a najmlaði 1986. godine. Broj novopridošlih konzumenata ostalih droga u 2005. godini je 72, od toga muških 61 (THC 67, ecstasy 3, benzodiazepini 2).

Centar za prevenciju je tijekom 2005. godine pružio 472 savjetovanja èlanovima obitelji ovisnika i konzumenata droga.

Županijsko poglavarstvo je u rujnu 2005. godine donijelo Rješèenje o osnivanju Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i imenovanju èlanova u kojemu su navedene dužnosti i ovlasti Povjerenstva. Povjerenstvo broji 15 èlanova, a u rad su ukljuèeni predstavnici tijela koja provode preventivne mjere iz podruèja zdravstva, socijalne skrbi, prosvjete, unutarnjih i vanjskih poslova, prometa i financija (carine).

U studenom 2005. godine održana je utemeljiteljska sjednica na kojoj je razmatrana provedba Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u 2004. godini u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj s prijedlozima mjera i aktivnosti koje æe se provoditi na razini županije, te ukljuèivanje u obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti.

4.17. Splitsko-dalmatinska županija

Socijalne i zdravstvene ustanove, te nevladine organizacije koje djeluju u podruèju suzbijanja zlouporabe opojnih droga na podruèju županije su: Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije u sklopu kojeg djeluju: Služba za prevenciju bolesti ovisnosti, Služba školske medicine, savjetovalište Službe za prevenciju ovisnosti u Makarskoj, savjetovalište Službe za prevenciju ovisnosti u gradu Hvaru, uredi centara za socijalni rad na podruèju županije, te niz nevladinih udruga („Reto centar“, Zajednica Cenacolo“, „Zajednica Pape Ivana XXIII“, „Zajednica Susret“, „Most“, „Novi život“, Udruga HULOH Hepatos, „Liga za borbu protiv narkomanije“, San Patrignano-udruga roditelja i drugi).

Tijekom 2005. godine na podruèju županije, savjetovalište Službe za prevenciju ovisnosti ZZJZ-a provodilo je mjere iz programa sekundarne prevencije kao mjere obveznog nadzora od strane sudova i centara za socijalni rad. Osim navedenog, provođen je i program savjetovališta za poteškoæe u uèenju i vladanju školske djece i mladeži s provedbom specifiènih aktivnosti psihologa, defektologa, logopeda. Nevladine organizacije koje na podruèju županije djeluju na suzbijanju zlouporabe opojnih droga provodile su svoje programe odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije. Nadalje, provođena je u sklopu školskih preventivnih programa, kontinuirana edukacija u školama uz suglasnost mjerodavnog ureda državne uprave, kao i aktivnosti koje se odnose na detekciju problema, praæenje i afirmaciju

tretmana na terenu uz provođenje specifičnih programa smanjenja štete, sprječavanja širenja spolno i krvlju prenosivih bolesti.

Opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga na području županije, prema podacima Službe za prevenciju bolesti ovisnosti ZZJZ-a, u 2005. bilo je 764, i to 728 osoba zbog problema s opijatima (651 M i 77 Ž) i 36 osoba zbog eksperimentiranja ili ovisnosti ostalih droga (34 M i 2 Ž). Prema vrsti opojne droge, 728 osoba je bilo zbog zlouporabe heroina, 31 osoba zbog kanabinoida, 1 osoba zbog kokaina, 2 osobe zbog ekstazija i 2 osobe zbog drugih stimulativnih sredstava. Tretman opijatskih ovisnika uključivao je različite programe savjetovanja, detoksifikacijskih postupaka, smanjenja štete i liječenja komorbiditeta, a tretman ostalih ovisnika i eksperimentatora uključivao je savjetovanje liječnika, psihologa i defektologa, praćenje i analizu.

Novopridošli opijatskih ovisnika koji su bili u tretmanu tijekom 2005. bilo je ukupno 195 (171 M i 24 Ž) od kojih 159 osoba zbog heroina, a novopridošli zbog ostalih droga bilo je ukupno 36 (34 M i 2 Ž) od kojih 31 osoba zbog kanabinoida, 1 osoba zbog kokaina, 2 osobe zbog ekstazija i 2 osobe zbog drugih stimulativnih sredstava. Pruženo je ukupno 309 obiteljskih savjetovanja.

Županijsko Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga tijekom 2005. održalo je dva sastanka. Predstavnici Povjerenstva sudjelovali su u radu komisije mjerodavnog ureda državne uprave u vezi sa školskim preventivnim programima, te imali nekoliko medijskih nastupa na temu provođenja državne strategije u borbi protiv zlouporabe opojnih tvari. Članovi Povjerenstva su uz potporu Službe za prevenciju bolesti ovisnosti ZZJZ-a analizirali funkcioniranje sustava prevencije i tretmana po županijskim jedinicama lokalne uprave.

4.18. Istarska županija

Socijalne i zdravstvene ustanove te nevladine organizacije koje djeluju na suzbijanju zlouporabe opojnih droga na području Istarske županije su; Zavod za javno zdravstvo Istarske županije Pula, Fond „Zdravi grad“ Poreč, Savjetovalište za djecu, mlade i obitelj Umag, Društvo Naša djeca Pula, Opća bolnica Pula, zdravstvena ustanova Istarski domovi zdravlja Pula i nekoliko nevladinih organizacija.

Tijekom 2005. godine na području Istarske županije provodio se program Centra za prevenciju i vanbolničko liječenje ovisnosti „Zajedno protiv ovisnosti“; Vršnjak pomagač - mladi volonteri zdravog grada. Zavod za javno zdravstvo Istarske županije provodio je aktivnosti prevencije, izvanbolničkog liječenja i rehabilitacije ovisnika o drogama. Gradovi Pazin, Labin, Rovinj, Buzet provodili su programe usmjerene na primarnu prevenciju za osnovnoškolsku dob i adolescente s naglaskom na prevenciju neprihvatljivih oblika ponašanja, poremećaja u ponašanju te kvalitetno roditeljstvo.

Ukupan broj evidentiranih osoba u Centru za prevenciju i vanbolničko liječenje ovisnosti Pula od 1996. godine do kraja 2005. godine je 1.718. Od toga 1.520 osoba su s istarskog područja, a ostali su iz drugih županija i stranci. Od 1.718 osoba, evidentirano je ukupno 1.167 heroinskih ovisnika, od kojih 1.032 heroinska ovisnika iz Istre, a ostali iz drugih županija i stranci.

Od 1.629 osoba povezanih sa zlouporabom droge, 1.167 + 2 su zbog ovisnosti o heroinu (o metadonu), 338 osoba je zbog zlouporabe marihuane, 63 osobe zbog zlouporabe ekstazija, 16 osoba zbog zlouporabe kokaina, 20 osoba zbog zlouporabe amfetamina (speed), 20 osoba zbog zlouporabe tableta, alkohola i 3 osobe zbog zlouporabe halucinogena.

Tijekom 2005. godine u Službi se radilo s ukupno 1.025 osoba. Od toga je 666 mladih osoba koje zloupotrebljavaju droge (661), 3 osobe alkohol i 2 osobe tablete, 28 mladih osoba dolazilo je u centar zbog problema koji nisu vezani uz zlouporabu droga, a s 331 roditeljem obavljeno je individualno obiteljsko ili grupno savjetovanje.

Od 666 mladih osoba koji konzumiraju droge, 585 osoba su bili zbog ovisnosti o heroinu, 46 osoba zbog zlouporabe marihuane, 5 osoba zbog zlouporabe ekstazija, 10 osoba zbog zlouporabe kokaina, 15 osoba zbog zlouporabe amfetamina i 5 osoba zbog zlouporabe tableta i alkohola.

S mladima se provodi motivacijski program, individualni metadonski program, zaštitni preventivni program (hepatitis, AIDS) te drug-free program. Pristup je uvijek individualan, a provode se individualni, obiteljski, grupni tretmani, kao i s njihovim članovima obitelji.

Broj novopridošlih ovisnika o opijatima je 99 + 1 ovisan o metadonu. Ukupan broj novopridošlih korisnika u Centru tijekom 2005. godine je 178, od toga 24 osobe u savjetovalištu, 100 osoba zbog zlouporabe opijata, 36 osoba zbog marihuane, 10 osoba zbog speeda, 3 osobe zbog kokaina, a zbog tableta i alkohola 5 osoba.

U savjetovalištu je bilo 28 mladih koji nemaju problema s drogama, ali je njihovim obiteljima pruženo savjetovanje u vezi s drogama.

U 2005. godini Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga sastalo se 3 puta na plenarnim sastancima te na još dva sastanka u radnim skupinama. Povjerenstvo je analiziralo provođenje programa koje financira Istarska županija, kao i pristigle prijedloge na javni natječaj za Program javnih potreba – područje prevencije i liječenja u 2005. godini.

Predsjednik povjerenstva i dva člana sudjelovali su u radu Povjerenstva za izradu medijske kampanje „Bježi“ na području županije. Povjerenstvo se periodično sastaje s članovima gradskih povjerenstava u nekom od istarskih gradova za koje se procjenjuje da postoje ozbiljniji problemi. Tako je 13. prosinca 2005. održan sastanak u Labinu na kojemu su uz članove Povjerenstva sudjelovali gradonačelnik Labina, načelnici susjednih općina, predstavnici MUP-a, sudstva, školstva, Crkve, tužiteljstva, Centra za socijalnu skrb i svih drugih relevantnih struktura.

4.19. Dubrovačko-neretvanska županija

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji djeluju četiri centra za socijalnu skrb: Dubrovnik, Metković, Ploče i Korčula, te županijski Zavod za javno zdravstvo. Tijekom 2005. županija je financijski podržala nekoliko projekata nevladinih udruga za suzbijanje zlouporabe opojnih droga; Udruga Život vita iz Vela Luke s programom Prevencija ovisnosti, Udruga Ruka ljubavi iz Dubrovnika s programima Trostruki

most, KLA Ploče s programom Rehabilitacija i resocijalizacija alkoholičara, Hrvatski Crveni križ Korčula s programom Prevencija i izvanbolničko liječenje ovisnosti, te Srednja škola Blato s programom Prevencija ovisnosti.

Za roditelje srednjoškolaca organizirana su predavanja, te tribine s temom "Konzumiranje sredstava ovisnosti među srednjoškolcima u Dubrovačko-neretvanskoj županiji". Na tim su tribinama prezentirani podaci iz istraživanja koje je proveo Zavod za javno zdravstvo u suradnji s Institutom za društvena istraživanja iz Rijeke. Osim predavanja, provodile su se i radionice s temom štetnosti konzumiranja sredstava ovisnosti te kreativne socijalizacijske radionice koje pomažu učenicima usvojiti socijalne vještine (Kako reći NE, Izgradnja samopoštovanja, Osjećaj pripadnosti, Uvažavanje, Nenasilno rješavanje sukoba i slično).

U povodu Dana borbe protiv ovisnosti, na inicijativu Upravnog odjela za društvene djelatnosti na Korčuli je održano nekoliko okruglih stolova o temi "Provedba zakona vezanih uz konzumiranje sredstava ovisnosti". Cilj je bio poboljšati suradnju među ustanovama koje su sudjelovale, a to su: predstavnici Policijske uprave DNŽ – Kriminalistička policija, Državni inspektorat – Ispostava Dubrovnik, Ured državne uprave, Državno odvjetništvo, Zavod za javno zdravstvo DNŽ – Odjel za suzbijanje ovisnosti, Centar za socijalnu skrb Korčula, kao i članovi gradskog i općinskog Poglavarstva Korčule ovlašteni za pitanja zdravstva i socijalne skrbi, ravnatelji i stručni suradnici srednjih i osnovnih škola na Korčuli, te predstavnici Hitne medicinske pomoći DZ Korčula. Konkretnim akcijama djelovalo se u lokalnoj zajednici na suzbijanju uporabe droge.

Ukupan broj prijava opijatskih ovisnika i konzumenata ostalih droga na području županije u 2005. iznosi 224.

Tablica 70. Raspodjela po spolu

Spol	broj osoba u 2005.
Muški	186
Ženski	35
UKUPNO	221

Tablica 71. Raspodjela po dobi

dobne skupine	broj osoba u 2005. (M, Ž)
1-14 godina	0
15-19	21 (17,4)

20-24	74	(59,15)
25-29	57	(49,8)
30-34	41	(36,5)
35-39	15	(12,3)
40-44	9	(9,0)
45-49	4	(4,0)
iznad 50	0	
UKUPNO	221	(186,35)

Tablica 72. Raspodjela po sredstvu ovisnosti

sredstvo ovisnosti	broj prijava u 2005.
Heroin	164
Marihuana	50
Kokain	2
Stimulativna sredstva	4
UKUPNO	224

Tablica 73. Raspodjela po naèinu lijeèenja

naèin lijeèenja	broj prijava u 2005.
upute/savjetovanje/podrška	85
detoks metadonom – spori	40
detoks bez metadona	34

održavanje na metadonu	25
detoks metadonom – brzi	14
bez medikacije/psihosoc. terapija	3
tretman nije započeo	3
hospitalizacija	2
upuæen u drugi centar	2
nepoznato	16
UKUPNO	224

Tablica 74. Broj novopridošlih opijatskih ovisnika i ovisnika i konzumenata ostalih droga u 2005.

sredstvo ovisnosti	ukupan broj osoba (M, Ź)	novopridošle osobe (M, Ź)
Heroin	161 (134,26)	81 (70,11)
Kanabinoidi	50 (45,5)	28 (25,3)
Sedativi	4 (3,1)	1 (0,1)
Kokain	2 (0,2)	1 (0,1)
Stimulativna sredstva	4 (3,1)	3 (3,0)
UKUPNO	221 (186,35)	114 (98,16)

Tijekom 2005. godine u Centru za prevenciju i izvanbolničko liječenje obavljeno je savjetovanje s ukupno 125 obitelji.

Poglavarstvo Dubrovačko-neretvanske županije je na 55. sjednici održanoj 11. travnja 1997. godine donijelo Odluku o osnivanju Odbora za suzbijanje bolesti ovisnosti županije Dubrovačko-neretvanske i imenovanju njegovih članova.

Poglavarstvo Dubrovaèko-neretvanske županije je na svojoj 35. sjednici održanoj 21. sijeènja 2003. godine donijelo Rješnje o osnivanju i imenovanju èlanova županijskog Struènog povjerenstva za provedbu projekta " Rukovođenje i upravljanje za zdravlje".

Nakon provedene edukacije županijski tim za "Rukovođenje i upravljanje za zdravlje" izradio je sliku zdravlja Dubrovaèko-neretvanske županije iz koje je proizašlo pet prioriteta. Budući da su ovisnosti prve na listi prioriteta, imenovano je povjerenstvo posvećivalo posebnu pozornost rješavanju upravo tog problema.

4.20. Međimurska županija

U Centru za prevenciju ovisnosti i izvanbolnièko lijeèenje Međimurske županije, u Èakovcu, djeluje struèni interdisciplinarni tim koji je nositelj većine aktivnosti usmjerenih na smanjenje potražnje droge te planiranje provođenja lijeèenja. Uz terapijski i savjetodavni rad obavlja se i testiranje na prisustvo droga u urinu kod konzumenata u tretmanu, a radi se i na pripremi ovisnika za odlazak u terapijske zajednice.

Centar je ostvario dobru suradnju s lijeèenicima iz Županijske bolnice i Doma zdravlja Èakovec, djelatnicima Centra za socijalnu skrb Èakovec, ravnateljima i struènim suradnicima srednjih i osnovnih škola županije, djelatnicima policije i pravosuđa, terapijskim zajednicama, Centrima za ovisnost na području Hrvatske, te svim drugim institucijama i udrugama koje rade s mladim osobama, a bave se njihovim odgojem i preodgojem.

Centar radi s ovisnicima i konzumentima teških droga, konzumentima i eksperimentatorima, roditeljima i èlanovima obitelji ovisnika i konzumenata, djecom i mladeži radi sumnje na konzumiranje droga (testiranje na prisustvo droge u urinu).

U tretmanu ovisnika i konzumenata provode se tri metode rada; program psihosocijalne pomoći, metadonski program lijeèenja, savjetovanje i edukacija ovisnika i obitelji. Osnovni pristup u organizaciji provođenja tretmana ovisnika i konzumenata je maksimalna individualizacija pristupa. Svakome klijentu osigurava se pomoć i zaštita u provođenju programa održavanja, spori ili brze redukcije metadona, kontrolu urina, savjetovanje, psihosocijalnu pomoć, odlazak u terapijsku zajednicu, obiteljski tretman.

U radu se nastoji ojaèati motivaciju mlade osobe za prekid s uzimanjem droga, pomoći mu u apstinenciji, nauèiti ga i poticati da preuzme odgovornost za svoje ponašanje i posljedice nepridržavanja dogovora ili èinjenja zakonom zabranjenih djela, te pokušava sugerirati kako provoditi slobodno vrijeme te općenito utjecati na kvalitetu njegovog života. Mladi osim što se na lijeèenje javljaju samoinicijativno, upućeni su od obitelji, prijatelja, lijeènika, djelatnika socijalne skrbi ili organa pravosuđa.

U razdoblju od 01. sijeènja do 31. prosinca 2005. u Centar za ovisnosti prvi puta se javilo i zatražilo pomoć 43 osobe, a evidentiran je 861 dolazak i 120 telefonskih poziva.

Od tog ukupnog broja novih klijenata, 16 osoba bili su ovisnici ili konzumenti heroina, a 27 osoba konzumiralo je ostale droge (marihuana, ecstasy, amfetamini, LSD).

Od ukupnog broja osoba koje su tražile pomoæ prvi puta, 12 osoba bile su maloljetne, 3 na heroinu. U 2005. Centar je radio s ukupno 126 osoba koje su imale probleme vezane uz zlouporabu opojnih droga, te 41 mladih osoba koje su se javile zajedno s roditeljima ili su upuæene iz škole radi sumnje da su problemi u ponašanju uzrokovani konzumiranjem droge. Na teškim drogama bile su 83 osobe. U metadonski program lijeèenja, kao pomoæ u lijeèenju heroinskih ovisnika, uključeno je 53 osobe, a na subutex-u su bile 3 osobe. Bilo je 39 pripadnica ženskog spola. U 2005. evidentirana su tri smrtna sluèaja.

Od institucije pravosuða (državno odvjetništvo, opæinski sud, sud za prekršaje) radi provoðenja mjera lijeèenja ili posebnih obveza podvrgavanja tretmanu odvikavanja od bolesti ovisnosti odnosno uključivanja u savjetovanišni rad radi poèinjenja prekršaja i kaznenih djela zlouporabe opojnih droga, prema Zakonu o sudovima za mladež i Kaznenom zakonu u 2005. upuæeno je 5 punoljetnih osoba, 13 mlaðih punoljetnih osoba, 6 maloljetnih osoba.

U razdoblju do 31. prosinca 2005. u Centru su 41 mlada osoba, odnosno roditelja, zatražili pomoæ ili testiranje radi sumnje da su problemi u ponašanju kod njihove djece uzrokovani konzumiranjem droge. Obzirom na pozitivan rezultat na testu, 21 osoba uključena je uz pristanak i suglasnost roditelja u tretman savjetovanja u Centru, a 20 mladih osoba upuæeno je zajedno s roditeljima u Savjetovalište za mlade odnosno Centar za socijalnu skrb.

Tijekom 2005. u suradnji sa službom školske medicine i djelatnikom policije održana su predavanja za roditelje i nastavnike te radionice za uèenike u osnovnim i srednjim školama na temu Odgovorno roditeljstvo, Mladi i ovisnost, odnosno Štetnosti konzumiranja svih sredstava ovisnosti., a u lokalnim medijima organizirane su emisije o problemu ovisnosti.

Od 1993. od kada djeluje Centar za prevenciju ovisnosti i izvanbolnièko lijeèenje Èakovec pa do 31. prosinca 2005. ukupno je evidentirano 579 ovisnika, konzumenata ili eksperimentatora. Od tog broja 209 ovisnici su o heroinu.

U Savjetovalište za mlade javljaju se djeca i mladi s emocionalnim problemima, mladi i njihovi roditelji s problemima komunikacije između èlanova obitelji, mladi odnosno uèenici s problemima u svladavanju školskog gradiva, djeca i mladi s poremeæajima u ponašanju.

U Savjetovalište dolaze mladi i njihovi roditelji samoinicijativno ili su upuæeni iz škole i od lijeèenika odnosno po odluci suda, državnog odvjetništva ili iz centra za socijalnu skrb.

U razdoblju od 01. sijeènja do 31. prosinca 2005. u Savjetovalište se obratilo 113 mladih tražeæi pomoæ ili savjet. U tretman Savjetovališta uključeni su i njihovi roditelji, a prema potrebi ostvaruju se kontakti sa školom i drugim institucijama.

4.21. Grad Zagreb

Odsjek za promicanje zdravlja i zdravstvenu ekologiju Gradskog ureda za zdravstvo, rad i socijalnu skrb Grada Zagreba tijekom 2005. bio je nositelj i provoditelj sljedeæih aktivnosti na prevenciji i

suzbijanju ovisnosti (duhan, alkohol i psihoaktivne tvari). Sukladno Projektu unapređenje rada Službe za prevenciju ovisnosti Zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba, stručna skupina izradila je program unapređenja i organizacije rada Službe za prevenciju ovisnosti. Nova organizacija rada službe odvija se na tri lokacije kao jedinice; Centar za prevenciju ovisnosti/savjetovalište, Centar za izvanbolničko liječenje, Jedinica za centraliziranu podjelu metadona.

Sukladno usvojenom Programu promicanja zdravlja u Gradu Zagrebu ZNAM, MOGU, HOÆU, i tijekom 2005. nastavljena je njegova provedba, a nositelji provedbe su Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje Grada Zagreba, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport, Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba (Služba za školsku i sveuilišnu medicinu, Služba za prevenciju ovisnosti), Policijska uprava zagrebačka - kontakt policajci. Cilj programa je pomoæ djeci i mladima u razvijanju socijalnih vještina kojima æe se oduprijeti negativnim pritiscima vršnjaka i okoline, zdravstveni odgoj djece i mladih u cilju promicanja zdravlja i poticanja zdravih stilova života te pomoæ roditeljima i nastavnicima u unaprjeđenju stručnih znanja i vještina.

Potprogramom "MaH 1" MOGU, AKO HOÆU 1 obuhvaæeni su uèenici 4. razreda osnovnih škola Grada Zagreba, ukupno oko 8.000 uèenika, potprogramom "MaH 2" MOGU, AKO HOÆU 2 obuhvaæeni su roditelji uèenika 6. razreda osnovnih škola Grada Zagreba (oko 8.000 roditelja), potprogramom PREVENCIJA I ALTERNATIVA U OSNOVNIM ŠKOLAMA obuhvaæeni su uèenici 6. razreda osnovnih škola Grada Zagreba (oko 8.000 uèenika), a potprogramom HOLISTIËKI PRISTUP PREVENCIJI OVISNOSTI (alkohol, duhan, psihoaktivne droge) obuhvaæeni su roditelji uèenika petih razreda osnovnih škola Grada Zagreba (oko 10.000 roditelja).

Nadalje, provoæeni su i potprogrami usmjereni na edukaciju voditelja školskih preventivnih programa osnovnih i srednjih škola, te uèenièkih domova Grada Zagreba, kao i programi prevencije ovisnosti kroz edukaciju nastavnikièkih vijeæa svih osnovnih i srednjih škola grada Zagreba, te uèenièkih domova.

U cilju medijskog poticanja prevencije ovisnosti, ostvarena je suradnja s javnim medijima, a u cilju promicanja zdravih stilova života i poticanja prevencije ovisnosti, na bilježnicama koje su na poèetku školske godine 2005. besplatno dobili svi uèenici osnovnih škola otisnut je flayer „Da li znaš“ koji sadržajno upuæuje uèenike na neprihvatljivo ponašanje zlouporabe droga i usmjerava one koji imaju problem da se obrate za pomoæ. Takoðer Plavi radio je tijekom rujna pripremio emisije u kojima su sudjelovali stručnjaci iz podruèja ovisnosti. Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje financijski je podupro izradu sadržaja zdravstvenog odgoja i promicanja zdravlja u novom interaktivnom CD-u Uèilica, te pružio stručnu pomoæ u pripremi kviza znanja s istim sadržajem koji se emitira na Hrvatskoj televiziji. Prigodnim aktivnostima u suradnji s nevladinim udrugama Grada Zagreba obilježen je na Cvjetnom trgu, 26. lipnja 2005. Meðunarodni dan borbe protiv zluporabe droge i nezakonitog prometa drogama. U suradnji s Udrugom socijalnih radnika organiziran je dvodnevni seminar za socijalne radnike o temi „Alkoholizam i socijalnu rad“ u cilju senzibilizacije socijalnih radnika za probleme alkoholizma Povjerenstvo za promicanje zdravlja i prevenciju bolesti Grada Zagreba za 2005. sufinanciralo je programe prevencije ovisnosti (duhan, alkohol, droge) sljedeæih udruga: Udruga roditelja Zajednice susret - Projekt èovjek, UPO Udruga za podršku obitelji ovisnika - Senzibiliziranje javnosti i pomoæ roditeljima kod problema ovisnosti, Udruga za unapređenje kvalitete življenja „LET“ - Program smanjenja štete-rad s intravenskim korisnicima droga, Hrvatska

udruga za kriminologiju - Tercijarna prevencija ovisnosti i antisocijalnog ponašanja osuđenika ovisnika, Pet + - Za život bez ovisnosti, Iskra pravednosti, Udruga Roma Grada Zagreba i Zagrebačke županije - Program obrazovne grupe „Droga ne hvala“, Centar za duhovnu pomoć- Prevencija i suzbijanje ovisnosti u duhovnom području, Udruga MI-MO - Mala škola života, Centar za kreativni rad - Program prevencije i suzbijanja ovisnosti kod djece i mladih, Izviđačka družba – Plava ptica, Klub kulture Agram – edukativna kazališna predstava „Ja ne“, Klub liječenih ovisnika 12 stepenica, Suncokret Oljin – Moj izbor – zdrav izbor, Romi za Rome Hrvatske - Zdrava zajednica.

Zaključak

Budući da je u prošlogodišnjem Izješću o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga istaknuta velika neujednačenost izvješća po pojedinim županijama, za potrebe ovogodišnjeg izvješća, županijama je Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga dostavio jedinstveni obrazac za izradu izvješća, što je pripomoglo kvaliteti i preglednosti dostavljenih podataka, iako još uvijek ne po svim županijama. I dalje su vidljive razlike u broju i vrsti institucija koje se bave problemom ovisnosti o drogama, vrsti i broju programa koji se provode, ali se u većini županija uočavaju pozitivni pomaci u suradnji i koordinaciji za što je zaslužna inicijativa da se u svakoj županiji ustroje županijska povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga kao glavni koordinatori na razini županije za provođenje mjera suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Na razini najvećeg broja županija, središnje mjesto u provođenju mjera i aktivnosti pripada centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti, koji su sukladno Izmjenama i dopunama Zakona o suzbijanju zlouporabe opojnih droga (Narodne novine 163/03) i Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN 121/2003) postali dio županijskih zavoda za javno zdravstvo, odnosno dio Službe za prevenciju ovisnosti pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Većina županija, što je vidljivo iz prikazanih izvješća, vrlo je aktivna u provođenju prevencije ovisnosti i pružanju različitih oblika skrbi i pomoći ovisnicima o drogama i povremenim konzumentima opojnih droga, kao i njihovim obiteljima. Poštujući načelo decentralizacije u pristupu rješavanja problema ovisnosti, koje treba jamčiti jednakomjernu raspodjelu različitih programa i sadržaja u cijeloj Republici Hrvatskoj sukladno stvarnim potrebama pojedinih lokalnih zajednica (odnosno županija), na razini županija i jedinica lokalne samouprave i dalje će se poticati razvijanje mreže različitih programa i usklađivati djelatnosti na području problematike zlouporabe droga s ciljem ostvarivanja glavnog načela smanjenja ponude i smanjenja potražnje, kao i osigurati praćenje provedbe i njihovo vrednovanje. Time bi se trebala osigurati centralizacija zajedničkih aktivnosti i decentralizacija aktivnosti koje su nužne u lokalnoj zajednici te ojačati uloga i zadaća županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe opojnih droga.

5. IZVJEŠĆE O RADU POVJERENSTVA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA, UREDA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I STRUČNOG SAVJETA UREDA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA ZA 2005.

5.1. Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga

Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske osnovano je odlukom Vlade Republike Hrvatske od 12. rujna 2002. kao koordinativno tijelo, a odlukom Vlade Republike Hrvatske, od 2003. godine imenovani su novi članovi Povjerenstva. Povjerenstvo ima predsjednika i jedanaest članova. Predsjednica Povjerenstva je potpredsjednica Vlade gđa Jadranka Kosor, dok su članovi predstavnici resornih ministarstava. Zadaća Povjerenstva je koordinacija aktivnosti ministarstava i drugih subjekata uključenih u program suzbijanja zlouporabe opojnih droga, od prevencije do resocijalizacije, kao i usvajanje godišnjih programa mjerodavnih ministarstava i državnih upravnih organizacija. Povjerenstvo donosi opće i posebne programe mjera za suzbijanje zlouporabe opojnih droga koje će provoditi ministarstva i to:

- programe prevencije za djecu predškolske dobi, učenike osnovnih i srednjih škola i studente visokih učilišta za liječenje i odvikavanje od ovisnosti
- programe za skrb o ovisnicima o opojnim drogama te povremenim uzimateljima opojnih droga
- programe resocijalizacije bivših ovisnika
- programe za pripadnike Oružanih snaga Republike Hrvatske i hrvatske branitelje
- programe za osobe u pritvoru i osobe na izdržavanju kazni zatvora.

Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga priprema sjednice povjerenstva, a ujedno i prati provedbu zaključaka koje je povjerenstvo donijelo. Slijedom zaključaka povjerenstva, u suradnji s resornim ministarstvima kao nositeljima provedbe mjera i aktivnosti Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u RH i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2005., provedeni su sljedeći zaključci:

- Na temelju prijedloga Povjerenstva, Vlada Republike Hrvatske donijela je zaključak da se za 2005. ne donosi novi Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga već da mjerodavna ministarstva nastave u sklopu svojih redovitih djelatnosti provoditi mjere iz Akcijskog plana za 2004. koje su kontinuiranog karaktera, kao i da provedu mjere koje su planirane a nisu izvršene u 2004.
- Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi izradilo je plan aktivnosti vezanih uz započinjanje rada državne terapijske zajednice Pulac, te izradilo prijedlog Zakona o terapijskim zajednicama
- U suradnji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga izrađen je program završetka osnovnog i srednjeg školovanja te izobrazbe i prekvalifikacije zanimanja za ovisnike koji se nalaze u

nekom od tretmana liječenja i za ovisnike koji su uspješno završili neki od tretmana liječenja

- Ministarstvo unutarnjih poslova započelo je aktivnosti vezane uz pronalaženje adekvatne spalionice za spaljivanje oduzetih opojnih droga, te podnijelo izvješće o provedbi Projekta testiranja vozača motornih vozila na opojne droge i analizi stanja navedene problematike
- Prigodnim edukativno-promidžbenim aktivnostima obilježen je Međunarodni dan borbe protiv ovisnosti i Mjesec borbe protiv ovisnosti u Zagrebu te diljem Republike Hrvatske
- Izrađen je konačni prijedlog Smjernica za farmakoterapiju heroinskih ovisnika metadonom, te je na temelju zaključka Povjerenstva upućen Vladi RH na prihvaćanje (prihvaćeno 3. siječnja 2006.)
- Na temelju prijedloga ovlaštenih tijela državne uprave izrađena je Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. koju je Hrvatski sabor prihvatio u prosincu 2005.
- U vezi s mogućnosti koja je predviđena Nacionalnom strategijom a odnosi se na testiranje na opojne droge (učenika, studenata, zaposlenika), imenovano je uže povjerenstvo koje je izradilo Protokol za testiranje na opojne droge kod školske djece i studenata, koji je Povjerenstvo usvojilo i dostavilo na mišljenje Savjetu za mlade Vlade RH
- Na temelju prijedloga mjerodavnih ministarstva izrađen je Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006. – 2009. koji je Vlada Republike Hrvatske prihvatila u veljači 2006.
- Resorna ministarstva i tijela državne uprave podnijela su izvješće o provedenim mjerama iz Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2005. godinu.

5.2. Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga

Jedna od osnovnih zadaća Ureda je sustavno praćenje provedbe Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga koja se odvija kroz koordinativni rad i suradnju s mjerodavnim ministarstvima, tijelima državne uprave na državnoj i lokalnoj razini i suradnju s institucijama civilnog društva. Slijedom navedenog, Ured je zadužen za praćenje provedbe općih i posebnih programa mjera za odvikavanje od ovisnosti i skrbi o ovisnicima o opojnim drogama te povremenim uzimateljima opojnih droga, zaprimanje i analiziranje godišnjih izvješća, za davanje prethodnog mišljenja na godišnje opće i posebne programe suzbijanja zlouporabe opojnih droga i pomoći ovisnicima o opojnim drogama. Na temelju sustavne analize i praćenja provedbe Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, Ured je zadužen i za izradu nacrtu Nacionalne strategije te upućivanje iste Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru na prihvaćanje.

Također Ured zaprima i analizira godišnja izvješća o izvršenju mjera iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana, zaprima i analizira izvješća o ovisnicima o opojnim drogama i povremenim uzimateljima opojnih droga, koji su u postupku odvikavanja, te kojima je pružena pomoć sukladno Zakonu o suzbijanju zlouporabe opojnih droga, zaprima i analizira izvješća o prijavama kaznenih dijela i prekršaja u vezi s opojnim drogama, o zapljenama opojnih droga, prikuplja i analizira podatke o godišnjim potrebama opojnih droga koje se sukladno Zakonu o suzbijanju opojnih droga mogu staviti u promet, vodi nacionalni informacijski sustav o drogama, te osmišljava, nadzire i provodi obrazovnu medijsku kampanju borbe protiv ovisnosti.

Sukladno Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2005. godinu i Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe opojnih droga, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga tijekom 2005. godine proveo je sljedeće aktivnosti.

5.2.1. Izrada Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012.

U koordinaciji s mjerodavnim ministarstvima, Ured je pristupio izradi nove Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. godinu. Članove radne skupine za izradu Nacionalne strategije činili su predstavnici Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva financija - Carinske uprave, te Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija. Svi imenovani članovi radne skupine su izradili, s obzirom na djelokrug rada svog ministarstva i djelovanja u području suzbijanja zlouporabe opojnih droga te postojeću Nacionalnu strategiju i trendove u vezi sa zlouporabom droga u Republici Hrvatskoj, analizu stanja o provedenim mjerama i aktivnostima suzbijanja zlouporabe opojnih droga, te definirali osnovne ciljeve i prioritete nove Nacionalne strategije.

Svako od navedenih ministarstava ustrojilo je posebnu radnu podskupinu koja je obavila analizu postojećeg stanja suzbijanja zlouporabe opojnih droga, i to ne samo u pogledu provedbe mjera i aktivnosti s razine ministarstava, već i s razine institucija čija djelatnost spada u njihov djelokrug, a nakon toga definirani su osnovni ciljevi i prioritete nove Nacionalne strategije sukladno načelu smanjenja ponude i smanjenja potražnje droga i drugim temama Europske strategije o drogama.

S ciljem izrade što cjelovitijeg dokumenta koji nužno treba biti usklađen s Europskom strategijom o drogama, osigurana je i pomoć europskih stručnjaka koji su održali prezentaciju o izradi strateških dokumenata i izvršili evaluaciju nacрта nove Nacionalne strategije u Republici Hrvatskoj na radionici u Splitu, održanoj od 2. do 5. srpnja 2005. godine.

Nakon što je Nacionalna strategija usklađena sa standardima Europske zajednice na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Europskom strategijom o drogama za 2005.-2012. godinu, te s primjedbama ministarstava, institucija i stručnjaka, upućena je Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru u proceduru za usvajanje. Hrvatski sabor je prihvatio novu Nacionalnu strategiju suzbijanja zlouporabe opojnih droga na sjednici održanoj 2. prosinca 2005. godine, a ista je objavljena u Narodnim novinama (N.N. 147/2005).

5.2.2. Izrada Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2009.

U koordinaciji s mjerodavnim ministarstvima i tijelima državne uprave, Ured je pristupio izradi Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje od 2006. do 2009. godine.

Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje od 2006. do 2009. godine predstavlja poseban oblik provedbenog plana, kojim se za mjerodavna tijela državne uprave, jedinice lokalne i podruène (regionalne) samouprave i nevladine organizacije konkretiziraju ciljevi i mjere iz Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012., kao najvažnijeg strateškog dokumenta na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Akcijski plan sukladno praksi zemalja Europske unije donesen je na trogodišnje razdoblje, te je sadržajno i terminski vezan uz strukturu ciljeva Nacionalne strategije i u cijelosti usklađen s Akcijskim planom za droge EU.

Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2009. godinu prihvatila je Vlada Republike Hrvatske 15. veljaèe 2006. godine, a isti predstavlja temeljni dokument za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje od 2006. do 2009. godine.

5.2.3. Izrada Izveštća o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2004.

Ured je prikupio podatke o provedbi mjera iz Nacionalne strategije na nacionalnoj i lokalnoj razini, i to od mjerodavnih ministarstava i tijela državne uprave, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, županija, udruga i terapijskih zajednica, objedinio prikupljene podatke i izradio Izveštće o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2004. godinu koje je prihvatio Hrvatski sabor 2. prosinca 2004. godine. Sustavnom analizom pojedinih poglavlja u Izveštću, Ured je izradio zaključke koji su uvelike odredili smjernice za izradu i drugih strateških dokumenata na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga i ukazali na mogućnosti unaprjeđenja sustava za borbu protiv ovisnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini.

5.2.4. Prijedlog Zakona o terapijskim zajednicama

Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i Stručni savjet Ureda, u suradnji s drugim stručnjacima i nevladinim organizacijama koje se bave problemom ovisnosti, posebice rehabilitacijom ovisnika o drogama, izradio je prijedlog Zakona o terapijskim zajednicama koji je uputio Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi sa zamolbom da se uvrsti u proceduru za usvajanje. Također je na tematskoj sjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Hrvatskog sabora, održanoj 28. lipnja 2005. godine o temi: "Aktualno stanje vezano uz zlouporabu droga i bolesti ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj" zaključeno kako æe se poslati prijedlog Hrvatskom saboru kojim bi se obvezalo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi da što žurnije izradi Zakon o terapijskim zajednicama i prosljedi ga Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru u proceduru za donošenje.

Shodno tome, Hrvatski je sabor 2. prosinca 2005. godine na svojoj 17. sjednici donio zaključak kojim obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od 60 dana Hrvatskom saboru uputi prijedlog Zakona o terapijskim zajednicama.

Temeljem predmetnog zaključka, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, imenovalo je radnu skupinu koja je imala zadatak analizirati da li i jedna država Europske unije ima takav zakon. Tijekom analize i usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom steèevinom Europske unije (acquis communautaire),

izvršena je i analiza pravnih propisa kojima je u zemljama Europske unije regulirano to područje, a radi izrade usporednog prikaza usklađenosti. Uoèeno je da ni u jednoj zemlji Europske unije, pravni status terapijskih zajednica nije reguliran u obliku posebnog i jedinstvenog zakonskog propisa, veæ je to područje regulirano u sklopu više razlièitih zakonskih propisa iz zdravstvenog, socijalnog i drugih područja, a koji se odnose na tretman i rehabilitaciju ovisnika o drogama. Stoga se predlaže da se sukladno europskoj pravnoj steèevini, status terapijskih zajednica i u Republici Hrvatskoj riješi putem izmjena i dopuna postojećih zakonskih propisa te donošenjem podzakonskih propisa.

5.2.5. Smjernice za farmakoterapiju opijatskih ovisnika metadonom

Prijedlog smjernica za izradu Algoritma primjene supstitucijske terapije metadonom je izrađen kako bi se nakon dugog niza godina donio Algoritam primjene supstitucijske terapije metadonom u Republici Hrvatskoj, te shodno tome primjena metadona u lijeèenju opijatskih ovisnika stavila pod nadzor i ujednaèili kriteriji za njegovu primjenu, odnosno kako bi se smanjila njegova zlouporaba te negativne posljedice primjene metadona bez kriterija, ukljuèivši i mogućnost smrtnosti pacijenata zbog predoziranja metadonom. Ured i Struèni savjet Ureda izradili su prvi prijedlog Smjernica za primjenu supstitucijske terapije metadonom te ga uputili Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, a nakon konaènog usklaðivanja navedenih smjernica, Vlada Republike Hrvatske je 3. sijeènja 2006. godine na prijedlog Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi usvojila navedene Smjernice.

5.2.6. Protokol testiranja na droge kod školske djece i studenata

Protokol testiranja na droge kod školske djece i studenata izradio je Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i Struèna radna skupina koju je imenovalo Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske. Osnovna svrha donošenje protokola je osigurati da se mjera testiranja provodi uz zaštitu prava uèenika i obitelji. Protokol je usklađen s primjedbama Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te struènim primjedbama s okruglog stola održanog 6. prosinca 2005. u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

Mjera testiranja uèenika i studenata na opojne droge predviðena je Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. i ima osnovni cilj što raniju intervenciju i pružanje pomoæi tim skupinama mladih, kako bi se sprijeèilo da povremeno konzumiranje droga i eksperimentiranje preraste u ovisnost.

Na VII. sjednici Povjerenstva 15. prosinca 2005. usvojen je Protokol te je zakljuèeno da se prije njegova prezentiranja javnosti dostavi na raspravu Savjetu za mlade Vlade RH, kao i da se organizira okrugli stol o toj temi, na kojem bi sudjelovali i predstavnici nevladinih udruga.

Nakon konaènog usklaðivanja Protokola, Povjerenstvo æe predložiti Vladi RH donošenje zakljuèka kojim æe se testiranja na drogu kod školske djece i studenata moæi provoditi samo prema smjernicama iz Protokola.

5.2.7. Aktivnosti usmjerene na prevenciju zlouporabe opojnih droga

S ciljem provoðenja ove mjere Ured je organizirao i proveo sljedeæe aktivnosti. Održane su radijske i televizijske emisije u kojem se raspravljalo o temi ovisnosti o drogama i gdje su gostovali struènjaci iz

Ureda i Struènog savjeta. Gostovanja su bila u televizijskim emisijama HRT-a Dobro jutro Hrvatska, Meðu nama, Respublica, Otvoreno i druge. U tom smislu zaposlenici i predstojnica Ureda imali su gostovanja i na Hrvatskom radiju, Plavom radiju, Zagrebaèkom radiju i drugima. Tijekom cijele godine, a osobito tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti (od 15. studenog do 15. prosinca 2005.) emitirane su jednom na tjedan na Zagrebaèkom radiju emisije o razlièitim aspektima problema ovisnosti i zlouporabe opojnih droga. U svim emisijama ukazivalo se na problem ovisnosti o drogama, raširenosti zlouporabe opojnih droga, te se nastojalo informirati graðane o svim znaèajnijim aktivnostima Ureda, kao i o aktivnostima koje se s državne razine provode s ciljem suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Takoðer Spot Antiecstasy koji je izradio Ured emitiran je tijekom cijele godine na Novoj TV i HRT-u. Na taj naèin nastojalo se senzibilizirati javnost za problem ovisnosti o drogama i podiæi razinu svijesti graðana o tom problemu, a s osnovnim ciljem motiviranja što veæeg broja graðana na aktivno ukljuèivanje u rješavanje problema ovisnosti.

Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa organizirao je seminar za nositelje školskih preventivnih programa pod nazivom "PROGRAMI PREVENCIJE OVISNOSTI U SUSTAVU ŠKOLSTVA", koji je održan od 31. ožujka do 2. travnja 2005. godine u Ugostiteljsko-turistièkom uèilištu, Zagreb.

Osnovni cilj seminara bio je pomoæi nositeljima školskih preventivnih programa da se kroz interaktivna predavanja i radionice što bolje upoznaju s problemom ovisnosti o drogama sa psihološkog, socijalnog i medicinskog aspekta, a samim tim unaprijede planove za provedbu programa prevencije ovisnosti u sustavu školstva, ali i u sustavu šire društvene zajednice. Na seminaru je nazoèilo 120 nositelja školskih preventivnih programa (iz svake županije koordinator školskih preventivnih programa i po pet èlanova županijskih povjerenstava za školske preventivne programe).

Svim sudionicima seminara podijeljena je knjižica "Što bi trebali znati o drogama", koju je izradio Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga u sklopu Medijske kampanje iz 2004. godine. Knjižica je takoðer dostavljena i svim županijskim uredima za društvene djelatnosti, Odsjeku za prosvjetu, kulturu i šport kako bi je prosljedili u sve odgojno-obrazovne ustanove na području svake županije.

Nastavljeno je s provoðenjem projekta Anti droga telefon, èiji je rad tijekom 2005. godine u cijelosti financirao Ured. Na Anti droga telefonu uposlene su dvije osobe na puno radno vrijeme, te je na taj telefon tijekom 2005. zaprimljeno oko tisuæu poziva s razlièitim upitima o problemu ovisnosti. Na svim letcima i drugim tiskanim materijalima, kao i u javnim medijima, tiskan je ili prezentiran broj Anti-droga telefona, kako bi se što veæi broj graðana informirao o moguænosti javljanja na Anti-droga telefon, te moguænosti dobivanja informacija i savjeta u vezi s problemom ovisnosti.

Takoðer Ured je izdao 3 broja biltena Putokaz koji je distribuirao svim udrugama i institucijama koje se bave problemom ovisnosti. Osim struènih èlanaka o temi ovisnosti o drogama i izvješæa o aktivnostima Ureda i drugih ministarstava i institucija koje se bave suzbijanjem zlouporabe opojnih droga, posebice o suradnji s meðunarodnim institucijama na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga, u svakom broju biltena svoj program je predstavilo po nekoliko udruga i terapijskih zajednica.

U povodu obilježavanja Meðunarodnog dana borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama (26. lipnja 2006.) organizirana je promocija Zbornika radova s konferencije "Borba protiv

ovisnosti – Borba za zdravu obitelj” (Pula od 19. do 22. rujna 2004. godine) te sastanak s udrugama za suzbijanje zlouporabe opojnih droga koje financira Ured. Sastanak je organiziran radi unaprjeđenja suradnje Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga s nevladinim organizacijama koje djeluju na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj. Shodno tome, potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske, ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti i predsjednica Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, gđa Jadranka Kosor prezentirala je na sastanku zaključke spomenute konferencije, a razmatrana je i aktualna problematika u vezi sa zlouporabom opojnih droga te mogući načini rješavanja postojećih problema. Sve udruge su s ciljem što bolje međusobne suradnje ali i suradnje s državnim institucijama predstavile svoj program i ukazale na osnovne probleme s kojima se susreću u njegovoj provedbi. Na sastanku je dana i preporuka udrugama da u svojim sredinama u suradnji s državnim institucijama i javnim medijima iniciraju obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama, a kako bi se javnost senzibilizirala za problem ovisnosti o drogama.

5.2.7. Ostale aktivnosti koordinacije i suradnje s ministarstvima, županijama, udrugama i institucijama

Ured je aktivno sudjelovao na tematskoj sjednici Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Hrvatskog sabora, održanoj 28. lipnja 2005. godine o temi: "Aktualno stanje vezano uz zlouporabu droga i bolesti ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj" na kojem je, među ostalim, zaključeno kako će se poslati prijedlog Hrvatskom saboru kojim bi se obvezalo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi da što žurnije izradi Zakon o terapijskim zajednicama i uputi ga Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru na prihvatanje.

Proveden je natječaj za dodjelu financijskih potpora programima i projektima udruga koje se bave problemom ovisnosti, te su dodijeljena financijska sredstva i sklopljeni ugovori, a po završetku provedbe programa provedena je financijska i programska evaluacija svih financiranih projekata. Na Natječaju za dodjelu financijske potpore, u sklopu raspoloživih sredstava Državnog proračuna za 2005. godinu na poziciji Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske financijsku je potporu ostvarilo 26 udruga za čije je projekte odobreno ukupno 1.475.000,00 kuna. Nakon provedene evaluacije svim je udrugama dostavljeno pismeno izvješće o njezinim rezultatima, te smjernice kako u budućem razdoblju otkloniti utvrđene nedostatke u provedbi programa ili financijskom poslovanju.

Predstavnici Ureda nazočili su javnim tribinama i okruglim stolovima o problemu ovisnosti koje su organizirali ministarstva, nevladine organizacije, županije i druge institucije te aktivno sudjelovali u njihovu radu.

Na zamolbu predstavnika županija, Ured je pružao stručnu pomoć u osmišljavanju programa na lokalnoj razini te na traženje županijskih povjerenstava davao stručna mišljenja na njihove programe, primjerice pružanje stručne pomoći Varaždinskoj županiji pri izradi smjernica za protokol testiranja učenika srednjih škola na droge i provedbe te mjere na području županije, pružanje stručne pomoći pri konstituiranju županijskih povjerenstava, izradi izvješća i akcijskih planova na razini županija. Na poziv

predstavnik županija, predstavnici Ureda sudjelovali su i na sastancima županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i to: Varaždinske, Zagrebačke i Vukovarsko-srijemske županije. Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga započeo je u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa provedbu programa završetka obrazovanja, odnosno prekvalifikacije zanimanja ovisnika koji se nalaze na rehabilitaciji u terapijskim zajednicama. U tom cilju održan je koordinacijski sastanak 11. studenog 2005. u Splitu s predstavnicima terapijskih zajednica, Pučkog otvorenog učilišta i Ureda, kako bi se izradio konkretan plan za provedbu prekvalifikacije i doškoloavanja ovisnika koji se nalaze na rehabilitaciji u tim terapijskim zajednicama. Tijekom studenog 2005. godine ispitani su interesi ovisnika za doškoloavanje i prekvalifikaciju u terapijskoj zajednici Susret (Terapijska kuća Āiovo i Cista Velika) i u svim terapijskim kućama Zajednice Papa Ivan XIII. Ispitivanje interesa ovisnika za pojedina zanimanja u navedenim terapijskim zajednicama obavilo je Pučko otvoreno učilište u Splitu i timovi za profesionalnu orijentaciju Zavoda za zapošljavanje, u suradnji s voditeljima terapijskih zajednica, te je elaborat s ukupnim troškovima provođenja prekvalifikacije i doškoloavanja ovisnika u tim terapijskim zajednicama dostavljen 14. prosinca 2005. godine Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa, koje je sukladno Akcijskom planu glavni nositelj ove mjere. U ostalim terapijskim zajednicama, ovisno o lokaciji terapijskih kuća, dogovoreno je da ispitivanje interesa ovisnika i sastavljanje individualnog programa obave Pučko otvoreno učilište u Splitu, Grad Krapina-Srednja škola, te Pučko otvoreno učilište u Zagrebu, kao i timovi za profesionalnu orijentaciju podružnica Zavoda za zapošljavanje koji su ovlašteni za područje gdje su smještene pojedine terapijske kuće.

5.3. Stručni savjet Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga

Kao stručno tijelo pri Uredu djeluje Stručni savjet, koji čine stručnjaci za područje prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga sa zadaćom pružanja stručne pomoći Uredu u odlučivanju o svim pitanjima suzbijanja zlouporabe opojnih droga, davanja stručnih mišljenja o svim važnim pitanjima iz područja prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga na državnoj i lokalnoj razini, te davanja prijedloga za donošenje propisa na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga.

Tijekom 2005. godine održano je ukupno 7 sastanaka Stručnog savjeta. Na sastancima Stručnog savjeta razmatrano je niz aktualnih pitanja iz područja prevencije ovisnosti te liječenja i resocijalizacije ovisnika, a članovi Stručnog savjeta su bili uključeni i u izradu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporaba opojnih droga i drugih strateških dokumenata i prijedloga. Na svojim sastancima Stručni savjet je donio sljedeće preporuke i zaključke.

Raspravljano je o Zakonu o terapijskim zajednicama i obrazloženju navedenog zakona. Osnovna svrha donošenja navedenog zakona je potreba pružanja stručne pomoći ovisnicima i povremenim uzimateljima opojnih droga, te osiguranje osnovnih uvjeta u pogledu smještaja, prehrane, rehabilitacije, kao i integriranje stručnih i etičkih standarda u programe terapijskih zajednica nužnih pri tretmanu bolesti ovisnosti o drogama. Članovi Stručnog savjeta i Ured izradili su Nacrt prijedloga Zakona o terapijskim zajednicama, kao i obrazloženje za njegovo donošenje, te su na nekoliko sastanaka navedeni zakon usklađivali s primjedbama udruga i stručnjaka. Konačno je u vezi s prijedlogom Zakona o terapijskim zajednicama zaključeno da se prijedlog Zakona sa spomenutim

izmjenama i dopunama udruga i struènjaka uputi na mišljenje Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, te da se potom zatraži od navedenog ministarstva njegovo upuæivanje u redovitu proceduru za donošenje Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru.

Raspravljano je o prijedlogu Smjernica za farmakoterapiju heroinskih ovisnika metadonom koje je izradilo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Struèni savjet je iznio nekoliko glavnih primjedbi vezanih uz navedene Smjernice koje su poslone Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi.

Predloženo je Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Hrvatskog sabora da se održi proširena sjednica s temom "Aktualno stanje vezano uz zlouporabu droga i bolesti ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj", te su i predložene teme za raspravu. S tim u vezi, Struèni savjet je donio zakljuèak da se Vladi RH i Hrvatskom saboru predloži donošenje Zakona o terapijskim zajednicama te da se Ured preustroji u središnji državni ured, u cilju što efikasnijeg povezivanja odgovornosti i ovlasti u vezi s koordinacijom na provođenju sveukupnih mjera suzbijanja zlouporabe opojnih droga.

Raspravljano je o nacrtu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga u Republici Hrvatskoj za 2006.- 2012. godinu, te su na predmetni nacrt èlanovi Struènog savjeta dali primjedbe koje su veæim dijelom integrirane u konaèni nacrt teksta Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Predsjednik Struènog savjeta poslao je dopis potpredsjednici Vlade Republike Hrvatske, ministrici obitelji, branitelja i meðugeneracijske solidarnosti i predsjednici Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, gospoði Jadranki Kosor, s prijedlogom da se tijekom Mjeseca borbe protiv ovisnosti organizira zajednièka konferencija za tisak Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade RH i Struènog savjeta, kako bi se predstavnicima medija s najviše razine predstavila nova Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe opojnih droga i svi znaèajni programi na tom podruèju.

Raspravljano je o potrebi veæeg angažmana svih subjekata u društvu na provedbi programa resocijalizacije ovisnika, posebice programa prekvalifikacije, doškolovanja i zapošljavanja, te stavljanja veæeg naglaska na preventivne aktivnosti osobito u "Mjesecu borbe protiv ovisnosti". Stoga je predloženo da se u Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2009. godinu posebna pozornost posveti mjerama resocijalizacije ovisnika, te pošalje dopis svim županijama kako bi im se dao poticaj da takoðer na razini županija izrade Akcijski plan u kojem bi posebno znaèajnu ulogu imali programi prevencije ovisnosti te programi resocijalizacije ovisnika.

U pogledu unaprjeðenja suradnje s udrugama i sustava za dodjelu financijske potpore udrugama koje pridonose borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe opojnih droga predloženo je da se osnuje jedinstvena struèna radna skupina koja æe na temelju jedinstvenih kriterija za ocjenu projekata udruga koji pridonose borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe opojnih droga, ocjenjivati u svim ministarstvima i tijelima državne uprave projekte i programe udruga koje se bave suzbijanjem zlouporabe opojnih droga. Predloženo je da se raspodjela financijskih sredstava iz Državnog proraèuna i lutrijskih sredstava dogovara sukladno godišnjim prioritetima i djelokrugu rada pojedinih ministarstava i tijela državne uprave, s tim da se prioriteti natjeèaja iz razlièitih ministarstava ne bi trebali preklapati.

Razmatrano je pitanje testiranja uèenika osnovnih i srednjih škola te studenata na opojne droge. Èlanovi Struènog savjeta predložili su da se provedba ove mjere unese i u Nacionalnu strategiju i

Akcijski plan, ali da se prije njezina prezentiranja javnosti izradi opsežan elaborat o oèekivanim preventivnim uèincima ove mjere, o njezinu utjecaju na kršenje ljudskih prava uèenika, posebice o postupcima prema uèenicima i studentima èiji su rezultati testa pozitivni.

Zaključak

Sukladno Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2005. godinu i Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe opojnih droga, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga proveo je tijekom 2005. cijeli niz aktivnosti od kojih posebno treba istaknuti izradu nove Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2012. godinu i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2006.-2009. godinu.

Buduæi da Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga prati provedbu mjera i aktivnosti predviđenih gore navedenim dokumentima, u zadnjih nekoliko godina uoèena je bolja koordiniranost i uèinkovitost sustava u cjelini, što se oèituje u efikasnijoj provedbi mjera, boljoj organizaciji sustava lijeèenja ovisnika, veæem broju zapljena opojnih droga, aktivnijim ukljuèivanjem lokalne uprave u provedbu suzbijanja zlouporabe opojnih droga na njihovom podruèju, veæem broju preventivnih i edukativnih aktivnosti koje se u sklopu školskog sustava provede u cijeloj Hrvatskoj. Ured je razvio vrlo dobru suradnju s udrugama za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, posebice s onima koje se bave pružanjem pomoæi ovisnicima i konzumentima opojnih droga te njihovim obiteljima. Ured je takoðer kontinuirano razvijao meðunarodnu suradnju, posebice s europskim institucijama (EMCCDA; Pompidou grupa i druge), te obavio sve pripreme za provedbu programa CARDS za 2004. pod nazivom "Jaèanje kapaciteta za borbu protiv ilegalne trgovine i zlouporabe droga".

6. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI UREDA ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA

Jedna od temeljnih zadaæa Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, sukladno Uredbi o osnivanju Ureda (èlanak 2.) suradnja je s meðunarodnim tijelima, ustanovama, udrugama i drugim pravnim i fizièkim osobama.

Rad svih mjerodavnih tijela zaduženih za problematiku droga na europskoj, ali i široj meðunarodnoj razini usko je vezan, buduæi da isti tim europskih struènjaka radi na zajednièkim interesima. Republika Hrvatska aktivno suraðuje s UN-ovim Uredom za droge i kriminal (UNODC), èlanica je UN-ove Komisije za opojne droge (CND), zatim s Pompidou grupom Vijeæa Europe te intenzivno radi na unaprjeðenju bilateralne suradnje sa zemljama èlanicama EU-a, ali i šire regije. Od 2004. Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga RH sudjeluje i u svojstvu promatraèa na Reitox sastancima Europskog centra za praæenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA). Osim navedenog, Ured je aktivno ukljuèen i u regionalnu i subregionalnu suradnju, posebice sa susjednim državama koje su na tzv. "Balkanskoj ruti". Vezano uz proces pristupanja Europskoj uniji, tijekom 2005. je zapoèeta analiza

stupnja usklađenosti hrvatskog zakonodavstva na području droga s pravnom steèevinom Europske unije.

6.1. Pompidou grupa Vijeća Europe

Kontrolna komisija (Audit Committee) Pompidou grupe, Atena, sijeèanj 2005.

Slijedom odluke donesene na 54. sastanku stalnih predstavnika Pompidou grupe Vijeća Europe (Strasbourg, od 4. - 5. studenog 2004.), Kontrolna komisija je organizirala tri sastanka (Pariz, Atena, Varšava) na kojima se raspravljalo o budućoj ulozi i funkciji Pompidou grupe (PG). Cilj tih rasprava je bio dobiti od zemalja članica njihovo viđenje budućeg uloge PG, a posebice kriterije i argumente kojima podupiru svoje stavove. U Ateni je 13. sijeènja 2005. održan sastanak u obliku okruglog stola, na kojem su mišljenje o navedenom pitanju iznijele Austrija, Bugarska, Grèka, Hrvatska, Poljska i Velika Britanija, na osnovi pitanja koja su bila podijeljena u dvije skupine, tj. procjena sadašnjeg rada PG te budućeg uloga i struktura PG, kao i perspektive na području međunarodne suradnje. Svaki je sudionik aktivno sudjelovao u diskusiji o svakom od šest pitanja podijeljenih u prethodno navedene dvije skupine.

U vezi s pregledom sadašnje uloge PG poseban je naglasak stavljen na nužnost preciznog definiranja područja rada svih relevantnih institucija (Pompidou grupa, Horizontalna grupa za droge, EMCDDA, EUROPOL, UNODC, WHO) kako bi se izbjeglo preklapanje u provođenju razlièitih aktivnosti. Govoreći o proteklom radu i proizvodima PG, te korisnosti istih pri izradi i oblikovanju politika zemalja članica, općenito je zakljuèeno kako su se jednim od najboljih proizvoda pokazala istraživanja provedena među školskom populacijom (tzv. school survey), metodologije namijenjene usvajanju osnovnih strategija i politika, brojne stručne publikacije, stručni seminari, kao i model brze procjene. Posebno je istaknuta važnost ESPAD-ovih istraživanja, koje je većina zemalja poèela provoditi na temelju preporuke PG. Glede budućeg rada istaknuta je važnost evaluacije, te je predloženo razvijanje evaluacijskih alata i metodologije od strane stručnjaka ukljuèenih u rad PG. Prisutni su se jednoglasno složili kako PG, organizacijski gledano, treba ostati u sklopu Vijeća Europe. Istaknuta je i važnost održavanja ministarskih konferencija svake tri godine radi jaèanja političkih obveza i službene potpore zemalja.

Kontrolna komisija je na osnovi zakljuèaka triju sastanaka procijenila postojeći radni program te ulogu i funkciju PG, o èemu je izvijestila stalne predstavnike zemalja na redovitom sastanku.

U sklopu sastanka u Ateni 14. sijeènja 2005. održan je sastanak predstavnika Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i predsjednika OKANA-e na kojem su predstavljene glavne zadaće obiju institucija i aktualno stanje u zemljama po pitanju problematike ovisnosti, te se raspravljalo o mogućnostima budućeg suradnje. OKANA je kao glavna grèka organizacija za borbu protiv droga osnovana 1995. godine. Planira, promièe i primjenjuje nacionalnu politiku o prevenciji, lijeèenju i rehabilitaciji ovisnika o drogama, bavi se problemom droga na nacionalnoj razini, osigurava valjane i dokumentirane informacije, te podiže svijest javnosti o problematici droga, osniva i upravlja centrima za prevenciju, jedinicama za lijeèenje te socijalnim i profesionalnim reintegracijskim centrima.

Predsjednik OKANA-e je, nakon što je detaljno upoznat s aktivnostima Neformalne koordinativne skupine kojom je tijekom 2004. predsjedavala Republike Hrvatska, izrazio spremnost na pružanje političke potpore u EU i financijske, odnosno organizacijske pomoći pri eventualnoj organizaciji regionalnih stručnih seminara, te je u tom smislu dogovorena i daljnja suradnja.

Treći sastanak Stručnog foruma Pompidou grupe o liječenju, Rim, veljača 2005.

Krajnji cilj sastanka Stručnog foruma Pompidou grupe o liječenju je bila izrada i izdavanje kratke publikacije o skrbi o mladim ovisnicima o drogama, u dobi između 14 i 25 godina, s posebnim naglaskom na njihov prvi kontakt s intervencijskim službama, uključujući aspekte poput dijagnostičkih metoda, modaliteta skrbi, najboljih praksi, smjernica, preporuka i sl. Zlouporaba droga se obično povezuje s mladima, stoga je ova stručna skupina svoj rad odlučila posvetiti skrbi o mladima koji uzimaju droge. Tijekom prošle desetljeća neke su zemlje osnovale intervencijske službe koje su uglavnom usmjerene prema potrebama mladih koji uzimaju droge. Budući da se danas takve službe susreću s raznovrsnim problemima, potrebno je izraditi smjernice za što bolju komunikaciju raznih stručnjaka s mladim osobama koje uzimaju droge. Sudionici su se složili da ako želimo stručnjacima na terenu osigurati nešto više od načina na koji će poboljšati njihovu svakodnevnu praksu, smjernice za skrb o mladima koji uzimaju droge, posebno onima koji se sustavu zdravstvene skrbi obraćaju prvi put, moraju biti više nego zbirka pozitivnih iskustava, dobre prakse te dijagnostičkog i terapijskog protokola. Jedna od ciljanih grupa publikacije, osim ovisnika, svakako moraju biti roditelji, školski djelatnici, liječnici, budući da svaki zasebno ne sagledava sveukupne aspekte života mladih. Potrebno je i povećati svijest ljudi koji se bave socijalnom politikom jer mladi trebaju posebnu skrb. Na kraju sastanka dogovoren je sadržaj publikacije s konkretnim smjernicama za pojedina poglavlja koja su stručnjacima delegirana radi pisanja. Publikacija će biti predstavljena na redovitoj ministarskoj konferenciji Pompidou grupe koja će se održati u 2006. godini.

Treći sastanak Stručnog foruma Pompidou grupe o kaznenom pravu, Strasbourg, travanj 2005.

Platforma posvećena kaznenom pravu usmjerena je na promicanje usklađivanja kontrolnih i zakonskih instrumenata, s ciljem poboljšanja kazneno-pravnih odgovora na aktualno stanje zlouporabe droga. U skladu s multidisciplinarnim pristupom Pompidou grupe, Stručni je forum o kaznenom pravu usmjeren i na socijalne aspekte kazneno-pravnih mjera. U skladu s navedenim, intenzivno se radi na promicanju promjena u politikama i praksama koje se odnose na zatvorenike ovisne o drogama te na alternative kazni zatvora (npr. sudovi za droge). Glavna tema ove platforme je definiranje različitih aspekata društveno neprihvatljivih ponašanja vezanih uz droge kao i mogućih načina za njihovo rješavanje, što je i bila tema prvog sastanka Stručnog foruma o kaznenom pravu, održanog u travnju 2004. Drugi Stručni forum bio je posebno usmjeren na problematiku "otvorenih narko-scena" kao dijelu društveno devijantnih ponašanja, pa su stručnjaci svoj daljnji rad odlučili posvetiti tom značajnom kriminogenom području.

Treći je sastanak Stručnog foruma o kaznenom pravu bio posvećen praktičnim mjerama koje je potrebno poduzeti radi poboljšanja suradnje i partnerstva između tijela kaznenog progona i raznih

socijalnih i zdravstvenih službi koje se bave problemima vezanim uz otvorene narko-scene. U tom smislu, osam stručnjaka predstavilo je svoje nacionalne modele interakcije policije i socijalnih ustanova na terenu, nakon čega je uslijedila rasprava o nekim kontraverznim pitanjima poput "soba za intravenozno uzimanje droga" koje već niz godina postoje u Njemačkoj, Nizozemskoj, Švicarskoj i dr., dok je Švedska žestoki protivnik takvih inicijativa. Organizacijske i institucionalne strukture predstavljenih modela uvelike se razlikuju: neki su započeli svoj razvoj kao dio pilot-projekta izvan administrativne strukture (Heerlen), dok su drugi osnovali radna tijela koja čine predstavnici relevantnih institucija (Frankfurt, Beč). Sastav partnerstva se također značajno razlikuje: policija i socijalne te zdravstvene službe svugdje predstavljaju osnovu suradnje, no često se uključuje i državno odvjetništvo, školstvo i službe javnog prijevoza. Stupanj uključenosti društvene zajednice, zainteresiranih građana, susjedstva/okoline i različitih nevladinih organizacija, razlikuje se od sustava do sustava. Sustavi se često temelje na akcijskim planovima, bez uporišta u zakonodavstvu. Svi modeli su inicirani i imaju snažnu i trajnu potporu odgovorne politike te bilježe pozitivne i mjerljive rezultate. Hrvatska je također predstavila relevantne mjere predviđene u Nacionalnoj strategiji i Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe opojnih droga za 2004./2005., kao i dosadašnje individualne aktivnosti policije i nevladinog sektora.

55. sastanak stalnih predstavnika Pompidou grupe, Strasbourg, svibanj 2005.

Raspravljalo se o napretku u primjeni Radnog programa 2004.-2006. te su se sudionici složili oko praktičnih smjernica za daljnji rad 6 platformi PG-a[‡]. Iako PG nema aktivnu ulogu u radu Programa ESPAD, odlučili su kako će na sljedećem sastanku, koji je 2005. održan na Farskim Otocima u sklopu ciklusa ESPAD programa, pokriti putne troškove sudionika iz 5 zemalja koje nisu članice EU, kako bi konkretno pridonijeli ulozi PG kao poveznice između EU i zemalja koje još uvijek nisu u njezinu članstvu. U sklopu MEDSPAD-a (Mediterranska mreža), Maroko je uputio zahtjev za financijsku potporu njihovu nacionalnom istraživanju, na što im je PG ponudila tehničku potporu provođenjem izobrazbe marokanskih stručnjaka o prikupljanju podataka.

Ukupan rad platformi je procijenjen kao zadovoljavajući i još uvijek u procesu razvoja. Štoviše, koncept novih radnih metoda pokazao se izvedivim i učinkovitim. Međutim, ipak je potrebno učiniti neke izmjene i prilagodbe mandata kako bi platforme postigle svoj puni potencijal. Potonje se tiče prvenstveno platforme za etiku i istraživanja, dok su ostale četiri platforme već postigle vidljive rezultate. Stalni predstavnici svojim su se komentarima glede učinkovitosti platformi razilazili u mišljenjima, ali su ipak mahom tražili bolju strukturiranost i konkretnije rezultate. Sekretarijat PG-a i voditelji platformi upozorili su kako treba biti oprezan pri procjeni njihova rada, budući da neke platforme zbog same svoje naravi ne mogu dati opipljive proizvode u tako kratkom vremenu. Treba spomenuti primjedbu Portugala i Belgije da se platforma za kazneno pravo ne drži biti stvari, tj. kaznenog prava, te previše zalazi u druga područja. Nadalje, u sklopu Radnog programa PG-a predstavljen je projekt "Identificiranje rizičnih skupina mladih u odnosu na konzumiranje alkohola, duhana i droga", u vrijednosti od 22.000 eura. Stručnjaci iz Francuske, Malte i Islanda istražiti će

[‡] Platforma za etiku, prevenciju, liječenje, kazneno pravo, istraživanja i grupa za suradnju u zračnim lukama.

riziène èimbenike, poput životnih događaja ili iskustava povezanih s porastom problematiènog ponašanja kao što su uporaba alkohola ili droga. *Mreža potpore roditeljima u sklopu prevencije zlouporabe droga* predstavlja inicijativu koja je ulogu roditelja u prevenciji ovisnosti prepoznala kao nezaobilazan element. Mnogi roditelji nemaju neposredan pristup profesionalnoj potpori i informacijama, dok s druge strane profesionalcima koji rade s roditeljima u izoliranim ili ruralnim područjima nedostaju profesionalni kontakti, informacije i potpora. Projekt je usmjeren na stvaranje on-line informacija, mreže pomoći i edukacije, namijenjene prvenstveno roditeljima i profesionalcima koji rade u "zabaèenijim" područjima. Uspostavljanje takve mreže je predviðeno u udaljenim regijama Ruske Federacije, s mogućnošću širenja na Armeniju i ostale zemlje bivšeg SSSR-a.

Nakon tri sastanka održana ove godine u Ateni, Varšavi i Parizu koje je proveo *Audit Committee* sa stalnim predstavnicima, radi evaluacije rada i buduæe uloge PG-a zakljuèeno je kako su stalni predstavnici suglasni sa smjernicama zakljuèenim na Ministarskoj konferenciji održanoj 2003. u Dublinu. PG treba izraditi aktivnu politiku komuniciranja i širenja informacija kako bi stekla vidljiv i prepoznatljiv profil, a predsjedatelj i Odbor PG-a moraju imati veći nadzor nad radom same PG. Međutim, uspjeh revitalizirane PG ipak ovisi o predanosti svih zemalja èlanica u njezinu funkcioniranju, misiji i radnom programu. Navedeno podrazumijeva aktivno sudjelovanje stalnih predstavnika u strukturama PG-a, a to se posebno odnosi na zemlje koje nisu èlanice EU-a, te imenovanje profesionalaca za diskusiju na platformama i stručnjaka za sudjelovanje u projektnim timovima.

56. sastanak stalnih predstavnika Pompidou grupe, Strasbourg, studeni 2005.

Predsjedajući *g. Bob Keizer* (Nizozemska) je na 56. sastanku stalnih predstavnika Pompidou grupe predstavio novog generalnog direktora Uprave za socijalnu koheziju Vijeća Europe, *g. Alexandra Vladychenka* (Ruska Federacija). G. Vladychenko je izvijestio o novostima u promjeni strukture i aktivnosti u djelokrugu Uprave za socijalnu koheziju budući da se od Vijeća Europe očekuje napredak u pogledu promicanja vladavine prava i ljudskih prava. Vijeće Europe poduzima značajne napore usmjerene na jaèanje suradnje s drugim međunarodnim organizacijama radi usklađivanja aktivnosti na zajedničkim područjima rada i izbjegavanja preklapanja, te je u tom smislu potpisan i sporazum između Vijeća Europe i Europske unije. G. Vladychenko u svom je izlaganju snažno podupro rad PG-a te najavio svoje osobno zalaganje u njezinim budućim aktivnostima.

Nizozemski ministar zdravstva, socijalne skrbi i športa je kao predsjednik PG-a, ministrima mjerodavnim za pitanje droga poslao pismo u kojem traži političku potporu, odnosno službeni stav zemalja èlanica PG-a glede buduæe uloge PG. Istaknuto je kako su svi dosad pristigli odgovori pozitivni, a prvi je zaprimljen od gospođe Jadranke Kosor, potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske, koja u pismu pohvaljuje dosadašnji rad PG-a, a aktivno sudjelovanje Hrvatske u svim programima PG-a ocjenjuje potrebnim, posebice iz razloga što PG već niz godina daje mogućnost razmjene stručnih znanja i iskustava među svim zemljama europskog kontinenta. Prihvaćeno je Izvjeshće *Audit Committeea* koje daje pregled stajališta stalnih predstavnika glede uloge i buduæeg rada PG-a te stoga predstavlja temelj promjena, ali ujedno i razradu i podešavanje koncepta. Dogovoreno je kako

æ se Ministarska konferencija održati u studenom 2006. u sjedištu Vijeća Europe u Strasbourgu, a trajat æ dva dana.

Ukupan rad 6 platformi PG-a je procijenjen kao zadovoljavajuæi, ali još uvijek u procesu razvoja. Meðu ostalim aktivnostima spomenute su pripreme za treæi *Seminar o cestovnom prometu* koji je predviðen za lipanj 2006. Svake dvije godine PG dodjeljuje "European Prevention Prize" u obliku novæane potpore za tri najbolja projekta (6.000 eura/projekt) na podruèju prevencije droga u kojima sudjeluju mladi, a trenutno djeluju u zemljama èlanicama PG-a. Cilj natjecanja je istaknuti preventivne projekte dobre kvalitete koji imaju potvrðen uspjeh u praksi, te potaknuti razvoj kvalitetnog rada na podruèju prevencije droga, u koji su ukljuèeni i mladi. Republika Hrvatska prijavila je projekt Udruge hrvatskih katolièkih Roma za prevenciju i edukaciju o drogama. Nagrada æ se dodijeliti u sklopu Foruma o prevenciji 2006. u Vilniusu, Litva.

Konferencija "Prevencija: razmijenimo naše znanje kroz akciju. Širenje dobre prakse na podruèju prevencije droga.", Strasbourg, studeni/prosinac 2005.

Skupina struènjaka iz 16 zemalja èlanica Pompidou grupe Vijeća Europe i drugih relevantnih europskih i meðunarodnih organizacija izradila je 1998. "Priruènik za prevenciju – alkohol, droge, duhan", s ciljem promoviranja boljih metoda prevencije. Priruènik je naišao na pozitivan odjek na europskom tlu te je do danas preveden na 14 jezika. Pompidou grupa Vijeća Europe je radi evaluacije priruènika, a u sklopu svog Radnog programa 2004.-2006., tijekom 2003. prihvatila prijedlog za organizaciju konferencije o metodama prevencije utemeljenim na stvarnim potrebama, koja je i održana u Strasbourgu od 30. studenog do 2. prosinca 2005. Djelokrugom konferencije obuhvaæena su iskustva praktièara steèena primjenom priruènika, njegovom procjenom, kao i moguæi indikatori o utjecaju preventivnih aktivnosti u europskim zemljama. Izneseni su primjeri dobre prakse utemeljeni na stvarnim potrebama i posebnim profilima razlièitih ciljanih skupina profesionalaca i dobrovoljaca koji rade u sklopu razlièitih službi/programa za prevenciju, kao i primjeri problema koji se javljaju pri diseminaciji informacija o prevenciji.

Održano je pet radionica: 1. Obrazovanje i uloga primarne prevencije u školama; 2. U kojim okolnostima mogu biti uèinkovite nacionalne kampanje? Kako objasniti njihov neuspjeh?; 3. Smanjenje rizika i rana intervencija meðu posebno ranjivim skupinama u riziènim situacijama; 4. Uloga masovnih medija u prevenciji droga 5. Uporaba novih komunikacijskih tehnologija u prevenciji. U sklopu druge teme o nacionalnim kampanjama na kojoj su sudjelovali i predstavnici Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, nakon predviðene rasprave identificirani su elementi potrebni za uèinkovitu nacionalnu kampanju: jasna poruka, uèinak koji kampanja može imati na druge, testiranje uèinkovitosti prije poèetka kampanje, informacije trebaju biti objektivne, potrebno je ponuditi moguæa rješenja.

Na marginama konferencije je s Tajništvom Pompidou grupe dogovoren prijevod predmetnog priruènika o prevenciji na hrvatski jezik, èija je engleska verzija dostupna na web stranici Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga (www.uredzadroge.hr). Takoðer je dogovoreno kako æ se sljedeæi sastanak Platforme za prevenciju održati u Zagrebu u ožujku 2006., u suradnji s Hrvatskim

zavodom za javno zdravstvo i Gradskim uredom za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje (Grad Zagreb).

6.2. Komisija o opojnim drogama

48. zasjedanje Komisije o narkotičkim drogama (CND), Beè, ožujak 2005.

Komisija o narkotičkim drogama (CND) održala je svoje 48. zasjedanje u Beèu, od 7.-11. ožujka 2005., na kojem su sudjelovali predstavnici 50 zemalja èlanica CND-a, te u svojstvu promatraèa predstavnici ostalih zemalja èlanica Ujedinjenih naroda, kao i predstavnici meðuvladinih, nevladinih i ostalih organizacija. Zasjedanje se odvijalo na dvjema razinama: plenarni dio na kojem su raspravljene teme sukladno dnevnom redu zasjedanja, te su konaèno i usvojene 24 rezolucije o èijim se tekstovima razmatralo na Odboru svih (*Committee of the Whole*). Izaslanstvo Republike Hrvatske je aktivno sudjelovalo dajuæi izjave u sklopu triju toèaka dnevnog reda zasjedanja: *Prevenција HIV/AIDS-a i ostalih krvno prenosivih bolesti u kontekstu prevencije zlouporabe droga, Slijedom dvadesete specijalne sjednice Opæe skupštine i Ilegalan promet i ponuda opojnih droga*. Na plenarnom se dijelu izvršni direktor UN-a Ureda za droge i kriminal (UNODC) *g. Antonio Maria Costa* osvrnuo na nekoliko kljuènih pitanja, poput iskorjenjivanja ilegalnih usjeva, testiranja na droge, HIV-a te financiranja teroristièkih napada iz sredstava dobivenih trgovinom drogama. Podaci da se oko 3 milijuna poljoprivrednika bavi uzgojem droga, da se promet od trgovine drogama broji u milijunima dolara te o nekoliko milijuna ovisnika o drogama, ukazuju na nužnost uravnoteženog pristupa ovom problemu. Stoga su vlade zemalja pozvane da osiguraju kontrolu droga, ali i adekvatnu zdravstvenu zaštitu. Zbog porasta oboljelih od hepatitisa C i HIV-a, posebna je pozornost bila usmjerena na programe smanjenja štete, te na samo znaenje termina "harm reduction" koji ima vrlo široku konotaciju buduæi da bi i programe alternativnog razvoja trebalo obuhvatiti tim pojmom. Buduæi da je jedna od tematskih rasprava 48. zasjedanja CND-a bila posveæena prevenciji HIV/AIDS-a i ostalih krvno prenosivih bolesti, istaknuto je kako prevencija zlouporabe droga treba biti most prema prevenciji širenja HIV-a, kao jedne od najveæih prijetnji zdravlju danas. Istaknut je napredak u postizanju ciljeva za 2008., definiranih na posebnoj sjednici UN-ove Opæe skupštine, održanoj 1998.

Glede primjene meðunarodnih ugovora o kontroli droga, predsjednik Međunarodnog odbora za kontrolu narkotika (INCB) je predstavljajuæi *Izveštće INCB-a za 2004.* godinu, istaknuo kako strategije smanjenja ponude i potražnje ne smiju biti odvojene, veæ treba razvijati i primjenjivati multidisciplinarne programe. Pozvao je vlade zemalja na osnivanje središnjih institucija koje bi koordinirale i financirale rad svih relevantnih tijela u zemlji. Uzimajuæi u obzir da je cjelokupna situacija kontrole droga u Afganistanu tijekom prošle godine dobila posebno negativnu konotaciju zbog proširenja nasada opijumskog maka, pozvao je afganistansku Vladu na ispunjavanje obveza preuzetih meðunarodnim ugovorima o kontroli droga. Glede smanjenja zlouporabe kanabisa, INCB predlaže smanjenje broja tzv. "coffee shopova" smještenih u blizini škola ili u graniènim podruèjima, te pozdravlja "anti-drug" kampanju koja æe se tijekom sljedeæe tri godine provoditi u Nizozemskoj, s posebnim naglaskom na mlade. Više pozornosti treba usmjeriti na istraživanja i podatke utemeljene na dokazima, te na razmjenu pozitivnih iskustava. Ukratko je predstavljeno i *Izveštće INCB-a za 2004. o primjeni èlanka*

12 UN Konvencije protiv ilegalne trgovine opojnim drogama i psihoaktivnim tvarima iz 1988., koje predstavlja sveobuhvatan pregled trenutnog stanja po pitanju kontrole prekursora širom svijeta. U sklopu projekta *Prizma*, usmjerenog na sprječavanje raspašavanja prekursora koji se koriste za ilegalnu proizvodnju stimulansa tipa amfetamin, suradnja Poljske i Kine je dovela do uhićenja nekoliko ključnih međunarodnih aktera. Međunarodne inicijative za praćenje brodskih pošiljaka kalijevog permanganata i acetanhidrida, operacije *Purple* i *Topaz*, omogućuju kvalitetno praćenje međunarodne trgovine tih tvari, zahvaljujući zemljama koje osiguravaju i učinkovito reagiraju na pred-izvozne obavijesti.

U sklopu tematske rasprave zasjedanja o prevenciji, liječenju i rehabilitaciji ovisnika o drogama raspravljene su i dvije podteme:

- a) Jačanje sposobnosti lokalne zajednice u borbi protiv droga;
- b) Prevencija HIV/AIDS-a i ostalih krvno prenosivih bolesti u kontekstu prevencije zlouporabe droga.

Rasprava je bila usredotočena na povezanost između intravenoznog uzimanja droga i HIV/AIDS-a. Sudionici su se složili kako je AIDS poprimio epidemijske razmjere, posebice u CIS (Commonwealth of Independent States) zemljama, te zemljama Južne i Jugoistočne Azije. Dok je većina zemalja izvještavala o pozitivnim rezultatima aktivnosti usmjerenih na smanjenje prevalencije HIV-a među ovisnicima i stabiliziranje ili čak smanjenje prijenosa HIV-a na opću populaciju. Izražena je zabrinutost za mnoge zemlje Azije i Istočne Europe u kojima nedostaju adekvatni programi i službe.

Ilegalna trgovina i ponuda droga je tema koja kao preduvjet uspješnosti poduzetih mjera uvijek naglašava potrebu kvalitetne suradnje između tijela kaznenog progona, na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Kontrolirane isporuke kao snažna mjera u borbi protiv trgovine drogom i rušenja kriminalnih organizacija navele su mnoge zemlje na prilagodbe zakona kako bi se omogućilo njihovo provođenje. Posebno zanimljivo pitanje za našu zemlju svakako je i ilegalna trgovina morem budući da u godišnjim upitnicima UNODC-a navedena rubrika uvijek ostaje prazna. U tom su smislu predstavljeni zaključci nekih regionalnih i bilateralnih sporazuma na području pomorske suradnje.

Usporedo s plenarnim dijelom zasjedanja, na Odboru svih (*Committee of the Whole*) tijekom svih pet dana raspravljalo se o tekstovima rezolucija. Nakon usuglašavanja oko sadržaja i semantičke ispravnosti tekstova, posljednjeg su dana zasjedanja na plenarnom djelu usvojene 24 rezolucije, od kojih je Republika Hrvatska kosponsorirala njih sedam kako slijedi: "*Strengthening the drug programme of the UNODC and the role of the Commission on Narcotic Drugs as its governing body*", "*Strengthening international cooperation in order to prevent the risk of the Internet being used to commit drug related crime or to promote illicit drug use*", "*Women and substance use*", "*Application of research in practice*", "*International assistance to states affected by the transit of illicit drugs*", "*Strengthening international cooperation to prevent the illicit manufacture of and trafficking in narcotic drugs and psychoactive substances by preventing the diversion and smuggling of precursors and essential equipment in the context of Project Prism, Operation Purple and Operation Topaz*" i "*Frequency of meetings of Heads of National Drug Law Enforcement Agencies, Europe*".

Na marginama zasjedanja održan je bilateralni sastanak s mađarskom nacionalnom koordinatoricom za droge gospođom Edinom Gabor kao nastavak suradnje naših institucija, na kojem smo upoznati s institucionalnim promjenama u Mađarskoj, te su razmijenjeni podaci o stanju i poduzetim aktivnostima na području suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Kao jedan od osnivača i koordinator rada regionalne *Neformalne koordinativne grupe* (ICG) tijekom 2004., Ured je aktivno sudjelovao i na sastanku ICG-a, u organizaciji Makedonije koja je predsjedavala grupom u 2005. Sastanak je održan s ciljem definiranja aktivnosti ICG-a tijekom 2005., kao i radi dogovora o sljedećem sastanku. Dogovorena je izrada konkretnog Akcijskog plana ICG-a, dokumenta na temelju kojeg će biti zatražena financijska podrška Europske komisije. Sudionici sastanka također su se složili kako je radi promicanja regionalne suradnje i razmjene pozitivnih iskustava potrebno nastaviti s održavanjem redovitih sastanaka nacionalnih koordinatora.

Pariški pakt, Istanbul, listopad 2005.

U sklopu inicijative Pariškog pakta, a u organizaciji UNODC-a i turske Vlade, u Istanbulu je od 3.- 4. listopada 2005. održan Stručni okrugli stol za Jugoistočnu Europu, na kojem su sudjelovali predstavnici zemalja (Albanija, Belgija, Bugarska, Francuska, Grčka, Iran, Italija, Mađarska, Nizozemska, Rumunjska, Rusija, Saudijska Arabija, Sjedinjene Američke Države, Slovačka, Španjolska, Švicarska, Velika Britanija, skupina skandinavskih zemalja) najviše pogođenih ilegalnom trgovinom droge koja potječe iz Afganistana, te predstavnici drugih partnera Pariškog pakta (Europol, OSCE, TADOC, SECI, UNMIK - Kosovo, Svjetska carinska organizacija). Sastanak je bio posvećen trgovini opijatima iz Jugoistočne Europe. UNODC je prezentirao zapljene heroina i opijata na području Jugoistočne Europe iz čega je razvidan pad broja zapljena tijekom 2002. koji potom naglo eskalira tijekom 2004., što se tumači opetovanim porastom proizvodnje opijata u navedenom razdoblju. Vezano uz suzbijanje proizvodnje heroina, ključnu ulogu ima praćenje tokova acetic anhidrida kroz našu regiju. Posljednjih se godina bilježi pad zapljena acetic anhidrida, najvjerojatnije zbog premještanja ilegalnih laboratorija za proizvodnju heroina s područja Balkanske rute u druge regije te povećane proizvodnje samog heroina u Afganistanu. U smislu sprječavanja krijumčarenja spomenute kemikalije, pod supervizijom INCB-a uspostavljen je međunarodni mehanizam nadzora pod nazivom *Operacija Topaz*. Budući da Turska predstavlja prv u crtu obrane europskog teritorija od ilegalne trgovine heroinom i opijatima, g. Cem Cehdioglu šef Odjela za suzbijanje narkotika Turske nacionalne policije Ministarstva unutarnjih poslova je predstavio ključne izazove na ulaznim i izlaznim točkama s kojima se Turska susreće. Unatoč velikim količinama zaplijenjenih opijata (npr. 8.767 kg heroina u 2004. i 5.516 kg heroina do 15. rujna 2005.), intenzivan porast krijumčarenja sintetičkih droga počinje sustizati problem opijata.

Druga se tema odnosila na pregled postojećih multilateralnih i bilateralnih programa pomoći zemljama Jugoistočne Europe te identifikaciji budućih prioriteta pomoći. U zaključku Pariške konferencije (Pariz, svibanj 2003.) na kojoj je sudjelovalo 55 zemalja pogođenih problemom krijumčarenja heroina iz Afganistana navedena je potreba stvaranja mehanizma koji će voditi evidenciju o svim projektima tehničke pomoći na tlu Jugoistočne Europe, kako ubuduće ne bi dolazilo do njihova preklapanja.

Stoga je Regionalni ured UNODC-a za Jugoistoènu Europu razvio kvalitetnu bazu podataka ADAM (www.paris-pact.net), a sve su zemlje u regiji Pariškog pakta zamoljene da preko svojih nacionalnih kontaktnih toèaka pridonese razvoju istog. ADAM nije samo baza podataka, veæ u rubrici otvorenoj za javnost pruža informacije o drogama te najnovije vijesti vezane uz kriminal na podruèju regije Pariškog pakta. Ostale rubrike ADAM-a su zaštiæene, a pohranjuju projektne dokumentacije, datoteke i fotografije koje je moguæe pretraživati putem kljuènih rijeèi, filtara i naprednom kartografskom tehnologijom.

Zemlje u regiji, meðu kojima je i Hrvatska, izložile su svoje kljuène probleme i prijedloge njihova rješavanja. Zajednièki cilj naše suradnje je otkrivanje i onesposobljavanje kriminalnih organizacija te prekidanje toka heroína kroz Jugoistoènu Europu.

Meðunarodni aspekti europske politike o drogama, Brussels, ožujak 2005.

Meðunarodna konferencija pod nazivom Meðunarodni aspekti europske politike o drogama održana je od 1.- 2. ožujka 2005. u Brusselsu, u organizaciji ECAD-a (*Europski gradovi protiv droge, European Cities against Drugs*), Instituta za globalnu politiku o drogama te Meðunarodnog znanstvenog i medicinskog foruma za zlouporabu droga. Na konferenciji je sudjelovalo 130 predstavnika nacionalnih tijela zaduženih za pitanje droga iz Europe, kao i struènjaci iz Sjedinjenih Amerièkih Država, te nekoliko nevladinih organizacija. Tema konferencija bila je usmjerena na globalni utjecaj provoðenja politike "smanjenja štete" kao jedan od oblika ublažavanja posljedica ovisnosti, kao i njezina uloga u sveukupnom kreiranju politike suzbijanja zlouporabe opojnih droga. Svoja iskustva o programima smanjenja štete prezentirali su predstavnici Švicarske i Njemaèke, poglavito iskustva vezana uz heroínske programe koji se u sklopu smanjenja štete provode u tim zemljama.

6.3. Bilateralna suradnja

Posjet izaslanstva Državnog odbora Ruske Federacije za nadzor prometa droga i psihotropnih tvari mjerodavnim tijelima državne uprave u Republici Hrvatskoj, Zagreb, prosinac 2005.

Predstavnici Državnog odbora Ruske Federacije za nadzor prometa droga i psihotropnih tvari su, u organizaciji Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, od 13.-15. prosinca 2005. sudjelovali na nekoliko sastanaka održanih u tijelima državne uprave koja se bave problematikom droga. Èinjenica kako se obje zemlje nalaze na putovima krijumèarenja droga iz Jugoistoèe Azije u Zapadnu Europu[§], naèelno je dovela do ideje o povezivanju i moguæoj suradnji naših institucija. Kao rezultat uspješnog posjeta potpisan je Protokol o pregovorima između predstavnika Državnog odbora Ruske Federacije za nadzor prometa droga i psihotropnih tvari i Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade Republike Hrvatske.

Na sastanku održanom 13. prosinca 2005. u Uredu za suzbijanje zlouporabe opojnih droga predstavljen je cjelokupni sustav suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj kao uvod u buduæe sastanke s relevantnim tijelima državne uprave. Tijekom trodnevnog posjeta, predstavnici

[§] Republika Hrvatska je zemljopisno smještena na tzv. "Balkanskoj ruti", dok se Ruska Federacija nalazi na "Svilenom putu".

ruskog izaslanstva, g. *Dimitry Kostenikov* proèelnik Uprave za međunarodnu suradnju i pravna pitanja i g. *Igor Voblikov* zamjenik voditelja III. odjela u Odjelu za međunarodnu suradnju i pravna pitanja, predstavili su ustroj i djelatnosti Državnog odbora Ruske Federacije za nadzor prometa droga i psihotropnih tvari, koji je ujedno jedna od najmlađih službi Ruske Federacije. Jednu od najvažnijih aktivnosti u ovom trenutku predstavlja osnutak Vladine Komisije u sklopu koje æe mjerodavni ministri zajednièki donositi sve važne odluke radi koordinacije svih aktivnosti usmjerenih na suzbijanje problematike droga. Glavna zadaæa Državnog odbora je suzbijanje organiziranog kriminala vezanog uz droge, dok je Ministarstvo unutarnjih poslova zaduženo za zloporabu droga na "nižoj" razini. Imaju razvijenu međunarodnu suradnju na svim razinama, od kojih se na regionalnoj razini posebno istiæe operacija "Kanal", s ciljem otkrivanja novih putova droge koja potjeæe iz Afganistana, kao i prekursora te jaænjenja redarstvenog režiima na ruti. Rad Državnog odbora temelji se na Federalnom programu za droge (2004.-2009.), èiji je krajnji cilj do kraja 2009. smanjiti potrošnju droga za 16-20 posto. U relevantnom nacionalnom zakonodavstvu je smanjena odgovornost za izradu i posjedovanje droge u malim kolièinama za osobnu uporabu, dok je pojaæena odgovornost za prodaju. Jedan od važnih smjerova je i prevencija na podruèju na kojem su se provodile različite aktivnosti usmjerene ne samo na prevenciju ovisnosti kao takvu, veæ i na promicanje zdravih stilova života. Lijeèenje ovisnika obuhvaæa fazu detoksikacije, lijeèenja u bolnici i resocijalizacije, pri èemu veliku ulogu igraju nevladin sektor i Ruska pravoslavna crkva. Buduæi da zakonodavstvo Ruske Federacije zabranjuje uporabu opijatskih proizvoda u svrhu lijeèenja ovisnosti o drogama, supstitucijsko lijeèenje nije dostupno. Visok postotak HIV-pozitivnih osoba, kako u opæoj populaciji tako i među intravenoznim ovisnicima, inicirani su projekti smanjenja štete, tzv. "Harm reduction", koji su nažalost rezultirali neuspjehom. Na kraju sastanka predstavnici Ruske Federacije su predložili razvijanje suradnje između relevantnih tijela dviju zemalja radi razmjene operativnih podataka o krijumèarenju droga, iskustava na podruèju razvoja zakonodavstava, iskustava i modaliteta djelatnosti temeljenih na nacionalnim programima te širenja prakse bilateralnih konzultacija prije važnijih međunarodnih skupova.

7. IZVJEŠĆE O UTROŠENIM SREDSTVIMA ZA PROVEDBU NACIONALNE STRATEGIJE SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA I AKCIJSKOG PLANA SUZBIJANJA ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA ZA 2005.

U Republici Hrvatskoj za provedbu programa prevencije i suzbijanja zlouporabe opojnih droga, odnosno provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, utrošeno je u 2005. ukupno **49.788,217,51 kn** što u odnosu na 2004. godinu kada je ukupno utrošeno **54.116.511,63 kn** predstavlja pad za 8 posto.

7.1. Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga

Iz sredstava Državnog proračuna za 2005. na poziciji Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga financirani su, na temelju javnog natječaja, programi udruga za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i terapijskih zajednica koji su usmjereni na financiranje programa udruga koje se bave prevencijom ovisnosti za skupine djece, mladeži i odraslih, financiranje programa udruga koje provode program rehabilitacije ovisnika o opojnim drogama, financiranje programa udruga koje provode programe resocijalizacije ovisnika o opojnim drogama, financiranje programa udruga koje provode programe što ranijeg otkrivanja, motiviranja i omogućavanja liječenja osoba ovisnih o drogama i programe s ciljem sprječavanja štetnih posljedica uporabe droga i prevencije zaraznih bolesti u zajednici. Osim toga, Ured je sufinancirao i provođenje aktivnosti koje se u sklopu ovlasti pojedinog tijela odnose na suzbijanje zlouporabe opojnih droga.

Tablica 75.

KORISNIK	IZNOS (u kunama)
HUMANITARNA ZAJEDNICA SUSRET SPLIT	175.000,00
UDRUGA ŽIVOT VITA VELA LUKA	60.000,00
STIJENA KRŠĆANSKI CENTAR ZA POMOĆ I REHABILITACIJU	33.000,00
SLOBODNA UMJETNIČKA AKADEMIJA SPLIT	25.000,00
LIGA ZA BORBU PROTIV NARKOMANIJE SPLIT	85.000,00
UDRUGA RODITELJA ZAJEDNICE SUSRET ZAGREB	55.000,00
MREŽA UDRUGA ZA PROMICANJE ZAPOŠLJAVANJA ZAGREB	40.000,00

CENTAR ZA RAZVOJ DEMOKRACIJE-SPLIT	17.500,00
KLUB LIJEĀENIH OVISNIKA 12 STEPENICA ZAGREB	65.000,00
REMAR PRIGORJE BRDOVEĀKO	85.000,00
UDRUGA RODITELJA SAN PATRIGNANO SPLIT	70.000,00
MONDO NUOVO ZADAR	70.000,00
UDRUGA MOST SPLIT	40.000,00
UDRUGA BUDI SVOJ SUPETAR	60.000,00
VUKOVARSKI INSTITUT ZA MIROVNA ISTRAŽIVANJA VUKOVAR	40.000,00
UDRUGA PRIJATELJ ŠIBENIK	60.000,00
UDRUGA PET + ZAGREB	40.000,00
CENTAR ZA KREATIVNI RAD ZAGREB	40.000,00
UDRUGA LET ZAGREB	70.000,00
ZAJEDNICA M I R SLAVONSKI BROD	30.000,00
UDRUGA HEPATOS SPLIT	80.000,00
UDRUGA TERRA RIJEKA	75.000,00
UDRUGA MOJI DANI KRAPINA	13.500,00
UDRUGA MOJI DANI KRAPINA	30.000,00
UDRUGA NOVI PUT SINJ	60.000,00
UDRUGA NOVI ŽIVOT SPLIT	90.000,00
RETO CENTAR	52.000,00

HUMANITARNA MREŽA HRVATSKE ZAGREB	50.000,00
CENACOLO ZAGREB	50.000,00
STYLE FORCE –SPLIT	64.000,00
UDRUGA SVIMA ZAGREB	63.000,00
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA	199.800,44
KLINIČKA BOLNICA SPLIT	200.000,00
ŠKOLA ZA PRIMIJENJENU UMJETNOST RIJEKA	10.000,00
ŽUPANIJA BRODSKO POSAVSKA, SLAVONSKI BROD	11.500,00
UKUPNO	2.209.300,44

7.2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

Iz sredstava Državnog proračuna za 2005. osiguranih za provođenje aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, na poziciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa financirane su sljedeće aktivnosti.

Tablica 76.

KORISNIK	NAZIV AKTIVNOSTI	IZNOS (u kunama)
Odsjek za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu, Split	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Splitsko-dalmatinskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
II Osnovna škola Varaždin	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Varaždinskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00

Osnovna škola Štrigova	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Međimurskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Osnovna škola Stjepan Radić Brestovec Orehovečki	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Krapinsko-zagorskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Osnovna škola Đuro Ester Koprivnica	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Koprivničko-križevačkoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Osnovna škola Jurja Dalmatinca Šibenik	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Šibensko – kninskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Ured državne uprave, Služba za društvene djelatnosti, Virovitica	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Virovitičko-podravskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Pododsjek za prosvjetu i šport Dubrovnik	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Dubrovačko-neretvanskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Osnovna škola Nikole Hribara Velika Gorica	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Zagrebačkoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Industrijsko-obrtnička škola Sisak	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Sisačko-moslavačkoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00

Osnovna škola Antuna Mihanovića Osijek	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Osječko-baranjskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Dom učenika srednjih škola Bjelovar	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Osnovna škola Dubovac, Karlovac	Seminari za edukaciju edukatora u Odgojno-obrazovnim ustanovama u Karlovačkoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Odsjek za prosvjetu i kulturu, Rijeka	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Primorsko-goranskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Odsjek za prosvjetu i kulturu Slavonski Brod	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Brodsko-posavskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Odsjek za prosvjetu, kulturu informiranje, šport i tehničku kulturu, Zadar	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Zadarskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Odsjek za prosvjetu i kulturu Vukovar	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Vukovarsko – srijemskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Odsjek za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehničku kulturu, Pazin	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Istarskoj županiji koji će se raditi s učenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Osnovna škola «Dr. Franjo Tuđman» Korenica	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Ličko-senjskoj županiji koji će se raditi s	8.000,00

	uèenicima, nastavnicima i roditeljima	
Ured državne uprave, Služba za društvene djelatnosti, Požega	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u Požeško-slavonskoj županiji koji æe se raditi s uèenicima, nastavnicima	8.000,00
Gradski ured za obrazovanje i šport, Zagreb	Seminari za edukaciju edukatora u odgojno-obrazovnim ustanovama u koji æe se raditi s uèenicima, nastavnicima i roditeljima	8.000,00
Udruga Scena Zagreb	Program prevencije ovisnosti	100.000,00
Osnovnim i srednjim školama te uèenièkim domovima Republike Hrvatske	Sredstva za kupnju literature u sklopu provedbe programa spreèavanja nasilja meðu djecom i mladima u osnovnim i srednjim školama te uèenièkim domovima, troškovi organiziranja seminara te sredstva za honorare voditeljima radionica i predavaèima na seminarima	630.510,00
Osnovna škola Grigora Viteza Zagreb	Sufinanciranje projekta Inovirani program obrazovnog i rehabilitacijskog rada s uèenicima s ADHD sindromom	19.500,00
Poduzeæe Ban Pakrac	Sufinanciranje malonogometnog turnira Športom protiv droge	10.000,00
Odsjek za prosvjetu, kulturu, informiranje, šport i tehnièku kulturu, Split	Smotra školskih preventivnih programa u Mjesecu borbe protiv ovisnosti	20.000,00
Verbotonalna udruga, Zagreb	Financijska potpora programa prevencije ovisnosti i nasilja	19.500,00
Poduzeæa: Alineja, Zagreb; Slap, Jastrebarsko; MarkoM, Zagreb; Slovo«ITO», Zagreb; Nakladni zavod Globus, Zagreb	Otkup struène literature za potrebe osnovnih i srednjih škola: Gordana Buljan Flander: «Odgajam li dobro svoje dijete»; Lidija Arambašić: «Gubitak, tugovanje, podrška»; Božo Klapež: «Živjeti bez droge»; Jay Carter, Kathy Noll: «Obuzdaj svog nasilnika»; Mladen Singer «Kriminologija delikata nasilja»	554.710,00
Medicinski fakultet Sveuèilišta u Zagrebu	Udruga studenata IFMSA CROMSIC studentski program Droga i tuberkuloza	12.000,00
Medicinski fakultet Sveuèilišta u Zagrebu	Udruga studenata IFMSA CROMSIC studentski program AIDS	25.770,00

Podružnica Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	Svjetski dan borbe protiv AIDS-a	7.000,00
Klub studenata sociologije Zagreb	Ljetna škola u Puli Spolnost i rodnost	48.280,00
Međunarodna udruga studenata medicine IFMSA CROMSIC s Medicinskog fakulteta u Rijeci	Programi Mladi i ovisnost Upoznajte svoju bolest i Neznanje šteti zdravlju	8.000,00
UKUPNO		1.623.270,00

7.3. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

Iz sredstava Državnog proračuna za 2005. osiguranih za provođenje aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, na poziciji Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti financirane su sljedeće aktivnosti.

Tablica 77. *Projekti udruga koji pridonose borbi protiv droga i svih drugih oblika ovisnosti, a financirani su od dijela prihoda od igara na sreću*

KORISNIK	NAZIV PROJEKTA	IZNOS (u kunama)
Centar za razvoj demokracije – CERD, Split	ONI NAS TREBAJU Radna terapija-put za resocijalizaciju mladih osoba sa psihosocijalnim poremećajima	20.000,00
Savez za zaštitu duševnog zdravlja i suzbijanja ovisnosti Koprivničko-križevačke županije, Koprivnica	Edukacija voditelja edukativnih skupina za prevenciju ovisnosti (ESPO)	25.000,00
Udruga PET+ Priroda, Energija, Transformacija plus slobodan izbor svakog pojedinca, Zagreb	Iskra pravедnosti	35.000,00
Udruga Terra Rijeka	Program selektivne i indikativne prevencije rizičnih ponašanja kod mladih	50.000,00
Udruga Roma Zagreb i Zagrebačke županije, Zagreb	Program obrazovne grupe <i>Droga, ne hvala</i>	15.000,00

Hrvatsko debatno društvo, Zagreb	Glas mladih protiv ovisnosti	50.000,00
Udruga za rad s djecom i mladima Novi Grad Osijek	Akcija Protiv poroka ulice	30.000,00
S.O.S. telefon –poziv u pomoæ, Virovitica	Sprijeèimo ovisnost!-program prevencije	35.000,00
Forum za slobodu odgoja (FSO) Zagreb	Znanje za zdrav život	35.000,00
Zajednica M i R podružnica Slavonski Brod, Slavonski Brod	Rad na prevenciji ovisnost poticanjem razvoja moralnih vrijednosti i duhovna pomoæ osobama u potrebi metodom hagioterapije	25.000,00
Udruga Roma Hrvatske Zlatna kobra Zagreb	Prevencija droge, alkohola i nikotina	25.000,00
MOGU – Terapijsko jahanje, Osijek	Organizirano provođenje slobodnog vremena u svrhu prevencije ovisnosti	50.000,00
Projekt graðanske demokratske inicijative P.G.D.I. Beli Manastir	Informacijom protiv ovisnosti II	50.000,00
Plivaèki klub Ðakovo Ðakovo	Organiziranje zimskih športskih aktivnosti djece i mladih u zatvorenom bazenu	50.000,00
Udruga Plavi telefon Zagreb	Kako umjesto ovisnosti izabrati kvalitetan život	40.000,00
Udruga Telecentar, Slavonski Brod	Nova znanja	25.000,00
Udruga Savjetovalište Lanterna Makarska	Izaberi nešto za sebe-senzibilizacija i informiranje mladih o zdravim stilovima života	40.000,00
Udruga Savjetovalište Lanterna Makarska	Izaberi nešto za sebe- osmišljavanje slobodnog vremena djece i mladih	50.000,00
Udruga žena Dalj, Dalj	Organizirano provođenje slobodnog vremena u svrhu prevencije ovisnosti	31.000,00
Vukovarski institut za mirovna istraživanja i obrazovanje – VIMIO, Vukovar	Zajedno edukacijom protiv droge II	60.000,00
Klub mladih Donji Miholjac, Donji Miholjac		35.000,00
Suncokret –Oljin, Odgoj za ljubav i nenasilje, Zagreb	Moj izbor – zdrav izbor	38.000,00
Suncokret –Oljin, Odgoj za ljubav i nenasilje, Zagreb	O,O je zakon	32.000,00

Liga za borbu protiv narkomanije, Split	KAKO? –Kreativnim Aktivnostima Kreiramo Odgoj	23.000,00
Sto koluri, Split	Tajna malog princa	43.000,00
GORD – Građanska organizacija razvoja Dalj, Dalj	Media Klub Mladih: Zauzmi stav – Ostani zdrav, kreativnošću i edukacijom protiv ovisnosti	80.000,00
HELP, Split	Informativni centar za mlade (ICM)	69.000,00
Hrvatski esperantski savez	Organiziranim slobodnim vremenom protiv ovisnosti	39.000,00
Poticaj, Udruga za poticanje kvalitetnog razvoja djece i mladeži, Zagreb	Program otklanjanja posljedica rata i progonstva i primarne prevencije na područjima od posebne državne skrbi (Vukovar i Vinkovci) u oblasti poremećaja u ponašanju i psihičkom funkcioniranju, pojave ovisnosti, bullinga i drugih oblika nasilja kod djece predškolske dobi	40.000,00
Domaći – udruga za kreativni razvoj, Karlovac	Budi aktivan, uključi se!	48.000,00
Izviđačka družba, Zagreb	U prirodu! Izviđačke aktivnosti u funkciji prevencije zloporabe droga	40.000,00
Udruga roditelja Zajednica susret Split	Projekt Radom za bolje sutra	40.000,00
Športska udruga gluhih Slavonac Osijek	Što je droga? Nije dar od Boga!	15.834,22
Hrvatski ferijalni i hostelski savez, Zagreb	Magazin za mlade Hosteler	50.000,00
GONG, Zagreb	Budi aktivan, a ne ovisan	35.000,00
Aikido društvo, Zagreb	Organiziramo provođenje slobodnog vremena u svrhu prevencije	35.000,00
Krila-terapijsko jahanje za osobe s psihofizičkim smetnjama, Zagreb	Humanošću i zajedništvom do boljeg sutra	35.000,00
Hrvatska udruga liječenih i oboljelih od hepatitisa	Hepatitis među mladima – živjeti s hepatitisom	65.000,00

NOVI SVIJET, udruga za brigu o djeci i mladima, Sisak	ŽIVI ŽIVOT - multimedijška kampanja za zdraviji život	65.000,00
NOVI ŽIVOT Split	Povratak obitelji	30.000,00
Savez izviđača Hrvatske, Zagreb	Kazalištarce za pletarce	13.000,00
Udruga za psihosocijalnu podršku Izvor Karlovac	Borba protiv ovisnosti organiziranim oblicima provođenja slobodnog vremena djece i mladeži	25.000,00
Savez izviđača Hrvatske, Zagreb	Projekt ovisnosti o sreći, Priroda-Izviđači-Sport	48.000,00
Ambidekster klub, Zagreb	Sunčana strana ulice	65.000,00
Studentski informacijski centar, Split	Mala škola zdravih stilova života	40.000,00
Udruženje mladih UM Darda-Uglješ	Odoli iskušenju	65.000,00
Veliki mali čovjek, Pazin	Jabuka	35.000,00
BIOS Savez za organsko-biološko gospodarstvo, zaštitu okoliša i unapređenje zdravlja RH, Zagreb	Zdrav život	25.000,00
Udruga Split zdravi grad, Split	Živite jednostavnije – bez ovisnosti	35.000,00
U K U P N O		1.949.934,22

Tablica 78. Projekti udruga koji pridonose borbi protiv droga, socijalizaciji, aktivnom odmoru i razonodi djece i mladeži, te prevencija ovisnosti djece i mladeži smještena u odgojne domove i odgojne zavode

NAZIV UDRUGE	NAZIV PROJEKTA	IZNOS (u kunama)
RUTE – Grad Cres	Ovčje ludorije	20.000,00
Aikido	Uvod u nenasilno rješavanje sukoba	20.000,00
Klub mladih Osijek	Znanjem do zvijezda II	46.100,00

Udruga za unapređenje edukacijsko rehabilitacijskih procesa Orion	Organizirano provođenje slobodnog vremena djece predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta	28.500,00
Izviđačka družba	Plava ptica	40.000,00
Orijentacijski klub	Sportska orijentacija u školama	22.000,00
Poticaj, Udruga za poticanje kvalitetnog razvoja djece i mladeži	Primarna prevencija ovisnosti kroz poticanje razvoja zaštitnih čimbenika kod djece predškolske dobi	40.000,00
Udruga za sport i rekreaciju djece i mladih Sportske igre mladih Koprivnica	Sportske igre mladih 2005. u Koprivničko-križevačkoj županiji	20.000,00
Centar za mladež, Zaprešić	Ljeto u Zaprešiću	20.000,00
Kazalište Daska	Edukativno – interaktivna dječja kazališna predstava Ne, ne...Mi – Ne	34.925,00
Društvo Naša djeca	Poboljšanje kvalitete života djece u seoskoj sredini	27.000,00
Udruga hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata	Fotografija – sekcija, tečaj, ljetna škola, izložbe	27.000,00
UZOR – Žumberak	Prva kompjuterska učionica u hrvatskim ruralnim područjima općina Žumberka	38.000,00
Varaždinski izviđački stijeg-izviđačka udruga Varaždinske županije	KAMP SUNCA – ljetni izviđački kamp za siromašnu djecu	38.000,00
POTENCIJAL – Udruga za razvoj ljudskih potencijala	MOJ ŽIVOT PO MOM IZBORU- Vršnjačka pomoć pri adolescentskim problemima	32.000,00
Ruta – Grupa za kvalitetniji život na otoku Cresu	Vuneneno kazalište	28.000,00
Sti koluri	Veliki i mali	32.000,00
Udruženje Prijatelj	Prevencija zlostavljanja i rizičnog ponašanja djece i mladih	12.000,00
Suncokret – OLJIN, Odgoj za ljubav i nenasilje, Zagreb	DA I NE - Projekt interaktivnog rada u promociji i edukaciji za djelotvorne, zdrave, životne izbore	32.000,00
Odred izviđača, Savski gaj	Mi ne možemo bez rada i učenja u prirodi	32.000,00

IUVENIS - Trogirska inicijativa mladih, Trogir	Mlaji trogirani još mlajima	27.000,00
IUVENIS - Trogirska inicijativa mladih, Trogir	DOBAR-BOLJI-NAJBOLJI Projekt prevencije neprihvatljivog ponašanja djece prosječnih i iznadprosječnih sposobnosti, te razvoj darovitosti i talenata kod djece	23.000,00
UDRUGA IGRA	Program socijalne prevencije djece i mladeži Grada Zagreba naziva Ėudesna Hrvatska	20.000,00
Izviđačka škola	Posebni odgojni postupak – POP program	40.000,00
Udruga Most	Plavi servis	30.000,00
Plavi telefon	Korak više	15.000,00
Hrvatski ferijalni i hostelski Savez	Međunarodni ljetni kamp EURO < 26	30.000,00
Društvo Za psihološku pomoć	Modus – Centar za djecu, mlade i obitelj	35.000,00
Liga za borbu protiv narkomanije	Zadovoljan učitelj i roditelj, sigurno dijete	40.000,00
Kreativna udruga Bogatstvo u nama	Nađimo im mjesto	20.000,00
Suncokret – centar za razvoj zajednice, Gvozd	Suncokretov dom u Gvozdu	20.000,00
Centar za kreativni rad	PIP – Postinstitucionalni, postpenalni i postmedicinski tretmani	30.000,00
Centar za edukaciju i savjetovanje Sunce	Ja mogu, ja hoću - za bolju budućnost	20.000,00
Udruga Romi za Rome Hrvatske	Ljetna škola za romsku djecu i mladež 2005.	12.000,00
Novi svijet – udruga za brigu o djeci i mladima	Crta – Internet portal za djecu i mlade	30.000,00
Savez izviđača Hrvatske	Igrom i radom do znanja	40.000,00
Psihološki centar Tesa	Savjetovalište za mlade	30.000,00
Volonterski centar Zagreb	Volonterstvo u lokalnim zajednicama područja posebne državne skrbi	30.000,00

Fantastično dobra institucija – fade in	Znanjem do zdravog života	30.000,00
Suteks	Preventivni program u sprečavanju vršnjačkog nasilja u školama	20.000,00
Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje	Imaš 100% pravo na nenasilje	20.000,00
Splitski skautski zbor	Svijet skauta list izviđača Hrvatske	12.000,00
Studentski informacijski centar	Slobodna volonterska zona	20.000,00
Udruga mladih korak ispred	Mali uče velike	30.000,00
Udruga za unapređivanje kulture življenja u zajednici ZAJEDNO	Što me čini sretnim	20.000,00
UKUPNO		1.233.529,00

U 2005. godini financirane su aktivnosti 43 kluba za mlade s ukupnim iznosom od 1.623.751,00 kuna. Dio aktivnosti klubova za mlade odnosi se na promoviranje i edukaciju o zdravim stilovima života i borbu protiv ovisnosti. Također su financirana i Savjetovaništa za djecu, mladež, brak i obitelj s ukupnim iznosom od 1.580.666,25 kuna. Pojedina Savjetovaništa veći dio svojih aktivnosti usmjeravaju na borbu protiv ovisnosti. Medijska kampanja za obilježavanje Međunarodnog dana borbe protiv ovisnosti i kampanja ANTI DROGA su financirane u iznosu od 237.440,18 kuna.

7.4. Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi

Iz sredstava Državnog proračuna za 2005. na poziciji Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, iz dijela sredstava sukladno Uredbi o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2005. godinu (Narodne novine, broj 187/04) financirana je provedba aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga.

Financijska sredstva za potrebe outreach rada s intravenskim ovisnicima o opojnim drogama osigurana su i kroz program "Unapređivanje borbe protiv HIV/AIDS-a u Hrvatskoj". Ukupan iznos koji je za ovu namjenu izdvojen u 2005. godini iznosi 1.580.251,00 kunu.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi ima sklopljen ugovor o međusobnim odnosima s dva doma za odrasle osobe ovisne o alkoholu, drogama ili drugim opojnim sredstvima i to s Domom za ovisnike *Zajednica Susret* (za 104 korisnika) i s *Domom za osobe ovisne o alkoholu, drogama ili drugim opojnim sredstvima u Đurmancu* (za 20 korisnika). Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je u 2005. godini, temeljem naprijed spomenutih ugovora o međusobnim odnosima, izdvojilo ukupno 3.594.877,52 kuna za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi – pružanje usluga skrbi izvan vlastite obitelji.

Pored navedenog, u 2005. godini nastavilo se s izgradnjom objekta Doma za odrasle osobe ovisne o alkoholu, drogama ili drugim opojnim sredstvima *Pulac* u Rijeci, te je u tu svrhu utrošeno sveukupno 2.310.372,02 kuna.

Tablica 79.

KORISNIK	AKTIVNOST	IZNOS (u kunama)
Hrvatski zavod za javno zdravstvo	Testiranje B i C hepatitisa	300.000,00
KB "Sestre milosrdnice"	Program rada centra	465.000,00
Kazališna grupa Scena	Život može biti lijep	150.000,00
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	Promidžbeni materijal - koferèia	241.560,00
Zavod za javno zdravstvo Dubrovnik	Test ploèice	21.472,00
Centar za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje Poreè	Test ploèice	7.800,00
Centar za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje Rijeka	Test ploèice	32.000,00
Centar za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje Varaždin	Test ploèice	24.400,00
Centar za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje Poreè	Test ploèice	1.690,92
Centar za prevenciju i izvanbolnièko lijeèenje Poreè	Program rada centra	70.000,00
KBC Rijeka	Odjel za detoks	180.000,00
Klinika za zarazne bolesti	Istraživanje B i C hepatitisa	240.000,00
Udruga Help	Smanjenje štete Korèula-Pelješac	60.000,00
UKUPNO		1.793.922,92

Tablica 80. *Odobreni projekti udruga prijavljenih na poziv na natječaj za financijsku potporu iz dijela prihoda od igara na sreću za 2005.*

	KORISNIK	NAZIV PROJEKTA				IZNOS
	UDRUGA SAVJETOVALIŠTE LANTERNA	Izaberi nešto za sebe!				30.000,00
	UDRUŽENJE DJECA PRVA	Prevenција svih vrsta ovisnosti kroz povezivanja različitih sudionika u lokalnoj zajednici				19.257,00
	PSIHOLOŠKI CENTAR TESA	Umijeće roditeljstva				38.000,00
	ĀAKULA KROZ ŽIVOT	Āakula kroz život - Sve o ovisnostima				44.322,00
	PROJEKT GRAĐANSKE DEMOKRATSKE INICIJATIVE VUKOVAR	Prevencijom ovisnosti do zdravijeg života				53.000,00
	HUMANITARNA ORGANIZACIJA ZAJEDNICA SUSRET	Benjamin-odgojno-terapijski program za mlade s poremećajima u ponašanju te konzumente lakih i sintetičkih droga				41.368,00
	HUMANITARNA ORGANIZACIJA ZAJEDNICA SUSRET	Želimo te bolje upoznati kako bi ti bolje pomogli				65.000,00
	SUNCOKRET OLJIN ODGOJ ZA LJUBAV I NENASILJE	Moj izbor - zdrav izbor (MIZI)				52.076,00
	SUNCOKRET OLJIN ODGOJ ZA LJUBAV I NENASILJE	Odgoj za ljubav i nenasilje (OLJIN)				76.695,00
	HULOH HEPATOS- HRVATSKA UDRUGA LIJEĀENIH I OBOLJELIH OD HEPATITISA	Hepatitis u mom domu 2006.				82.000,00
	UDRUGA APSTINENATA ZA POMOĀ PRI RESOCIJALIZACIJI PORAT	Novi veliki život				69.000,00
	GORD-GRADANSKA ORGANIZACIJA RAZVOJA DALJ	Pruži mi ruku-Socijalna integracija i prevencija rizika djece s poremećajima u društvenom ponašanju				50.796,00
	UDRUGA UMJETNIKA GRUPA I GLUMCI	Droga				61.380,00

	ANST-1700-	Resocijalizacija ovisnika				73.254,00
	LIGA ZA BORBUN PROTIV NARKOMANIJE	Biti blizu djetetu -prevencija ovisnosti				53.791,00
	FORUM ZA SLOBODU ODGOJA	Znanje za zdrav život				81.327,00
	STO KOLURI SPLIT	I mi mali možemo napraviti veliko II				83.600,00
	ŠKOLA NEPIJENJA I UMJERENOG PIJENJA (ŠNUP)	Terapijske grupe škole nepijenja				28.800,00
	HRVATSKI SAVEZ KLUBOVA LIJEĀENIH ALKOHOLIĀARA	Prevenција alkoholizma u Hrvatskoj				76.259,00
	UDRUGA RODITELJA ZAJEDNICA SUSRET	Projekt resocijalizacije				27.229,00
	UDRUGA ROMI ZA ROME HRVATSKE	Zdrava zajednica				51.100,00
	UDRUGA UMIJEĀE ŽIVLJENJA SPLIT	UmijeĀe življenja -Breathe smart program				74.625,00
	AMBIDEKSTER KLUB	3D-KREATIVNA ORIJENTACIJA				58.838,00
	TERRA	Program smanjenja zdravstvenih i socijalnih posljedica uzimanja droga				61.345,00
	TERRA	Program selektivne i indikativne prevencije ovisnosti				59.000,00
	UDRUŽENJE MLADIH UM UGLJEŠ	Odoli iskušenju!				30.000,00
	RUKA LJUBAVI	Postinstitucionalni prihvat				39.702,00
	RUKA LJUBAVI	Vanjski rad s ovisnicima (Outreach work)				36.744,00
	VUKOVARSKI INSTITUT ZA MIROVNA ISTRAŽIVANJA-VIMIO	Zajedno protiv droge II				56.146,00
	UDRUGA GRAĐANA HRVATSKA PROTIV DROGE	Pogledaj, poslušaj -odluĀi!!!				44.890,00
	UDRUŽENJE KLUBOVA LIJEĀENIH ALKOHOLIĀARA SLATINA	Biti slobodan od ovisnosti -teĀajevi prevencije za mlade				20.000,00
	UDRUGA RODITELJA ZAJEDNICA SUSRET	Projekt resocijalizacije Raskrižje				30.000,00

	UDRUGA INFO KLUB	Mislimo na našu budućnost-Projekt pomoći mladima u ruralnoj sredini				23.550,00
	UDRUGA ZA POMOĆ U RJEŠAVANJU PROBLEMA OVISNOSTI O DROGAMA NOVI ŽIVOT	Vanjski rad (Outreach work) s ovisnicima o opojnim drogama				59.000,00
	UDRUGA ZA KREATIVNI SOCIJALNI RAD	Organizirana vršnjačka podrška mladim osobama ovisnim o opojnim drogama-MALONOGOMETNI TURNIR UDRUGA ZA PREVENCIJU I TRETMAN OVISNIKA				39.523,00
	UDRUGA ROMA HRVATSKE ZLATNA KOBRA	Droga-ne hvala				42.000,00
	UDRUGA ZA UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA LET	Program smanjenja štete-rad s intravenskim korisnicima droga				71.982,00
	KLUB MLADIH DONJI MIHOLJAC	Znanjem protiv ovisnosti				43.884,00
	CIVITAS ZAGREB	Medij-znakovita poruka				78.000,00
	KLUB LIJEČENIH OVISNIKA 12 STEPENICA (ANONIMNI NARKOMANI)	Održavanje grupa anonimnih narkomana (četiri grupe u Zagrebu i tri u Splitu)				43.550,00
	UDRUGA GLUHIH I NAGLUHIH OSJEČKO BARANJSKE ŽUPANIJE	Ovisno-nije korisno!				14.140,00
	HRVATSKI KATOLIČKI ZBOR MI	Rijeko, na noge - svi smo protiv droge 2005.				40.000,00
	NOVI SVIJET UDRUGA ZA BRIGU O DJECI I MLADIMA	Živi život!-multimedijska kampanja za zdraviji život				83.950,00
	IZVIĐAČKA ŠKOLA	Program socijalne prevencije djece i mladeži Grada Zagreba naziva Āudesna Hrvatska-Kantovanje, Taborovanje				36.000,00
	UDRUGA PET+ Priroda Energija Transformacija plus slobodan izbor svakog pojedinca	Iskra pravедnosti				50.000,00
	KLUB MLADIH OSIJEK	Zdravlje prije svega				50.000,00
	BUDI SVOJ	Prevencijom skrbimo o zdravlju				41.763,00
	BUDI SVOJ	Pozitivnim stavom prema pravom izboru				44.359,00

	IUVENIS-TROGIRSKA INICIJATIVA MLADIH	Mlaji Trogirani još mlajima				49.055,00
	UDRUGA MOST	Vršnjačko savjetovanje				17.000,00
	CENTAR ZA KREATIVNI RAD	Projekt prevencije ovisnosti i postinstitucionalnog prihvata ovisnika skraæeno: SINEKI & G.G.G. (GoodGreenGirls)				66.700,00
	IZVIÐAËKA DRUŹBA	Izviðaæki program u funkciji prevencije neprihvatljivog ponašanja djece i mladeŹi				38.000,00
	AMBIDEKSTER KLUB	Drugo ja				50.000,00
	POTICAJ-UDRUGA ZA POTICANJE KVALITETNOG RAZVOJA DJECE I MLADEŹI	Program otklanjanja posljedica rata i progonstva i primarne prevencije na podruæjima od posebne državne skrbi (Vukovar i Vinkovci) u oblasti poremeæaja u ponašanju i psihiækom funkcioniranju, pojave ovisnosti, bullinga i drugih oblika nasilja kod djece predškolske dobi				48.000,00
		UKUPNO				2.700.000,00

Tablica 81. Projekti udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću, a ujedno i prevencijom zlouporabe opojnih droga te osmišljavanjem slobodnog vremena mladih

KORISNIK	NAZIV PROJEKTA	IZNOS (u kunama)
Udruga Grad sunca	Rad na dar – škola za volontere	60.120,00
Udruga – Sretna obitelj	Prihvatimo različitosti, odbacimo predrasude	63.000,00
Sto koluri	U našem svijetu – kreativne radionice za djecu s ADHD - om	140.000,00
Budi svoj	Rukom pod ruku - Zajedno	56.860,00
Udruga za psihosocijalnu podršku - IZVOR	Organizacija kreativnog provođenja slobodnog vremena djece i mladeži u lokalnoj zajednici i pružanje psihosocijalne podrške istima u gradu Karlovcu i područjima Karlovačke županije od posebne državne skrbi	125.360,00
Centar za kreativni rad	Ulicama moga grada ... projekt ulične, socijalne pedagogije i socijalnog rada	81.500,00
UKUPNO		526.840,00

Tablica 82. Financiranje programa rada centara za prevenciju i izvanbolničko liječenje u 2005.

Zavod za javno zdravstvo županije	Iznos (u kunama)
BJELOVARSKO-BILOGORSKE	51.275,36
MEĐIMURSKE	224.562,92
DUBROVAČKO-NERETVANSKE	756.643,93
LIČKO-SENJSKE	427.070,72
KARLOVAČKE	268.365,51
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE	293.383,12
KRAPINSKO-ZAGORSKE	276.996,08
OSJEČKO-BARANJSKE	488.000,00
ISTARSKE	488.000,00
PRIMORSKO-GORANSKE	732.000,00
SISAČKO-MOSLAVAČKE	526.949,68
BRODSKO-POSAVSKE	427.568,48
SPLITSKO-DALMATINSKE	488.000,00

ŠIBENSKO-KNINSKE	537.982,11
VARAŽDINSKE	347.931,76
VUKOVARSKO-SRIJEMSKE	357.705,18
VIROVITIĀKO-PODRAVSKE	149.730,56
ZADARSKE	729.145,13
GRADA ZAGREBA/ZAGREBAĀKE	488.000,00
POŹEŠKO-SLAVONSKE	343.031,60
UKUPNO	8.402.342,15

7.5. Ministarstvo unutarnjih poslova

Iz sredstava Državnog proraèuna za 2005. na poziciji Ministarstva unutarnjih poslova, provedba aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga financirana je u sklopu redovitih djelatnosti, u ukupnom iznosu od 22.441.420,00 kuna.

7.6. Ministarstvo financija – Carinska uprava

U sklopu sredstava Državnog proraèuna za 2005. na poziciji Ministarstva financija-Carinske uprave, provedba aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga financirana je u sklopu redovitih djelatnosti, u iznosu od 885.000,00 kn.

7.7. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Iz sredstava Državnog proraèuna za 2005. na poziciji Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, provedba aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga financirana je u sklopu redovitih djelatnosti, u iznosu od 15.000,00 kn.

7.8. Ministarstvo obrane

Iz sredstava Državnog proraèuna za 2005. na poziciji Ministarstva obrane, za provedbu aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, za aktivnosti prevencije zlouporabe opojnih droga u MO i OS RH utrošeno je 102.409,24 kuna.

7.9. Ministarstvo pravosuđa

Iz sredstava Državnog proraèuna za 2005. na poziciji Ministarstva pravosuđa, provedba aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga financirana je u sklopu redovitih djelatnosti.

7.10. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Iz sredstava Državnog proraèuna za 2005. na poziciji Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, provedba aktivnosti i mjera provedbenih programa Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga financirana je u sklopu redovitih djelatnosti.

Zaključak

Usporedbom utrošenih sredstava za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga vidljivo je da je trend rasta iz proteklih godina u 2005. godini zaustavljen, budući da analiza utrošenih sredstava pokazuje 8 posto manje utrošenih sredstava za provedbe mjera i aktivnosti suzbijanja zlouporabe opojnih droga u ukupnom iznosu u odnosu na 2004. No analiza utrošenih financijskih sredstava po pojedinim nositeljima provedbe mjera i aktivnosti pokazuje da je utrošeno više sredstava nego u 2004. Tako je primjerice s pozicije Ureda za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, u 2005. godini unutar stavke Tekućih potpora unutar opće države za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga utrošeno 8,8 posto više sredstava nego u 2004. godini, povećanje utrošenih sredstava u 2005. bilježi se i s pozicije Ministarstva financija – Carinske uprave, s pozicije Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa za 68 posto, te s pozicije Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Pojedini nositelji provedbe Nacionalne strategije i mjera i aktivnosti Akcijskog plana za suzbijanje zlouporabe opojnih droga i dalje nemaju unutar Državnog proračuna posebno osigurana sredstva za navedenu namjenu, već se to financira u sklopu redovite djelatnosti, što otežava izdvajanje iznosa sredstava utrošenih za gore navedenu namjenu.

Stoga æe se u narednom razdoblju, razmotriti mogući modeli i načini da se za one nositelji koji nemaju unutar svojih proračunskih planova posebno predviđena sredstva za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe opojnih droga i Akcijskog plana suzbijanja zlouporabe opojnih droga, ista osiguraju.

8. SVJETSKI TRENDVI ZLOUPORABE OPOJNIH DROGA

Prema najnovijim podacima Ureda za droge i kriminal ujedinenih naroda (UNODC)⁵, oko 200 milijuna ljudi ili oko 5 posto svjetske populacije u dobi od 15-64 godine je barem jednom u prošlih 12 mjeseci konzumiralo droge, što je za 15 milijuna ljudi više u usporedbi s prošlogodišnjim procjenama. Primijeæn je lagan porast opijatskih ovisnika kojih ima oko 16 milijuna, od kojih je 11 milijuna ovisno o heroinu. Sukladno oèekivanjima, najveæi problem u svjetskim razmjerima i dalje predstavljaju opijatski ovisnici, koje slijede ovisnici o kokainu. Primijeæn je pad broja konzumenata amfetamina i ecstasya, posebice metamfetamina na podruèju Jugoistoèe Azije i ecstasya u Sjevernoj Americi. U najveæem dijelu Europe i Azije opijati predstavljaju najveæi problem, uz koji je vezano oko 62 posto potražnje za lijeèenjem. U Južnoj Americi je potražnja za lijeèenjem i nadalje vezana uz kokain, dok je u Africi dominantan kanabis.

Tablica 83. Procjene opsega konzumacije droga (godišnja prevalencija) za 2003./04.

	All illicit drugs	Cannabis	Amphetamine-type stimulants		Cocaine	Opiates	of which heroin
			Amphetamines	Ecstasy			
(million people)	200	160.9	26.2	7.9	13.7	15.9	10.6
in % of global population age 15-64	5.0%	4.0%	0.6%	0.2%	0.3%	0.4%	0.23%

Izvor: *World Drug Report 2006*, UNODC

Posljednjih nekoliko godina broj zapljena popeo se na 1,3 milijuna, od èega su polovica bile zapljene kanabisa, a èetvrtina opijati. Ipak u 2003. taj se trend oštro promijenio u negativnom smjeru, što se tumaèi smanjenjem broja zapljena ATS-a⁶ iz Tajlanda te smanjenjem konzumacije istih u svijetu. Nasuprot navedenom, udio zapljena opijata je znaèajno porastao, najviše zbog ponovnog oživljavanja proizvodnje opijuma u Afganistanu. Slijedom kontinuirane potražnje, zapljene kanabisa rastu još od 1990., dok je stanje kokaina stabilno.

Trend globalne proizvodnje je relativno stabilan za opijum, u padu za kokain i ATS te u porastu za kanabis. Trenutno se oko 196.000 ha diljem svijeta nalazi pod nasadima opijumskog maka i 158.000 pod nasadima koke. Nakon snažnog porasta tijekom 80-ih, proizvodnja opijuma je u osnovi bila stabilna s oko 4,000-5,000 mt poèetkom 90-ih, a u 2003. je iznosila 4,765 mt, odnosno 4,850mt u 2004. Od toga se oko 87 posto opijuma danas proizvodi u Afganistanu, dok je velik pad posljednjih godina zabilježen u Mijanmaru i Laosu. Proizvodnja kokaina je bila u vrhu u drugoj polovici 90-ih s 950mt u 1996., ali je znaèajno pala u 2003. na 674mt te 687mt u 2004. Za pad proizvodnje kokaina može se zahvaliti velikom napretku postignutom u Kolumbiji, dok je u 2004. zabilježen porast uzgoja koke u Peruu i Boliviji. Više od 7,000mt smole kanabisa i nešto više od 40,000 kanabisa je

⁵ World Drug Report 2006, UNODC

⁶ engl. Amphetamine Type Stimulans = hrv. stimulansi iz skupine amfetamina

proizvedeno u 2003. što je više od godišnje proizvodnje (38,000mt) kanabisa (cannabis herb) u 2004. Na globalnoj je razini proizvedeno 332mt amfetamina te 90mt ecstasya u 2003.

8.1. Trendovi zlouporabe opojnih droga u Europi

Nova EU Strategija za droge 2005.-2012. nastavlja ostvarivanje ciljeva postavljenih u prethodnoj strategiji sukladno kojima zemlje članice prihvaćaju opću politiku predanost razvoju uravnoteženih i znanstveno utemeljenih mjera, usklađenih s međunarodnim ugovorim na tom području, ali unutar svojih nacionalnih okvira.

Zlouporaba droga u Europi ostaje fenomen prvenstveno među mladima te posebno mladim muškarcima. Konzumacija kanabisa se uvelike razlikuje među zemljama. Iako su stope konzumacije kanabisa u Velikoj Britaniji tijekom 90-ih bile posebno visoke, ipak su ostale stabilne. Također je bilo malih promjena na razini konzumacije kanabisa u zemljama s niskom stopom prevalencije poput primjerice Finske ili Grčke. Najviše je konzumenata kanabisa bilo u novim zemljama članicama EU. Najnovije procjene EMCDDA-a⁷ ukazuju na između 1,2 i 2,1 milijuna ovisnika, od kojih 850.000 do 1,3 milijuna su intravenozni opijatski ovisnici. U većini zemalja heroin predstavlja glavnu drogu zbog koje ovisnici traže liječenje. Europa je i nadalje veliko tržište za stimulanse i indikatori pokazuju kako su u Europi trendovi uporabe amfetamina, ecstasya i kokaina u stalnom porastu. Ipak, prevalencija uporabe kokaina znatno varira unutar Europe. Potražnja za liječenjem zbog ovisnosti o kokainu raste i predstavlja 10 posto cjelokupne potražnje za liječenjem. Iako je broj smrtnih slučajeva povezanih s intoksikacijom stimulansima malen u usporedbi s opijatima, ipak raste te na kokain otpada oko 10 posto smrtnih slučajeva.

Potreba za uspostavom adekvatnih službi za skrb o ovisnicima je prepoznata u većini nacionalnih politika diljem Europe. Broj liječničkih službi i programa smanjenja štete kontinuirano raste, kao i njihova kvaliteta. Jedno od područja službi koje se znatno proširilo tijekom posljednjeg desetljeća je supstitucijsko liječenje opijatskih ovisnika. Na metadon otpada oko 80 posto supstitucijskog liječenja u Europi, od čega 90 posto u specijaliziranim službama, premda sve više raste popularnost buprenorfina. Broj osoba u supstitucijskom tretmanu predstavlja nešto više od četvrtine opijatskih ovisnika. Znatna broj ovisnika liječi se u terapijskim zajednicama. Stanje po pitanju HIV-a je stabilno u EU zbog velike dostupnosti programa zamjena igala i šprica, izuzev u Baltičkim zemljama.

Raste broj kaznenih djela vezanih uz droge, čemu najviše pridonose nove zemlje članice EU. Posebna se pozornost posvećuje sigurnosti javnosti i smanjenju izloženosti mladih drogama, odnosno smanjenju *javnih nereda* vezanih uz zlouporabu droga. Alternative kazni zatvora također zauzimaju visoko mjesto u diskusijama na EU planu.

⁷ Europski centar za pracenje droga i ovisnosti o drogama